

Bu sayımızda

**“Azərbaycanda
çox güclü elmi
məktəb var”**

→səh.9

**“Bilik o halda çox
qiymətlidir ki, müstəqil
yolla əldə olunur”**

→səh.10

**Ali təhsilin
inkışafına ciddi
təhffə**

→səh.11

**“Autizmlı
uşaqlara dəstək
proqramı”**

→səh.16

Bakı Dövlət Universiteti 100 il ərzində Azərbaycanın inkışafına böyük təhffələr verib

Prezident İlham Əliyev Bakı Dövlət Universitetinin
100 illik yubileyi mərasimində iştirak edib

Noyabrın 26-da Konqres Mərkəzində Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi münasibətilə mərasim keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mərasimə iştirak edib.

Dövlət başçısı mərasimdə nitq söylədi.

Prezident İlham Əliyevin nitqi

- Hörmətli xanımlar və cənablar.
Hörmətli müəllimlər, tələbələr.
Mən sizi və bütün Azərbaycan xalqını Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Universitetin bütün kollektivinə yeni uğurlar arzulayıram.

Bakı Dövlət Universiteti Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qərarı ilə təsis edilmişdir. Bu qərar bir daha onu göstərir ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Azərbaycan xalqı qarşısında böyük xidmətlər göstərmişdir.

→Ardı səh.3

Peşəyə məktəbdən yaranan marağ

Bakı şəhərindəki 120 nömrəli orta məktəb ölkəmizdə peşə təmayüllü siniflərin yaradıldığı 20 məktəbdən biridir. Burada X sinif şagirdlərindən təşkil olunan 3 sinif var. Həmin siniflərdən biri peşə təmayüllüdür.

Məlumat üçün qeyd edək ki, peşə təmayüllü siniflər 2019-2020-ci tədris ilindən təşkil olunur. Şagirdlərin peşə seçimi və əmək fəaliyyətinə hazırlanması istiqamətində həyata keçirilən layihələrdəndir. Məqsəd isə təhsilalanların ümumi orta təhsil bazasında peşə təhsilinə hazırlanması, peşə ixtisaslarına aid sənətlərinin inkışaf etdirilməsi, peşələr üzrə ilkin bilik və bacarıqlarla təmin olunması yolu ilə əmək bazarına hazırlanmasıdır. İlkin mərhələdə Bakı, Abşeron, Sumqayıt, Gəncə, Şirvan, Masallı, Cəlilabad, Xaçmaz, Salyan, Biləsuvar, Şəki, Qusar, Şəmkir və Sabirabaddakı məktəblərdə təşkil edilib. Hazırda 20 peşə təmayüllü sinifdə ümumilikdə 420 şagird təhsil alır. Bu siniflərdə tədris Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilən tədris planı və müvafiq modul spesifikasiyası üzrə təhsilalanların meyl, marağ və qabiliyyətlərinə uyğun istiqamətlər üzrə təmayülləşmə əsasında təşkil edilib. Şagirdlərə ümumtəhsil fənləri ilə yanaşı, əsas sənətlər və müxtəlif profil istiqamətlər üzrə fənlər tədris olunur. Əsas sənətlər fənlərində “Peşə etikası və müştərilərə xidmət”, “Estetika və mədəni özünüifadə”, “Layihə planlaşdırılması”, “Sahibkarlıq” kimi sənətlər tədris olunur. Eyni zamanda, layihə profilində “Kənd təsərrüfatı”, “Xidmət profili” və “Təmir-tikinti” istiqamətində müxtəlif peşələrlə bağlı şagirdlərə məlumatlar verilir.

Dərzi və aqronomlar iş başında

Bir sinfin şagirdləri olsalar da, seçdikləri peşələr onları ayrı tərəflərə, hətta otaqlara aparıb çıxarıb. Bir qrupun qarşısında gül-çiçək, digər otaqdakıların isə qarşısında iynə-sap var. Bu ikinci otaqdan ətrafa gözəl qoxular yayılır. Elə bir qoxu ki, tox adamı da acdırır. Əli iynə-saplı dərzilərdən nə qoxu? Təəccüblənməyin. Burada dərzilərlə yanaşı, aşıpaşlar da yetişir. Onlar üçün heç fərqi yoxdur, iş yeri məşhur bir restoranın böyük mətbəxi, yoxsa evinin kiçik mətbəxi olacaq. Necə ki, burada yetişən aqronomun öz məhsulunu sadəcə ailəsinə, yoxsa dünyaya təqdim edəcəyinin elə bir fərqi yoxdur. Balaca dərzilər də hələ təkə öz qızını, yoxsa dünya qadınlarını geyindirəcəyinə qərar verməyiblər. Deyirlər ki, əsas odur, bizə bu sənət yaradılıb, bizə öyrətmək istəyənələr var.

Beləliklə, 120 nömrəli məktəbdə təşkil edilən peşə təmayüllü sinifdə təhsil alan 24 şagirdəndən 11 nəfəri oğlan, 13 nəfəri isə qızdır. Qızlar “Xidmət profili” üzrə dərzilərdən ixtisası, oğlanlar isə “Kənd təsərrüfatı” profili üzrə aqronom, kiçik fermer ixtisası üzrə hazırlıq keçirlər.

→Ardı səh.8

İlk iş yeri

Təhsilin verdiyi bilik və bacarıqların son hədəfi işdir. Şagirdin orta, tələbənin ali məktəbdə aldığı savad məzunun işlə təminatı üçün açardır. Biz təhsildən, onun keyfiyyətindən çox danışıq, ancaq məzunun məşğulluq problemi, daha doğrusu, onun ilk iş yerini necə qazanmaq yolları diqqətimizdən kənar qalır. Bütün dünyada təhsil sistemi dəyişir, bilik və bacarıqların əldə olunması yollarına fərqli yanaşmalar həyata vəsiqə qazandır. İnsan münasibətlərinin intensiv formada transformasiyaya uğradığı reallıqda ali məktəbi yenidən bitirib karyera axtarışında olan gəncin məşğulluq anlayışına baxış da yenilənir. Bu problem ekspertlərin ciddi diqqət mərkəzindədir, onlardan bəziləri hətta karyeranın ilk pillələrindən keçən yollara kitablar da həsr edirlər.

Məqsəd karyeraya haqq qazandırır

Elison Şrager iqtisadçı və jurnalist, “Quartz” nəşrinin təsisçisi və risklər sferasında işləyən konsaltinq şirkəti “LifeCycle Finance Partners”-in yaradıcılardan biridir. Şrager müxtəlif vaxtlarda bir sıra beynəlxalq institutlara, o cümlədən Beynəlxalq Valyuta Fonduna məsləhətlər verib. “İlk işi necə seçməli” adlı məqaləsində yazdığına görə, dünyadakı münasibətlər o qədər mürəkkəbləşib ki, uzunmüddətli uğur üçün ilk addımı atmaq hələ bu qədər riskli olmayıb. Bununla belə, qorxmaq lazım deyil: sizin ən dəyərli aktiviniz gələcək qazancınızdır. Ali təhsil alarkən risklərin idarə olunmasına dair baza alətlərinə yaxşı yiyələnmə bilsəniz, həmin dəyərli aktivinizi asanlıqla idarə edə biləcəksiniz.

Risklərin idarə olunması üçün ehtiyac duyulan ən effektiv alət dəqiq məqsədlərin müəyyən olunmasıdır. Bu alət effektiv olmaqla yanaşı, həm də mürəkkəbdir, çünki insanların bir çoxu həyatdan nə istədiklərinə dair aydın təsvirə malik deyillər. “Mən hələ də 22 yaşında qarşılarımda konkret məqsədləri olan universitet yoldaşlarıma heyranam. Məsələn, səhmlər bazarının analitiki işləmək, 3 övlada malik olmaq və şəhər ətrafında yaşamaq. Bilmirəm, məqsədlərinə nail olanların hamısı xoşbəxtdirlərmə? Şübhə etmərəm ki, məqsədlərinin olması onların hədəfə çatmaq şanslarını xeyli artırır”, - deyər Şrager yazır.

Bununla belə, elələri var ki, nəinki 22, heç 52 yaşında belə, həyatdan və özləndən nə istədiklərinin fərqinə varmıyıblar.

→Ardı səh.12

“Məktəb idarəediciləri üçün məlumat əsaslı qərarvermə”

Layihənin sonunda məktəb direktorunun qazandığı bilik və bacarıqları qiymətləndiriləcək

Səh.16

Azərbaycan Cənubi Qafqazda liderdir

2019-cu ilin noyabrınadək olan məlumata əsasən, “Web of Science” indeksli elmi tədqiqat işlərinin ümumi çəkisinə və nəşr aktivliyinin son illərdə artım dinamikasına görə Azərbaycan regionda birinci yerdədir. Belə ki, “Web of Science” elmi bazasında Azərbaycan üzrə 1392 elmi tədqiqat işi qeydə alınıb. Analoji rəqəm Ermənistan üçün 1119, Gürcüstan üçün isə 999 təşkil edir.

Qeyd edək ki, 2019-cu ilə dair məlumatlar növbəti ilin ilk yarım ilində təsdiqlənəcək və həmin rəqəmin artacağı gözlənilir.

Təhsil Nazirliyi ilə “Clarivate Analytics” (“Thomson Reuters” şirkəti) arasında 22 dekabr 2015-ci ildə əməkdaşlıq haqqında müqavilə imzalanıb. Ölkəmizin elm və təhsil müəssisələrinin dünyanı aparıcı elmimetrik bazası olan “Web of Science”-ə çıxışı, yerli alim və tədqiqatçıların əzmi və zəhməti nəticəsində elmi məhsuldarlıq nəzərəcarpacaq dərəcədə artıb, elmi tədqiqat işlərinin effektivliyi xeyli yüksəlib.

Mərkəz nüfuzlu şirkətlərlə əməkdaşlıq edəcək

Azərbaycan-Fransa Ticarət və Sənaye Palatasına üzv şirkətlərlə Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzi arasında əməkdaşlıq imkanlarının genişləndirilməsi məqsədilə tədbir keçirilib.

Tədbirdə Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru Pərviz Yusifov, Azərbaycan-Fransa Ticarət və Sənaye Palatasının idarə heyətinin üzvləri, Fransanın Azərbaycandakı səfirliyinin əməkdaşları və Mərkəzin nümayəndələri iştirak ediblər.

Mərkəzin rəhbərliyi qonaqlara müəssisə haqqında ətraflı məlumat verərək aparılan islahatlar, Mərkəzin strateji inkışaf hədəfləri barədə danışıb. Qeyd olunub ki, Mərkəzdə tədris edilən nəzəri və praktiki dərslər ölkə iqtisadiyyatının əsas inkışaf prioritetinə uyğun olaraq səkkiz istiqamətdə aparılır.

Tədbir zamanı tərəflər arasında gələcək əməkdaşlığın istiqamətləri müzakirə olunub. Həmçinin tələbələrin təcrübə-istehsalat proqramları, istedadların aşkar edilməsi, müvafiq sahələrdə onların inkışafına şərait yaratmaq, fərqli yaş qruplarından olan şəxslər üçün ömürboyu təhsil imkanları və bu məqsədlərə nail olmaq üçün sənaye qurumları ilə məqsədyönlü əməkdaşlığın Mərkəzin əsas hədəfləri sırasında yer aldığı vurğulanıb.

Görüşün sonunda Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzi ilə Azərbaycan-Fransa Ticarət və Sənaye Palatasına üzv şirkətlər arasında yer alan “Sigma Technical Services”, “Suez”, “ALSTOM” kimi nüfuzlu şirkətlərlə əməkdaşlıq memorandumları imzalanıb.

Qeyd edək ki, Sənaye və İnnovasiyalar üzrə Bakı Dövlət Peşə Təhsil Mərkəzi beynəlxalq təhsil standartlarına əsaslanan, qlobal sənaye ehtiyaclarına cavab verən, rəqabətqabiliyyətli kadr hazırlığını həyata keçirən peşə təhsili müəssisəsidir. Ən müasir maddi-texniki baza ilə təchiz edilən Mərkəzdə tədris prosesi Koreyada təlim keçmiş gənc mütəxəssislər tərəfindən aparılır.

Bakı Dövlət Universitetinin əməkdaşlarına fəxri adların verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi münasibətilə və Azərbaycanda təhsilin və elmin inkişafındakı xidmətlərinə görə Bakı Dövlət Universitetinin aşağıdakı əməkdaşlarına Azərbaycan Respublikasının fəxri adları verilsin:

“Əməkdar elm xadimi”

Əliyev Fikrət Əhmədli oğlu
Əzizov Abdulsəyid Əbdülhəmid oğlu
Qurbanov Elşad Məcnun oğlu
Səlimov Arif Ağacan oğlu
Şəmsizadə Nizaməddin Şəmsəddin oğlu
Yaqubov Məmməd Haqverdi oğlu

“Əməkdar müəllim”

Abbasova İpək Soltan qızı
Abdullayev İmran Məmmədli oğlu
Abdullayev Rizvan Əhməd oğlu
Ağakişiyev Əliheydər Yunis oğlu

Allahverdiyeva Səfurə Bayram qızı
Bayramov Rafael Vəli oğlu
Bədəlbəyli Ülfət İsmayıl qızı
Cəfərov Yasin İsa oğlu
Cəlilov Abutalıb Hübət oğlu
Fıqarova Sofya Rüstəm qızı
Hüseynov Hidayət Məmməd oğlu
Qocamanov Məqsəd Hüseyn oğlu
Quliyev Hamlet Fərman oğlu
Mahmudzadə Ramin Əlinazim oğlu
Məmmədov Kərəm Hətəm oğlu
Məmmədov Knyaz Şiraslan oğlu
Məmmədov Nuru Zeynalabdin oğlu
Məmmədova Afət Oqtay qızı
Orucov Elşar Qurban oğlu
Orucov Həmzəğa Davud oğlu
Rzayev Etibar Abasəli oğlu
Vəliyev İslam Dini oğlu
Yusubov Şakir Şıxı oğlu.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 noyabr 2019-cu il

Bakı Dövlət Universitetinin əməkdaşlarına Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünün verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq və “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdünün təsis edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 11 iyun tarixli 715 nömrəli Fərmanına uyğun olaraq **qərara alıram**:

1. Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi münasibətilə və Azərbaycanda təhsilin və elmin inkişafındakı xidmətlərinə görə Bakı Dövlət Universitetinin aşağıdakı əməkdaşlarına Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdü verilsin:

Abdullayev Sərhəddin Qubaddin oğlu
Göyçayskiy Şövqisəfa Yusifziya oğlu
Quliyev Akif Ələkbər oğlu
Rüstəmov İzzət Əşrəf oğlu.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 noyabr 2019-cu il

Bakı Dövlət Universitetinin əməkdaşlarının təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi münasibətilə və Azərbaycanda təhsilin və elmin inkişafındakı xidmətlərinə görə Bakı Dövlət Universitetinin aşağıdakı əməkdaşları təltif edilsinlər:

Mirzəyev Sabir Sultanağa oğlu
Muxtarova Əsməd İmamməmməd qızı
Mütəllibov Təhsin Mütəllib oğlu
Paşayeva Ədibə Mir Cəlal qızı
Vahidov Fəzail Qulam Mirzə oğlu
Vəliyev Həmid Ali oğlu
Zeynalov İbrahim Xudaverdi oğlu

“Tərəqqi” medalı ilə

Abbasov Vahid Hacıbəy oğlu
Abbasova Firuzə Məmməd qızı
Ağayev İsfəndiyar Bəhlul oğlu
Ağayev Şahin Sabir oğlu
Aslan Knyaz İlyas oğlu
Cavadov Rövşən Əli oğlu
Cəfərov Mikayıl Məhəmməd oğlu
Əliyeva İfrat Səlim qızı
Əliyeva Kamilə Ramiz qızı
Hacıyeva Sevinc Rafiq qızı
Hüseynova İradə Mehtiqulu qızı
Xəndan Aydan Rəfiq Zəka qızı
İbrahimbəyova Rəna Fuad qızı
İsmayilov Xəlil İsmayıl oğlu
İsmayilova Sima Paşa qızı
Qasımov Vaqif Əli Muxtar oğlu
Qasımov Aida Şahlar qızı
Quliyeva Lalə Hüseyn qızı
Qurbanov Azad İsa oğlu
Lebedeva Nelli Nikolayevna
Mehdiyeva Nisbət Cəmməd qızı
Məmmədov Alxan Bayram oğlu
Məmmədov Elçin Əli oğlu
Məmmədov Hüseyn Mikayıl oğlu
Məmmədov Kərəm Cahangir oğlu
Məmmədov Rüstəm Fəxrəddin oğlu
Məmmədova Məhluqə Arif qızı
Məmmədova Sevinc İbrahimxəlil qızı
Miriyyə Nuridə Telman qızı
Mirzəyev Əmirxan Nizam oğlu
Mirzəyev Fərhad Əlif oğlu
Muradov Mustafə Bayram oğlu
Ramazanov Məhəmmədli Əhməd oğlu
Sultanlı Nərmən Əli qızı
Şəmilov Nazim Telman oğlu
Yusifov Məmməd Rəşid oğlu.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 noyabr 2019-cu il

Bakı Dövlət Universitetinin əməkdaşlarının “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu” ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi münasibətilə və Azərbaycanda təhsilin və elmin inkişafındakı xidmətlərinə görə Bakı Dövlət Universitetinin aşağıdakı əməkdaşları “Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu” ilə təltif edilsin:

Babazadə Vəlif Məmməd Ağa oğlu
Əliyeva İradə Nureddin qızı

İbrahimova Sara Hökmulla qızı
İsgəndərov Anar Camal oğlu
Qurbanov Əsədulla Cüci oğlu
Məlikova Məsumə Fazil qızı.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti

Bakı şəhəri, 25 noyabr 2019-cu il

Bakı Dövlət Universiteti 100 il ərzində Azərbaycanın inkişafına böyük töhfələr verib

Prezident İlham Əliyevin nitqi

← Övvəli səh.1

Xalq Cümhuriyyətinin qurucuları yaxşı anlayırdılar ki, savadsız cəmiyyətdə güclü müstəqil dövlət qurmaq mümkün deyil. Baxmayaraq ki, gənc respublika böyük çətinliklərlə üzləşmişdi və ölkə ərazisinə tam nəzarət edə bilmirdi, bu qərar bir daha respublikanın niyyətini, qurucuların siyasətini əks etdirir. Bakı Dövlət Universiteti 100 il ərzində Azərbaycanın hərtərəfli inkişafına böyük töhfələr vermişdir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ömrü uzun olmadı. Bu, bir daha onu göstərir ki, müstəqilliyi əldə etmək onu qoruyub saxlamaqdan daha asandır. Müstəqilliyi qorumaq, onu müdafiə etmək, onu gücləndirmək böyük siyasi biliklər, böyük cəsarət tələb edir.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti süqut edəndən sonra Bakı Dövlət Universiteti yeni ictimai-siyasi dövrdə fəaliyyətini davam etdirirdi. Yüz il ərzində universitetin 200 minə yaxın məzunu Azərbaycanın müxtəlif sahələrində öz bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirmişdir. Məzunlar arasından görkəmli şəxslər, alimlər, ictimai xadimlər, siyasətçilər, mütəxəssislər çıxmışdır. Onların bir çoxu Azərbaycanın hərtərəfli inkişafına öz dəyərli töhfəsini vermişdir.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri, müasir Azərbaycanın qurucusu Heydər Əliyev də Bakı Dövlət Universitetinin məzunu idi. Heydər Əliyev həm sovet dövründə, həm müstəqilliyin ərəfəsində, həm də müstəqillik dövründə xalq qarşısında, dövlət qarşısında misilsiz xidmətlər görmüşdür.

Məhz onun rəhbərliyi ilə sovet dövründə Azərbaycan müttəfiq respublikalar arasında ən geridə qalmış yerdən ən qabaqcıl yerlərə qədər yüksəldi. O vaxt, – gənclər təbii ki, bunu bilmirdilər, – respublikaları fərqləndirən bir neçə əlamət var idi. Onların arasında keçici “Qırmızı bayraq” var idi. Yəni, “Qırmızı bayraq” ilə o respublikalar təltif olunurdu ki, orada həm səniyədə, həm kənd təsərrüfatında, həm də bütün digər sahələrdə böyük uğurlar var idi. Bax, Heydər Əliyevin dövründə 13 il ərzində Azərbaycan hər il bu “Qırmızı bayraq”ı alırdı. Bu, bir daha onu təsdiq edirdi ki, onun rəhbərliyi ilə Azərbaycan böyük uğurlu yol keçmişdir. Heydər Əliyev Azərbaycana rəhbərlik etməyə başlayanda biz ən sonuncu yerlərdə idik. O, Azərbaycanı böyük inkişafa doğru apararaq ən qabaqcıl yerlərə qədər ucaltdı. Əgər sovet dövründə cəmi iki respublika var idi ki, onlar donor kimi fəaliyyət göstərirdi, onlardan biri Azərbaycan idi.

Heydər Əliyev təhsil sahəsinə çox böyük diqqət göstərirdi, hər il böyük müşavirələr keçirirdi. Eyni zamanda, Azərbaycan gənclərinin Sovet İttifaqının aparıcı ali məktəblərində oxuması üçün böyük saylar göstərmişdi və bu, unikal xarakter daşıyırdı. Çünki sovet məkanında buna oxşar təcrübə yox idi. Hər il təqribən 800-ə yaxın Azərbaycan gənci Bakıda imtahanlar verməklə Sovet İttifaqının Moskva, Leningrad və digər böyük şəhərlərindəki aparıcı ali məktəblərinə ezam edilmişdir. Beləliklə, Azərbaycanın gələcəyi üçün güclü kadr potensialı yaradılırdı. Məhz bu kadr potensialı, o cümlədən bu gün ölkəmizin, müstəqil dövlətin uğurlu inkişafını təmin edir. Həmçinin o illərdə yüksək təhsil al-

mış kadrlar bu gün Azərbaycanı ləyaqətlə təmsil edirlər.

Heydər Əliyevin qərarı ilə 1970-ci illərin əvvəllərində Cəmsid Naxçıvanski adına Hərbi Məktəb yaradılmışdır. Bu da Ulu Öndərin uzaqgörənliyini göstərir. Çünki o vaxt azərbaycanlılar sovet ordusunda az təmsil olunurdu. Heydər Əliyev çox istəyirdi ki, Azərbaycan hərbciləri yetişsin. Sanki bilirdi ki, nə vaxtsa Azərbaycan müstəqil dövlət olacaq və bu kadrlar bizə lazım olacaq.

Bir sözlə, təhsilə, bütün başqa sahələrə göstərilən diqqət, onun fədakar əməyi və Azərbaycan xalqının müdrikliyi imkan verdi ki, Heydər Əliyev Azərbaycanın ən ağır günlərində öz xilaskarlıq missiyasını icra etsin. Əgər 1970-ci illərdə onun gördüyü işlər xalq tərəfindən rəğbətə və böyük məhəbbətə qarşılanmasaydı, – 1990-cı illərin əvvəllərində Azərbaycan böyük fəlakətə üz-üzə qalmışdı, – Azərbaycan xalqı ona müraciət etməzdi. Məhz o illər ərzində gördüyü işlər Azərbaycan xalqının qəlbində ona inam hissini saxlayırdı.

Ölkəmizin müstəqilliyə qədərki dövründə də, müstəqillik dövründə də Heydər Əliyev daim xalqın yanında idi və xalq xidmət etmək onun başlıca missiyası idi. 20 Yanvar faciəsindən sonra o, səsinə ucaltdı, Moskvadakı daimi nümayəndəliyə gəlib, orada mətbuat konfransı keçirib, orada rəhbərliyini, Kommunist Partiyasının rəhbərliyini itiham etmişdir, bu qanlı faciəni pisləmişdir və bütün dünyaya bu həqiqəti çatdırmışdır. Çünki onun böyük nüfuzu var idi və onun dilindən səslənən sözlər, həqiqətlər dünyanın bütün yerlərində əks-səda vermişdi. Halbuki o vaxt Sovet İttifaqının dağılmasına hələ iki il vaxt var idi. Heç kimin ağına gələ bilməzdi ki, Sovet İttifaqı dağılacaq. O cəsarətli addım Heydər Əliyevin xalqa nə qədər bağlı olduğunu göstərir.

Ondan sonra uzun illər xidmət etdiyi Kommunist Partiyasının sıralarını tərk etdi. O da böyük təhlükə idi. Onu da bildirməliyəm ki, 20 Yanvar faciəsindən sonra Azərbaycan rəhbərliyində təmsil olunanlar susmuşdular, ağızlarına su alıb susmadılar, biri də bu qanlı faciəni qınamadı, biri də öz səsinə ucalmadı. Bu, bir daha göstərdi ki, o vaxtkı rəhbərlik antimilli rəhbərlik idi. O hakimiyyəti əsvəzləyən, qanunsuz yollarla hakimiyyəti zəbt etmiş AXC-Müsavat cütüylü bir ildən çox hakimiyyətdə idi. Bir il ərzində 20 Yanvar faciəsinə siyasi və hüquqi qiymət vermədi. Hakimiyyət onların əlinə idi. Nə üçün bunu etmədilər? Nə üçün xalqımızın bu faciəsinə, bu yarasına biganə qalmışdılar? Bu, həqiqətdir. 20 Yanvar faciəsinə, Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş bu cinayətə məhz Heydər Əliyev hakimiyyətə qayıdandan sonra siyasi-hüquqi qiymət vermişdir və bu, tarixdir. Bu, bir daha Ulu Öndərin xalqa nə qədər bağlı olduğunu göstərir.

Müstəqilliyə gedən yol da Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Məhz onun qərarı ilə Naxçıvan Ali Məclisinin sessiyasında Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli bayrağı dövlət bayrağı kimi təsis olundu və buna oxşar digər qərarlar qəbul edildi. O vaxt Sovet İttifaqının saxlanması dair referendum keçirilmişdir və Azərbaycan üzrə referendum saxtalaşdırılmışdır. Guya ki, Azərbaycan əhalisi Sovet İttifaqının saxlanmasına səs vermişdir. Halbuki

bu, belə deyildi. Naxçıvanda referendum keçirilmədi. Naxçıvan Muxtar Sovet Sosialist Respublikasının adından “Sovet Sosialist” sözləri çıxarıldı. Bu da müstəqilliyə aparan yol idi. Azərbaycanda siyasi sistemi formalaşdıran Yeni Azərbaycan Partiyası təsis edildi. Çünki partiya yaranana qədər Azərbaycanda siyasi sistem, partiyalar yox idi. Ayrı-ayrı silahlı dəstələr öz adlarını partiya qoymuşdular və bir-biri ilə mübarizə aparırdılar, torpaqlar isə işğal altına düşürdü. Əgər Heydər Əliyev müstəqilliyin ilk illərindən Azərbaycanda rəhbər olsaydı, heç vaxt torpağımız işğal altına düşməzdi. Azərbaycanın Heydər Əliyevə qədərki bütün rəhbərləri fərarilik etmiş, xalqı və ölkəni ağır vəziyyətdə tərk etmiş, qaçmışlar, ikisi Moskvaya, biri Kələkiyə. Bu, fərarilikdir, bu, satqınlıqdır, bu, xəyanətdir. Liderin vəzifəsidir dövləti qorumaq, liderin vəzifəsidir xalqla bir yerdə olmaq. Ən ağır, ən çətin anlarda lider qabaqda olmalıdır, Heydər Əliyev kimi. O, hər birimiz üçün nümunədir. Burada əyləşən gənclər də bu tarixi bilməlidirlər. Mən dəfələrlə bunu demişəm. Biz - bu tarixi yaşayan insanlar, əlbəttə ki, heç vaxt bunu unutmayacağıq. Bugünkü uğurlu inkişafımızı hər zaman qiymətləndirəcəyik. Gənclər bunu görməyiblər. Onlara elə gəlir ki, həmişə belə olub. Onlara elə gəlir ki, Azərbaycan həmişə belə çiçəklənən, fırayan dövlət olub. Belə deyildi. Biz o günləri yaxşı xatırlayırdıq. Xalq Cəbhəsi-Müsavat cütüylünün xəyanətkar hakimiyyəti dövründə on minlərlə insan saatlarla çörək növbəsində dayanırdı. Əli silahlı quldurlar meydan oxuyurdular, şəhərlərimizdə insanlar incidirdilər, oğurlayırdılar, işgəncələr verirdilər, jurnalistləri döyürdülər. Məhz Xalq Cəbhəsi-Müsavat hakimiyyəti - özünü demokrat adlandıran bu ünsürlər Azərbaycanda senzura təbii etmişdilər. Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldəndən sonra senzura ləğv etdi. Gənclər bu tarixi bilməlidirlər. Müəllimlər bu tarixi onlara çatdırmalıdır ki, həm həqiqəti bilsinlər, həm də Azərbaycan gələcəkdə heç vaxt bu ağır vəziyyətə düşməsin. Azərbaycan heç vaxt gözü kölgəli olmasın, heç vaxt başqasının iradəsindən asılı olmasın, heç vaxt başqa dövlətlər qarşısında baş əyməsin. AXC-Müsavat cütüylü dövründə prezidentin kabinetinin qərarını xarici səfirlər ayaqları ilə açırdılar, ona göstərişlər verirdilər. O da məzlum bir adam kimi o göstərişləri yerinə yetirirdi. Ona görə belə günə düşdü. Məgər bizi bizdən çox sevmə, istəyən varmı? Bu gün bəzi hallarda bəzi xarici dairələrdən eşidirik ki, biz Azərbaycana kömək etmək istəyirik, biz Azərbaycanı belə inkişaf etmiş ölkə kimi görmək istəyirik. Hamısı yalandır. Mən tam səmimiyyətlə deyirəm. Bizim ən ağır günlərimizdə xəzinə boş idi, Xalq Cəbhəsi-Müsavat cütüylü talamışdı, ləl-cavahirat fondunu talamışdı. İnsanlar öz axtırıcı qızıl əşyalarını aparırdılar ki, ordumuza kömək etsinlər. O vaxt prezident, dövlət katibi, baş nazir o ləl-cavahirat fondunu talan etmişlər. İndi onun izi-tozu da qalmayıb. O vaxt xəzinə boş olanda, biz kreditlər üçün müraciət edəndə heç kim bizə kredit vermirdi. Yaxşı, əgər siz Azərbaycanı bu qədər sevirsinizsə, nə üçün o vaxt bizə kömək etməmişiniz?! Nə üçün ağır vəziyyətdə olan ölkəyə kömək etməmişiniz?! İndi sığra ilə düzülüb bizə kredit vermək istəyənlər. Biz alınırıq. Biz özümü

kredit veririk. Bizim xarici dövlət borcumuz ümumi daxili məhsulun 17 faizini təşkil edir. Bu göstəriciyə görə biz dünyada doqquzuncu yerdəyik. İndi istənilən məbləğdə - bax, sabah 10 milyard dollar lazım olsa, alanıq. Alınırıq, qoymuram. Borcu yenə də endirirəm. Ona görə kimsə deyəndə ki, biz Azərbaycanın yaxşılığını istəyirik, inanmayın, gənclər də inanmasınlar. Bizdən çox bizi istəyən heç vaxt olmayıb və olmayacaq.

Xalqımızın tarixi faciələrlə doludur. Biz nəyə görə uzun illər, əsr-lər boyu müstəmləkə kimi yaşamışıq? Nəyə görə başqa dövlətlərin tərkibində yaşamışıq? Nəyə görə bizim dövlətçiliyimizin tarixi çox məhduddur? O vaxt hətta müstəqil dövlətlər olanda onların da imkanları məhduddu. Elə götürək Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətini, ölkəni idarə edə bilmirdi. Xarici hərbi missiyaların rəhbərləri qərarlar qəbul edirdilər. Hətta bizim o vaxt qəbul edilmiş birinci dövlət bayrağımız xarici hərbi missioner tərəfindən dəyişdirildi. Ultimatum qoyuldu, tarixçilər bunu yaxşı bilirlər. Müstəqil dövlətin rəhbərliyinə ultimatum qoyuldu ki, siz bu bayrağı dəyişdirməlisiniz və dəyişdirildilər. Ondan sonra indiki üçrəngli bayraq təsis edildi. Ona görə hətta o dövrlərdə müstəqillik yarımçıq idi, natamam idi.

Bu gün əsl müstəqillik dövrüdür. Çünki bu gün biz özümüz öz gələcəyimizi müəyyən edirik. Bu gün biz özümüz qərarları qəbul edirik. Bu gün Azərbaycan xalqının iradəsi hökm sürür. Bu gün Azərbaycan dünyada miqyasında müasir, öz tarixinə, ənənələrinə sadiq, sürətlə inkişaf edən dinamik ölkədir. Heç kimdən asılı deyilik və elə etməliyik ki, heç vaxt heç kəmdən asılı olmayaq. Buna görə güclü olmalıyıq, vətənpərvər olmalıyıq, iqtisadiyyatımız daha da güclü olmalıdır və siyasi iradəmiz yerində olmalıdır. Bugünkü hakimiyyətdə bütün bunlar var və hər kəs görür ki, heç kim bizim işimizə müdaxilə edə bilməz. Nə qədər çalışsalar, nə qədər əlləşsələr, nə qədər yalan-böhtan yaysalar yapışmır bizə. Çünki xalq bizi dəstəkləyir və sonuncu rəy sorğuları onu göstərir. Əhalinin mütləq əksəriyyəti bizim siyasətimizi dəstəkləyir. Əhalinin mütləq əksəriyyəti bizə alternativ görmür və kim ola bilər bu alternativ? Hətta havadarları artıq onlardan üz döndərmişlər. Biz bunu dəqiq bilirik. Mən indi bu auditoriyada bəzi operativ məlumatları da bölüşə bilərəm sizinlə, Azərbaycan xalqı ilə. İndi anti-Azərbaycan dairələr, xaricdəki dairələr artıq açıq deyirlər ki, bizdə ənənəvi müxəlifət yoxdur, ayrı-ayrı satqın dəstələr var ki, onların da kitabı bağlanıb, onlara ümid bə-

ləmək olmaz. Ona görə onlara pul təminatı da azalıbdır, ona görə çabalayırlar. Əsas hədəf gənclər olmalıdır. Onlar gəncləri əsas hədəf seçiblər və gəncləri yoldan çıxarmaq istəyirlər, onların beyinlərini zəhərləmək istəyirlər, onları xalqa qarşı, Vətənə qarşı, ənənəvi dəyərlərə qarşı qaldırmaq istəyirlər. Alınmır və alınmayacaq. Çünki Azərbaycan gəncləri vətənpərvərdir, Vətəni sevəndirlər, Vətənə bağlıdırlar. Ancaq o niyyət var və biz bunu bilməliyik, müəllimlər də bilməlidirlər. Müəllimlər tələbələrə növbəli biliklər verməlidirlər, onları təbiiyə də etməlidirlər. Ümumiyyətlə Azərbaycanda təbiiyə işi yeni müstəviyə qalxmaldır, biz ideoloji işə yenidən baxmalıyıq, burada zəifliklər, boşluqlar var. Bizi istəməyən qüvvələr, o cümlədən erməni lobbisi qurumları tərəfindən maliyyələşən qurumlar bu boşluqlardan istifadə edirlər, xüsusilə bu gün ki, azad internet mövcuddur. Azərbaycanda internet istifadəçilərinin faiz nisbəti 80-ni keçib. Azərbaycanda azad, demokratik cəmiyyət formalaşmış, azad media var. Ona görə istənilən yalanı ortalığa atmaq olar. Ondan sonra bu yalan ətrafında müzakirələr təşkil olunur, bu yalan artıq bir real fakt kimi təqdim edilir və gənclərin beyinlərini zəhərləmək istəyirlər. Biz buna imkan verə bilmərik. Gənclər özləri də bilməlidirlər, tarixi yaxşı bilməlidirlər. Əgər tarixi yaxşı bilsələr, görələr ki, tariximizdə heç vaxt heç bir kənar qüvvə, heç bir yad dairə bizim xoşbəhtliyimizi istəməyib, əksinə, bizi əzmək istəyib, özünə ram etmək istəyib, sərvətlərimizi talamaq istəyib, bizi alçalmaq istəyib. Əgər belə olmasaydı, bizim çoxəsrlik tariximizdə böyük hissəsi müstəmləkəçilik tarixi olmazdı. Bir daha demək istəyirəm ki, bizim müstəqillik dövrlərimiz Azərbaycan xalqının tarixində çox məhduddur. Məhz ona görə ki, aldanmışıq, əzilmişik. Buna imkan vermək olmaz və verməyəcəyik, biz möhkəm dayanmışıq. Heç kim bizim işimizə müdaxilə edə bilməz, heç bir kənar qüvvə bizim iradəmizə təsir edə bilməz. Qoy, ləkələsinlər, qoy, yalan-uydurma yaysınlar, bizə yapışmır. Əsas odur ki, biz öz həyatımızı ləyaqətlə yaşayaq. Ləyaqətli insanlar kimi, Vətənə bağlı insanlar kimi, mərd insanlar kimi yaşayaq, quraq, yaradaq, bütün yad qüvvələrə cavabımızı verək və öz inkişaf yolumuza davam etdirək.

Bu gün Azərbaycan bax, belə inkişaf edir. Ona görə dünyada bizə rəğbət artır. Təsədüfi deyil ki, dünya birliyinin mütləq əksəriyyətini təşkil edən ölkələr bizə səs verirlər. Nəyə ki, 8 il bundan əvvəl səs veriblər, biz 155 ölkənin səsi ilə BMT Təhlükə-

sizlik Şurasına üzv seçilmişik. Özü də necə seçilmişik. İndi diplomatlar bunu yaxşı bilirlər ki, adətən səsvərmə bir gün ərzində keçirilir və tez bir zamanda yeni üzvlər seçilir. Bizdə isə bu, üç gün çəkdi. Üç gün, 16 tur. Nəyə görə? Çünki bizə rəqib olan ölkə öz namizədliyini geri götürmürdü. Bəzilər bir turda böyük səs fərqi ilə qalib idik, amma lazım olan səsləri yığa bilmədik. Adətən belə olan halda, səslərdə fərq böyük olanda məğlub ölkə öz namizədliyini geri götürür. O isə götürmürdü. Özü də bizə dost ölkə idi. Təəccüb etdim, bu, nə məsələdir, sonra öyrəndik ki, imkan vermir. Bəzi böyük dövlətlər imkan vermir və istəyirdilər ki, bizim üzvlüyümüzün qarşısı alınmasın. Bir daha qayıdıram bu məsələyə. Əgər həmin o ölkələrin nümayəndələri sizə desələr ki, “biz Azərbaycanı istəyirik, inkişafını istəyirik”, inanmayın. İstəsəydilər, imkan verərdilər. Mən indi onların adını çəkmək istəmirəm, maraqlananlar öyrənə bilərlər. On altı tur və üç gün bizim üzvlüyümüzü əngəlləmək istəyirdilər. Sonra nə oldu? Gəldilər bizim nümayəndələrə yaxınlaşdı dedilər ki, Azərbaycan, öz namizədliyinizi geri götürün. Gələn il biz sizə kömək edərik, amma indi geri götürün. Mən bu üç gün ərzində Nyu-Yorkla birbaşa əlaqədə idim. Dedim ki, qətiyyətlə, axıra qədər, lap bir il çəksə, biz orada bu səsvərmədə iştirak edəəcəyik. Bir il çəksə, biz Təhlükəsizlik Şurasının işini iflic vəziyyətə sala bilərik. Ancaq ondan sonra həmin o rəqib ölkəyə göstəriş verildi, o, namizədliyini geri götürdü. Bu, nəyin bahasına oldu? Çünki əksər ölkələr bu sistemdən beziblər, yorulublar. Bizə səs verənlər də vaxtla bizim kimi müstəmləkə olublar, əziliblər, soyulublar, talan ediləblər. Daha artıq onların da səbri tükənib.

Bu yaxınlarda biz 120 ölkənin qərarı ilə Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etməyə başladırıq. Mən sizə deyim və Bakıda keçiriləcək Zirvə Görüşü onu bir daha göstərdi, bu ölkələr arasında ixtilafın kifayət qədər çoxşaxəlidir. Elə ölkələr var ki, bir-biri ilə mübarizə şəraitindədir. Elə ölkələr var ki, bir-biri ilə diplomatik əlaqələr saxlamırlar. Amma onların hər biri - 119-u bizə səs verdi. Nadir bir vəziyyətdir. Biri də bitərəf qalmadı, yaxud da əleyhinə səs vermədi. Nəyə görə? Bax, dediyim sözlərə görə. Bizə inanırlar, bizi tanıyırlar, bilirlər ki, sözümlə əməlimiz birdir. Bilirlər ki, heç kimin qarşısında baş əymirik, lap ən ağır sınaqlarla, ən ağır təxribatlarla üz-üzə qalsaq belə. Bu müddət ərzində belə təxribatlar ədə olmayıb. 2003-cü il xatırlayaq. Prezident seçkilərindən sonra Azərbaycanı çevriliş çəhdi.

→Ardı səh.4

Bakı Dövlət Universiteti 100 il ərzində Azərbaycanın inkişafına böyük töhfələr verib

Prezident İlham Əliyevin nitqi

← Övvəlki səh.3

Heç kimə sirr deyil ki, mən prezident seçkilərində təmiz qələbə qazanmışdım. Çünki insanlar Heydər Əliyev siyasətinə səs vermişdilər. İltişaş törədildi. 2005-ci il. Azərbaycan artıq o inqibalları sırasında növbəti yer kimi göstərirdi. Belə maykalar buraxılmışdı, üzərində yazılmışdı: "Gürcüstan, Ukrayna, Qırğızıstan, Azərbaycan". Yəni, dördüncü biz olmalı idik və bizdən sonra da başqaları olmalı idi. Biz dayandırdıq bu vəbani, bu xəstəliyi, bu azarı. İndi bütün dünya görür ki, bu inqiballar o ölkələrə ancaq bədbəxtlik gətirib və indi öz problemləri ilə üz-üzədirlər, orada iğtişaşlar səngimir. Çünki oralara bu zəhərli inqilab toxumu səpilmişdi. Necə ki, bu zəhərli alağ otu kimi Xalq Cəbhəsi-Müsavat cütüylü hakimiyyətdə bir il qaldı. O qədr zəhərli idi ki, bu günə qədər də o zəhərin təsiri bəzi yerlərdə qalır. Ona görə növbəti məntəqə biz olmalı idik və narıncı maykaları da gətizdirmişdik, sadəcə olaraq, özünü müxəlifət adlandıran üstünlər bir daha öz kütlüyünü göstərmişlər. Fikirləşmədiklər ki, noyabr ayında parlament seçkiləri keçirilməli idi, noyabr ayı soyuq keçir. Ona görə o maykaları bilmirlər necə geyinsinlər, bəziləri pencəyin üstündən maykalar geymişdilər. Yəni, çox gülməli bir mənzərə idi. O da alınmadı. Nəyə görə? Xalq istəmədi! Xalq dedi ki, yox, bəzidir, görmüşük sizi, necə ki, hakimiyyət uğrunda mübarizə naminə talamısınız, döymüşünüz, söymüşünüz, öldürmüşünüz, Gəncəni bombalamısınız, vətəndaş müharibəsini başlamısınız, Qarabağı satmışınız, Şuşanı satmışınız, Laçını satmışınız. Sonra da fərazi kimi qaçmışınız, prezident Kələkiyə, dövlət katibi Kələkiyə, o birilər isə vəzifələrini dondurdular. Belə də hakimiyyət olar? Belə də qorxaq adamlar olar? Heç adı adam hansı ki, özünü lider hesab etmir, özünə rəva bilməz ki, belə, bu cür biabır olsun. Amma bunların belə utanan üzü yoxdur. Bu yaxınlarda yenə də o mənzərəni hamımız görmüşük, biabırılıqdır, xəstədirlər, dəlidirlər, nədirilər, vallah deməyə söz tapmıram. Ona görə bu gün müxəlifət düşərgəsində boşluq yaranırdı və bizi istəməyən gəncərlərdən istifadə etmək istəyirlər ki, onları xalqın üstünə qaldırınsınlar. Sağlam müxəlifət yaradılmalıdır. Dövlətçiliyə sadıq olan, xalqa bağlı olan, doğrudan da təklif verən, hakimiyyəti tənqid edən, amma konstruktiv təklif verən, yol göstərən. Ancaq biz sevinərik əgər belə müxəlifət yaranarsa. Doğrudan da bizim işimizə kömək olar. Biz hər şeyi indi öz üzərimizə götürmüşük, bəlkə də hansısa alternativ yanaşma, yaxud da ki, mövqə kömək edə bilər. Amma yoxdur və yaxın üfüqlərdə də görünmür.

Bizim xarici siyasətlə bağlı uğurlarımız təkə bu sədrliklə məhdudlaşdır. Halbuki bu, çox önəmli məsələdir. Oktyabr-noyabr aylarında - cəmi iki ay ərzində görünən böyük hadisələr baş verdi. Prezident Putinin dəvəti ilə mən "Valday" Diskussiya Klubunda iştirak etdim. Oraya cəmi 3 dövlət başçısı dəvət olunmuşdu, o cümlədən Azərbaycan. Bu, bir daha göstərir ki, Rusiya və onun Prezidenti Azərbaycana nə qədər böyük

önəm verir və bizə böyük hörmət göstərir. Orada da canlı efirdə sözü mü dedim. Mən bunu Bakıda da, hansısa rayonda da deyə bilirdim. Onu kim eşidəcəkdi? Bizimkilər, yəni, biz bunu özümüz üçün demirik, biz deyirik ki, dünya bilsin və orada canlı efirdə mən dedim: "Qarabağ Azərbaycandır, nida işarəsi". Bir daha bütün dünya gördü ki, Qarabağ Azərbaycandır, bir daha bütün dünya bu həqiqəti gördü.

Ondan sonra MDB Zirvə Görüşündə, - o, "Valday"dan bir neçə gün sonra baş verdi, - mən qeyd etdim ki, biz Böyük Vətən müharibəsində Qələbənin 75 illiyinin ərəfəsindəyik. Biz imkan verə bilmərik ki, MDB məkanında faşistlərə abidələr ucaldınsın. Dedim ki, Ermənistanında faşist Qaregin Njdey 6 metrlik abidə ucaldılıb, bu, sökülməlidir, bu, qəbul edilməlidir. Dedim ki, o vaxt o, həbs olunmuşdur və həbsxanada da çürümüşdür. Onu da bildirmək istəyirəm ki, həbs edən təşkilatın adı "SMERS" idi. Bilməyənlər bilsinlər ki, bu, abreviaturadır, bunun adı "Smert Şpionam", "SmertŞ", yəni, "Casuslara ölüm". Yəni, casus kimi həbs olundu, ona 25 il cəza verildi, faktiki olaraq, ölüm cəzası və o, Vladimir türməsinə dünyadan getdi. İndi, görün, Ermənistanın baş nazirinin cavabı nə oldu? Dedi ki, Soljenitsin da lagerdə olub, dissidentlər də türmədə olub. Yəni, bu adam Soljenitsin və söz azadlığına görə həbs edilən və sonra reabilitasiya olunan digər adamları faşist Njde ilə eyniləşdirir. Bu, onu göstərir ki, Ermənistanında hakimiyyət dəyişə bilər, amma bu ölkənin faşist mahiyyəti dəyişmir. Mən onlara şans verdim. Öz çıxışında dedim ki, onu əvvəlki hakimiyyət ucaldıb. İndiki hakimiyyət özünü demokratik adlandırsınsa, söksün, yıxsın bu abidəni. Bu ləkəni yusun Ermənistan üzündən. Heç olmasa, onlar bir ləkədən canlarını qurtarsınlar. Yox, görün, bunların faşist mahiyyəti hara gedib çıxıb ki, bu, türklərə qarşı vuruşub. Yəni, onlar üçün əsas budur. Onlar uşaqları da belə yetişdirirlər, bizə qarşı, Türkiyəyə qarşı, müsəlmanlara qarşı nifrət ab-havasında.

Mən müsəlman ölkələrinə dəfələrlə müraciət etmişəm. Açıq müraciət etmişəm ki, siz Ermənistanla necə qucaqlaşırırsınız? Siz bunların liderlərini necə dəvət edirsiniz? Görmürsünüzü ki, bunlar bizim məsələlərimizi yerlə bir etdilər? Görmürsünüz ki, bizim məscidləri təhqir etdilər? Gedin, baxın, o şəkillər var, onlar Ağdam məscidini, Şuşa məscidlərini, işğal edilmiş digər torpaqlardakı məscidləri nə günə qoydu? Bu, axı təkə bizim məscidlərimiz deyil, bütün müsəlman aləminin məscidleridir. Buna necə göz yummaq olar? Necə belə riyakarlıq etmək olar?

Biz dəfələrlə islam həmrəyliyi ilə bağlı tədbirlər keçirmişik, sözü müzü demişik. Bunu davam etdirəcəyik və o faşist Njdeyə ucaldılan abidə də gündəlikdədir. O cinayət-kar dövlətlə münasibətlər quran bəzi müsəlman ölkələri bunu edəndə və faşistlərə qucaq açanda heç olmasa, o dağılmış məscidlərin təsvirlərini göz önünə götürsünlər və özlərinə sual versünlər ki, mən kiminlə qucaqlaşırıram?!

Ona görə bizim bu istiqamətdə siyasətimiz davam etdiriləcək. Amma məsələ bununla bitmir. Ermənistanın baş naziri Aşqabad Zirvə Gö-

rüşündə böyük səhv buraxdı, Soljenitsinla faşisti eyniləşdirdi. Amma heç olmasa, ondan sonra bir nəticə çıxarardı. Çünki həm mətbuatda, özü də Rusiya mətbuatında, başqa mətbuatda bunu lağa qoydular ki, bu, nə deyir, nə danışır, bu, nədir? On dan sonra, görün, nə deyir? Rusiya jurnalistləri ilə görüşdə deyir ki, nə olsun ki, Njde Hitlerlə görüşüb, Molotov da Hitlerlə görüşüb. Bax, bilirsiniz, buna daha şərh vermək mümkün deyil. Molotov Sovet İttifaqının Xarici İşlər naziri olub, 1939-cu ildə müharibənin mümkünliyünü aradan qaldırmaq üçün gedibdir, görüşüb-dür. O, Hitlerlə xidmət etmirdi. O, Hitlerlə qarşı koalisiyanın başında duran Sovet İttifaqının aparıcı simalarından biri idi. Onu Njde ilə eyniləşdirmək olar?! Mən, eyni zamanda, bu misalları ona görə gətirirəm ki, gənclər yaxşı oxusunlar, gələcəkdə belə güllünc vəziyyətdə düşməsinlər, tarixi yaxşı bilsinlər. Amma bunu deyən bu gün o ölkənin rəhbəridir. Yəni, onlardan nə gözləmək olar? Bu sual ritorik sualdır.

Elə bu iki ay ərzində bizim xarici siyasətlə bağlı digər önəmli hadisələr də baş vermişdir. Biz oktyabr ayında Türkdillil Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına sədrliyi öz üzərimizə götürdük və Zirvə Görüşünü Bakıda keçirdik. Qoşulmama Hərəkatının sədrliyini öz üzərimizə götürmüşük. Üç il ərzində biz bu təşkilata sədrlik edəcəyik. Bu, BMT-dən sonra dünyada ikinci təşkilatdır və əslində, birinci təşkilatdır. Çünki BMT indi elə vəziyyətdədir ki, onu islah etmək istəyənlərin sayı gündən-günə artır, bu, bir. İkincisi, BMT-nin rəhbəri yoxdur. Heç bir ölkə BMT-yə rəhbərlik etmir. Təhlükəsizlik Şurasına da sıra ilə rəhbərlik olunur. Biz də, o cümlədən rəhbərlik etmişik. Bu rəhbərlik müddətlidir. Biz isə dünyanın BMT-dən sonra ən böyük təşkilatının sədrliyi və indi bizim sözüümüz keçəcəkdir. Gündəliyi biz formalaşdırırıq, məsələləri biz müzakirəyə çıxaraçağıq. Əlbəttə ki, öz məsələmizi və əzilmiş, ədalətsizliyə düşürmüş ölkələrin məsələlərini qaldıracağıq, onları müdafiə edəcəyik.

Noyabr ayında Bakıda Dünya dini liderlərinin II Zirvə Görüşü keçirilmişdir, 70 ölkənin dini liderləri Bakıya gəlmişlər. Dünyada buna bənzər ikinci yığıncaq yoxdur. Mən iclaslarda bir-birinin yanında oturanlara fikir verirdim, əgər onlar başqa yerdə görüşsəydilər, bəlkə başqa cür danışırdılar. Amma oturlar, bir-birini dinləyirlər, bir-birini salam verirlər. Biz bunu istəyirik. Çünki dünya başqa istiqamətdə gedir. Deyirlər ki, multikulturalizm ölübdür, yoxdur. Müsəlman miqrantların qəfəsdə saxlayırlar, "Stop İslam" deyirlər demokratiya beşikləri. Deyirlər ki, biz miqrantları qəbul edə bilirik, - mən Avropa ölkələrinə nəzərdə tutaram, - ancaq müsəlman miqrantları yox. Deyirlər ki, multikulturalizm iflasa uğrayıb. Amma biz göstəririk ki, yox, elə deyil. Bu, siyasi iradədən, baxışlardan asılıdır, sən nə istəyirsən, hansı siyasət istəyirsən. Bax, biz bu siyasəti yürüdüürük. Bu siyasət yeganə düzgün siyasətdir. Əks təqdirdə, gələcək müharibələr, o cümlədən ola bilsin, dini müharibələr qaçılmazdır. Ona görə, bax, dini liderlərin Zirvə Görüşünün keçirilməsi belə səviyyədə və belə təmsilçiliklə bir daha bizim hörmətimizi, rolumuzu göstərir. Biz nöinki ölkə daxilində, dünya miqy-

sında bu gün çox önəmli ölkəyə çevrilmişik.

O ki qaldı daxili məsələlərə, onlar da öz həllini tapır. Azərbaycan iqtisadiyyatı inkişaf edir. Mən gələcəkdə iqtisadi sahədə heç bir problem görmürəm. Manatın məzənnəsi artıq üç ildir ki, sabitdir. Əminəm ki, belə davam edəcək. Valyuta ehtiyatlarımız artıq. Valyuta ehtiyatlarımız ümumi daxili məhsuldan artıq çoxdur. Xarici borcumuz azalır, yenə də azaldacağıq. Mən göstəriş vermişəm təqribən 10 faizə qədər, indi ümumi daxili məhsulun 17 faizini təşkil edir, 10 faizinə qədər getməlidir. Sənaye artır. Bu il qeyri-neft sənayemiz 15 faiz, kənd təsərrüfatı 7 faiz artıbdır. Davos Ümumdünya Forumu bizim üçün yüksək yerlərə layiq görür, o cümlədən islahatların aparılması istiqamətində. İslahatlara meyillilik və rəhbərliyə olan inam əmsalına görə biz dünyada birinci oluqdayıq. Özü də bunu biz yox, Davos deyir. Dünya Bankı nə deyir? Deyir ki, Azərbaycan 20 ən islahatçı ölkə sırasındadır.

İslahatlar bizim şüurlu seçimi-mizdir. Elə fəz edə bilirik ki, nəyə lazımdır bu islahatlar? Onsuz da hər şey yolunda gedir, ölkə inkişaf edir, yeni müəssisələr açılır, abadlıq işləri görülür. Yox, struktur islahatları, sayı islahatları, iqtisadi islahatları lazımdır. Baxın, iqtisadi islahatlar nəticəsində təkə bu ilin on ayında büdcəyə 850 milyon manatdan çox vəsait toplanmış. Bunları sosial sahələrə yönəldirik. Amma bu, hələ islahatların növbəti mərhələsinin birinci addımlarıdır. Bundan sonra da daha böyük addımlar atılacaqdır. Bu, imkan verir ki, sosial sahəyə böyük diqqət yetirək. Bundan 4 milyon 200 mindən çox insan faydalanıb. Bu il minimum əməkhaqqı iki dəfə, minimum pensiya 70 faiz, müavinətlər iki dəfə, tələbələr təqaüdləri 50 faiz, köçkünlərə verilən təqaüd 50 faiz artırılıb. Nəyin hesabına? Bu, göydən düşən deyil, bunları islahatların hesabına öld edirik, öldə də etməliyik.

Kadr islahatları gedir, bu da zərurətdir, durğunluq yarada bilmərik, sovet dövrünün durğunluğu hələ ki yadımdızdan çıxmayıb. Ona görə kadr islahatları aparılmalıdır, ancaq təkəmlü yolu ilə, təbii yolla, burada da heç bir əyintilərə yol vermək olmaz. Mən bir neçə dəfə bu məsələ ilə bağlı fikirlərimi deyəndən sonra bəziləri başladılar bəzi adamları yaşını hesablamaya ki, bunun 70 yaşı var getməlidir, qətiyyəni belə şey ola bilməz. Sonra dedim mən imkan vermərəm ki, kampaniya aparılsın. Təcrübə, bilik və gənclərin dinamizmi, novatorluğu, yeniliyə, islahatlara meyilliliyi - bu sintez Azərbaycanda var. Həm cəmiyyətdə, həm iqtidarda var. Biz ənənəvi dəyərlər üzərində dövlət qururuq, böyük-küçük var. Bunu biz qoruyalıyıq, gənclər də mənə eşitsinlər, daim böyük-küçük

məsələsinə fikir versinlər. İndi bəzi ölkələrdə buna fikir verilmir. Qadınlara kişilər arasında artıq fərq qoyulmur. Amma biz ənənəvi cəmiyyətdə yaşayırıq və yaşamaalıyıq. Qadınlara hörmət etməliyik, biz onları qoruyalıyıq, onları müdafiə etməliyik. Onlar bizi yox, biz onları. Gənc bərabərliyi var, biz də bunu qəbul edirik. Amma biz ənənəvi düşüncədən kənarda yaşaya bilmərik və gənc nəsil də bunu bilsin. Yaşlılara hörmət olunmalıdır, yaşına görə. İndi bəziləri istəyirlər ki, bizim lüğətimizdən "ağsaqqal", "ağbırçək" sözləri çıxsın, necə ki, bəzi ölkələrdə. Onlara baxanda adam dəhşətə gəlir. Sonra da bizə deyirlər ki, gəlin bizə inteqrasiya edin. Mən bir dəfə demişəm, hələ Avropada o iqtisadi böhran baş alıb gedəndə dedim ki, biz haraya inteqrasiya etməliyik, böhrana? Haraya inteqrasiya etməliyik, "Stop İslam!" deyənlərə? Haraya inteqrasiya etməliyik, qadınla kişi arasında fərq görməyənə? Mən artıq daha dərinə getmək istəmirəm. Biz qətiyyəni oraya inteqrasiya etməyəcəyik. Ona görə Azərbaycanda yaşlı nəsillər, gənc nəsillər bir yerdə olmalıdır, necə ki, ali məktəblərdə. Baxın, indi Bakı Dövlət Universitetində minlərlə gənc var, müəllim var. Müəllimlər biliklərini bölüşürlər, gənclər öyrənirlər, sabah onların yerini tutacaqlar. Belə inkişaf etməliyik. Əlbəttə, kadr islahatları bundan sonra da aparılmalıdır. Amma bu, kampaniyaya çevrilməməlidir.

O ki qaldı müəllimlərin fəaliyyətinə, mən onların fəaliyyətini çox yüksək qiymətləndirirəm. Müəllim peşəsi çox şərafli, mesuliyətli, çox ağır peşədir. Müəllim hər zaman tələbə qarşısında öz biliyini göstərməlidir. Tələbələr də indi hər şeyi görürlər, hər şeyi seçə bilirlər. Ona görə müəllimlər daim öz biliklərini artırmalıdırlar. Mən deyim ki, biz müasir dövrdə köhnə bacqala yaşaya bilmərik. Ona görə indi internet dövrüdür, hər bir məlumatı öld etmək üçün imkanlar var. Daim müəllimlər yeniliklərə baxsınlar, onların peşəsində hansı proseslər gedir, dünyada hansı proseslər gedir, texnoloji inkişaf nədən ibarətdir ki, tələbələr keyfiyyətli biliklər versinlər. Ona görə müəllim peşəsi şərafəlidir, hörmətlidir, ancaq, eyni zamanda, müəllimlər də daim öz üzərində işləməlidirlər.

Mən də müəllim olmuşam. İnstitutu bitirəndə mən bir xarici ölkəyə təyinat aldım, ancaq ondan imtina etdim, xaricə getmək istəmədim. Qaldım institutda, aspiranturaya daxil oldum, dissertasiya müdafiə etdim və 23 yaşında dər verməyə başlamışdım, özü də Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunda, 23 yaşında, 5 il ərzində. Ona görə müəllim peşəsi mənim üçün yad peşə deyil. Mən də müəllim olmuşam, müəllim ki-

mi sizi salamlayıram.

Tələbələrə də sözümdür ki, bilikli olsunlar. Bugünkü dünyada təhsilə, tapşırıqla oxumaq mümkün deyil. Sovet vaxtında belə bir söz var idi: "tapş", o, instituta "tapşla" daxil oldu. Əvvəllər sovet dövründə əsas məqsəd diplom almaq idi. Evlənmək üçün, yəni, elçiliyə getmək üçün diplom var, yoxsa yox? Hə varsa, onda markası artır. Diplom heç nədir, bilin. Əgər bilik olmasa, savad olmasa, müasir dünyada bu, əhəmiyyətsiz bir şeydir. Bilik olmalıdır. Çünki indi yeni peşələr açılır. Əvvəlki peşələrin bir çoxu sıradan çıxır. Artıq 20 il bundan əvvəl olan bəzi peşələr yoxdur və olmayacaqdır. Bu proses getdikcə gedəcək, biz 4-cü industrial inqilab içərisindəyik. Artıq bilinir ki, hansı peşələr 5 ildən sonra olmayacaqdır. Amma biz əhəli artan ölkəyik. Sovet dövründəki 7 milyondan 10 milyona çatıb bizim əhalimiz. Ona görə biz o yeni peşələri görək mənimsəyək. Görək imkan yaradaq bizim vətəndaşlara ki, o peşələrə onlar yiyələnsinlər. Ona görə bu sahədə həm müəllimlərin üzərinə böyük vəzifə düşür, həm də tələbələr daim çalışmalıdırlar. Bilik, savad - onları yaxşı gələcəyini, təminatlı gələcəyini müəyyən edən budur. Vətənpərvər olmalıdırlar. Bu olmasa, ölkəmizin gələcəyi olmayacaqdır. Bu olmasa, nə vaxtsa yenə də kiminsə təsiri altına düşüb yenə də müstəqillik arzularını itəyəcəyik. Ona görə gənclərə vətənpərvərlik çox güclü olmalıdır. Gənclər milli ruhda, vətənpərvərlik ruhunda, ənənəvi dəyərlər əsasında tərbiyə almalıdırlar. Bax belə gənclər ölkəmizi gələcəyə inamla aparacaqdır. Hesab edirəm ki, bugünkü gənclərin mütləq əksəriyyəti bu meyarlara cavab verir - bilikli, savadlı, Vətənə bağlı, vətənpərvər və dünyaya açıq. Elə olmalıdır ki, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi güclənsin.

Biz 1920-ci ildən müstəqilliyi əldən verdik. Bunun obyektiv və subyektiv səbəbləri vardır. Ancaq bu, realıqdır, indi hansı səbəbi istəyirsiniz gətir, xeyri yoxdur, getdi öldən müstəqillik. Nəyə görə gücümüz çatmadı? Onun da müxtəlif səbəbləri var, amma fakt odur ki, çatmadı. Ona görə bu acı tarix daim bizim gözümlərimizdə olmalıdır.

Müstəqillik 1993-cü ildə də əldən gedirdi, əgər Heydər Əliyev gəlməsəydi. O, müstəqilliyi qorudu, saxladı, gücləndirdi, bizi düz yola gətirdi. Biz də onun yolu ilə gedirik, müstəqilliyi möhkəmləndiririk və möhkəmləndirəcəyik.

Bizim müstəqilliyimiz başlıca vəzifəmizdir. Azərbaycan müstəqil dövlətdir, qüdrətli dövlətdir və gələcəyə çox nikbin baxan dövlətdir. Bir daha sizi təbrik edirəm, cansağlığı, uğurlar arzulayıram. Sağ olun.

→ Ardı səh.5

Bakı Dövlət Universiteti 100 il ərzində Azərbaycanın inkişafına böyük töhfələr verib

Əvvəli səh.4

Sonra universitetin rektoru *Elçin BABAYEV* çıxış edərək dedi:
–Möhtərəm cənab Prezident.
Hörmətli qonaqlar, həmkarlar, əziz tələbələr.

Xanımlar və cənablar.
Bu gün biz sizinlə birlikdə dünya şöhrətli siyasətçi, görkəmli ictimai-siyasi xadim, Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin məzununu olduğu, bununla daim fəxr etdiyi və "Azərbaycan xalqının, Azərbaycan Respublikasının milli sərəvəti və milli iftixarı" adlandırıldığı Bakı Dövlət Universitetinin yaradılmasının 100 illik yubileyini qeyd edirik. Bu xoş və həyəcanlı gündə bizimlə birlikdə olmadığınızdan şərəf duyur, minnətdarlığımızı bildiririk. Sizinlə birgə "Bakı Dövlət Universiteti ailəsi"nin bu yubileyini dünyanın ən gözəl şəhərlərindən biri olan Bakının unikal məkanlarından birində qeyd etmək böyük şərəfidir.

Bakı Dövlət Universiteti müsəlman Şərqi yeni tipli ilk ali təhsil müəssisəsi kimi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin bizə yadigarıdır. Vətənpərvər ziyalıların, elm, təhsil və mədəniyyət fədalələrinin milli təəssübkeşliyi, əzmkarlığı və mübarizəsi sayəsində 1919-cu ildə həyata vəsiqə qazanan Bakı Dövlət Universiteti ötən 100 ildə xalqımızın həyatında müstəsna rol oynamışdır. Bu bir əsrlik tarix xalqımızın tarixinə yazılmış ən dolğun və zəngin səhifələrdəndir.

Bu illər ərzində universitetin 7 dəfə yubileyi keçirilmişdir. Fərəhləndirici haldır ki, bu yubileylərdən dördü – 50, 60, 75, 80 illik yubileylər bilavasitə ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü və səərəncamları əsasında qeyd olunmuşdur. 50, 60, 75 illik yubiley tədbirlərində Ulu Öndər şəxsin iştirak etmişdir.

Möhtərəm cənab Prezident.
Bu ülvə önənənin davamı kimi, universitetin 90 illik yubileyi də Sizin səərəncamınız əsasında keçirilmişdir. Doxsan illik yubileydə olduğu kimi, bu gün də Sizi öz sərərlərimizdə görməkdən hədsiz məmnunluq duyuruq. Sizin 2017-ci il 14 noyabr tarixli səərəncamınız universitet üçün öncədən verilmiş ən böyük yubiley hədiyyəsi olmuşdur. Sərəncama uyğun olaraq BDU-nun 100 illik yubileyi bu il iyulun 12-də Parisdə UNESCO-nun Baş qərargahında, sentyabrın 9-da Vyana da Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində, həmçinin Rumınyada Qara Dəniz Universitetləri Assosiasiyasının təşkilatlığı ilə Buxarest Universitetində yüksək səviyyədə qeyd edildi. Ayrı-ayrı universitetlərdə, Milli Kitabxanada və bir çox qurumlarda yubiley tədbirləri keçirildi, müsabiqələr təşkil olundu, poçt markaları və yubiley pul nişanı tədaviyə buraxıldı. 2019-cu ildə "Məzun günü" Bakı Kristal Zalında yeni formatda və 5000 məzunun iştirakı ilə yüksək səviyyədə qeyd olundu. Heç şübhəsiz ki, bütün bunlar kollektivimizə elm və təhsildə daha yüksək uğurlar qazanmağa ruhlandırır.

Möhtərəm cənab Prezident, icazə verin, fürsətdən istifadə edərək 100 illik yubileylə əlaqədar imzaladığımız səərəncamda və bugünkü proqram xarakterli çıxışınızda universitetə, onun tarixi xidmətlərinə verdiyiniz yüksək qiymətə, səsləndirdiyiniz xoş sözlərə və universitetin 100 illik yubiley medalının təsis edilməsinə görə universitetin bütün kollektivi və məzunları adından Sizə bir daha təşəkkürümüzü, dərin hörmət və ehtiramımızı bildirirəm. Eyni zamanda, dünən universitetin elm və təhsil sahəsində nailiyyətlər əldə etmiş 113 əməkdaşını dövlət təltiflərinə layiq gördüyünüzə görə Sizə dərin minnətdarlığımızı bildiririk.

Möhtərəm cənab Prezident, Sizin tarixi xidmətləriniz sayəsində bu gün ölkəmiz dünyada analoqu olmayan sürətlə inkişaf edir. Bir sıra beynəlxalq hesabatlarda ən islahətçi dövlət kimi qeyd edilir, ayrı-ayrı göstəricilər üzrə hər il bir neçə pillə irəliləyərək dünya dövlətləri sırasında layiqli yer tutur. Sizin rəhbərliyiniz və Birinci vitseprezident Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü və əməli dəstəyi ilə ölkədə təhsilin inkişafı üçün atılan addımlar, yüksəkixtisaslı insan kapitalının for-

malaşdırılması istiqamətində görülən işlər Azərbaycanın inkişafı, gələcəyi üçün ən yaxşı sərmayə və təminatdır. İnanırıq ki, son illər Sizin rəhbərliyinizlə aparılan məqsədyönlü islahatlar sayəsində ölkəmiz çox yaxın gələcəkdə inkişaf etməkdə olan dövlətlər sırasından inkişaf etmiş dövlətlər sırasına adlayacaqdır. Bu, artıq xəyal deyil, gerçəklikdir.

Hörmətli tədbir iştirakçıları, yaradığı ilk illərdə Bakı Dövlət Universitetinin əsas məqsədi Azərbaycanda maarifçiliyin və səhiyyənin inkişaf etdirilməsi olmuşdur. Sonralar isə bütün fəaliyyəti dövründə Bakı Dövlət Universiteti xalqın milli şüurunun, milli özünüdərkinin yetkinləşməsi, elm və təhsilin inkişafı və azərbaycançılıq ideologiyasının formalaşmasında əvəzsiz rol oynamışdır. Universitetin kadr potensialı və elmi bazası əsasında sonralar bir sıra ali təhsil müəssisələri və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası yaradılmışdır. Fərəhləndirici haldır ki, bu missiya bu gün də davam etdirilir. Ötən il universitetin İlahiyyət fakültəsinin bazası əsasında yaradılan Azərbaycan İlahiyyət İnstitutu bunun bariz sübutudur.

Bakı Dövlət Universiteti fəaliyyət göstərdiyi dövr ərzində 200 mindən çox mütəxəssis, o cümlədən bir sıra xarici ölkələr üçün yüzlərlə yüksəkixtisaslı kadrlar hazırlamışdır. O, bu missiyayı bu gün də davam etdirir. Əsası ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və bu gün uğurla davam etdirilən siyasətin prioritet istiqamətləri kimi ölkəmizdə elm və təhsil sahəsinə, o cümlədən Bakı Dövlət Universitetinə göstərilən daimi diqqət və qayğı nəticəsində universitet ötən əsrin 70-ci illərindən başlayaraq öz intibah dövrünü yaşayır.

Yüz il bundan əvvəl cəmi 2 fakültə, 44 nəfərlik professor-müəllim heyəti və 1094 tələbə ilə fəaliyyətə başlayan universitetdə bu gün 16 fakültə, 121 kafedra, 2 elmi-tədqiqat institutu, 3 elmi tədqiqat mərkəzi, 30-dan çox elmi tədqiqat və tədris laboratoriyası, Qazax filiali, "Gənc istedadlar" liseyi, 2 tədris-təcrübə bazası fəaliyyət göstərir. Universitetdə ali təhsilin bütün səviyyələrində 24 mindən çox tələbə təhsil alır. Tədris Azərbaycan, rus, ingilis və qismən alman dillərində aparılır. Üç mindən çox əməkdaş, o cümlədən 1500 nəfərə qədər professor-müəllim heyəti və elmi işçi çalışır. Onlardan 17 nəfər Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının haqqı və müxbir üzvü, 300 nəfərə qədər elmlər doktoru, professor, 1000 nəfərə qədər fəlsəfə doktoru, dosentdir. Bakalavriat səviyyəsində 66 ixtisas, magistratura səviyyəsində 235 ixtisaslaşma və doktorantura səviyyəsində 114 ixtisas üzrə yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadr hazırlığı həyata keçirilir. "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq magistratura və doktorantura səviyyələrində dünyanın bir sıra qabaqcıl universitetləri ilə ikili diplom proqramları həyata keçirilir. Dünyanın 60-dan çox ölkəsinin 200-dən çox elm və tədris mərkəzi ilə əməkdaşlıq əlaqələri qurulub, birgə elmi-tədqiqat işləri və kadr hazırlığı aparılır.

Elmi və tədris fəaliyyəti ilə yanaşı, universitet bu gün də ölkənin ictimai-siyasi və mədəni həyatında kifayət qədər fəal iştirak edir. Ulu Öndərin misilsiz xidmətləri sayəsində artıq əbədi müstəqillik əldə etmiş respublikamızda dövlətçiliyin daha da möhkəmləndirilməsinə, milli şüur və düşüncə tərzinin formalaşmasına dəyərli və sanballı töhfələr verir.

Bu gün biz fəxr edirik ki, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 176 nəfər haqqı və müxbir üzvündən 93 nəfəri, Milli Məclisin 117 nəfər üzvündən 46 nəfəri, ali struktur rəhbərlərinin böyük əksəriyyəti Bakı Dövlət Universitetinin məzunlarıdır. Bakı Dövlət Universitetinin məzunları tarixi-boyu ölkə quruculuğunda çox mürəkəb, məsuliyətli və eyni zamanda, nəcib missiyası yerinə yetiriblər və yetirməkdədirlər. Biz sizlərlə qürur duyuruq, əziz məzunlarımız.

Şübhəsiz ki, bu nailiyyətlərin əldə edilməsində keçmişdə və hazırda universitetdə çalışan, doğma respublika-

mızın elm və təhsil tarixində özünəməxsus yeri və rolu olan yüzlərlə, minlərlə dəyərli insanın misilsiz xidmətləri olmuşdur. Ulu Öndər universitetin 80 illik yubileyi ilə əlaqədar göndərdiyi təbrik məktubunda yazırdı: "Bakı Dövlət Universitetinin əsasını qoyanların, onun inkişafına təkən vermiş insanların əməyini daim yüksək qiymətləndirərək, onların xatirəsini böyük minnətdarlıq və ehtiram hissi ilə yad edirik".

Bu insanlar haqqətən böyük hörmət və ehtirama layiqdirlər.

Bu gün Bakı Dövlət Universiteti bir əsrlik fəaliyyətinə uğurla yekun vuraraq yeni 100 illiyə qədəm qoyur. İnanırıq ki, öz missiyasına uyğun olaraq BDU növbəti 100 illikdə də beynəlxalq və milli əmək bazarı üçün rəqabətədavamlı, vətənpərvərlik ruhunda tərtib edilmiş yüksəkixtisaslı mütəxəssislər hazırlayacaq, ölkəmizin daim yüksələn xətlə inkişafına dəyərli töhfələr verəcəkdir.

Müasir dövrdə dünyanın nüfuzlu universitetləri qloballaşmanın tələblərinə uyğun olaraq islahatlar aparır, modernləşməyə doğru kurs götürür. İslahatlar zamanın tələbidir, modernləşmə isə inkişaf deməkdir. Ölkəmizin elm və təhsil strategiyalarına uyğun olaraq universitet də yeni 100 illiyə elmdə müasir və yeni texnologiyalara cavab verən tədqiqatlarla, təlim və tədris innovativ yanaşmalarla, idarəetmədə beynəlxalq təcrübədən istifadə etməklə başlamağı qarşısına məqsəd qoymuşdur. Bütün bunlar bizim "Universitet-5.0" inkişaf strategiyamızın əsasını təşkil edir. Strategiya – təhsil, elm, innovasiya, beynəlmilləşmə və sosiallaşma prinsiplərinin vəhdətindən ibarətdir.

Şübhə etmirik ki, universitet yaxın gələcəkdə elmi tədqiqatların əhatə dairəsinin və keyfiyyətinin daha da artırılması yolu ilə ölkəmizin ilk tədqiqat universiteti statusuna əldə edəcəkdir. İnanırıq ki, Bakı Dövlət Universiteti bundan sonra da öz missiyasına sadıq qalaraq, davamlı inkişaf üçün potensial yaradan, mədəniyyətlərə diqqətli diqqətli tədqiqatçı kimi özünü təndatlar təbiiq edən güclü bir universitet olaraq daha da inkişaf edəcəkdir. Bu gün adı dünyanın qabaqcıl 1000 universiteti siyahısında yer alan universitetimiz yaxın illər ərzində yeni uğurlara nail olacaq, dünya təhsil sistemində inteqrasiya olunacaq və təhsilin beynəlmilləşməsi istiqamətində mühüm addımlar atacaqdır.

Mən sizin hər birinizi bu şanlı yubiley münasibətilə bir daha təbrik edərək universitetin ilk rektoru Vasili Razumovskinin 100 il bundan əvvəl dediyi sözləri də yada salmaq istəyirəm: "Yaşa, çiçəklən, var ol, Bakı Universiteti". Yüz il bundan əvvəl yandırılmış məşəl bu gün də öz nuru – universitet məzunları ilə gələcəyə gedən yolumuzaya işıq saçır. Müasirləşən, dinamik olaraq dəyişən, gələcəyə universitet öz əməvi missiyasını şərəf və leyaqətlə yerinə yetirir.

Bakı Dövlət Universiteti mənəvi böyüklüyümüzün rəmzi, elm, təhsil və mədəniyyətimizin əzəmətli məbədi kimi daim qudrətlənən Azərbaycanla birlikdə yaşayacaq, onun daha da çiçəklənməsi namına yeni və sanballı töhfələr verəcəkdir. Biz buna söz veririk. Diqqətinizə görə təşəkkür edirik. ***

Universitetin professoru, hüquq elmləri doktoru *Firuzə ABBASOVA* çıxış edərək dedi:

–Möhtərəm cənab Prezident.
Hörmətli tədbir iştirakçıları, əziz həmkarlarımız.

Sizi bu əlamətdar gündə salamlayırıq. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yadigarı, müsəlman Şərqi ilk dünyəvi və müasir təhsil ocağı Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi münasibətilə hər birinizi səmimi qəlbdən təbrik edirik.

Yüz illik tarixi boyunca universitet milli kadrların hazırlanması, yeni elmi istiqamətlərin formalaşdırılması, dünya təhsil məkanına inteqrasiya, dövlətçilik ənənələrinin, milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması və nəsilən-nəslə ötürülməsi kimi vəzifələri layiqincə yerinə yetirib, hər zaman Azərbaycan dövlətçiliyinin sadıq keşikçisi olub.

Bakı Dövlət Universiteti həmişə azərbaycançılıq ideologiyasının müha-

fizə və tərənnümü mərkəzi olub, hətta SSRİ dönmində sayısız vətənpərvər və fədakar ziyalılar yetişdirməklə milli özünüdərk prosesində müntəzəm olaraq birbaşa iştirak edib. Məhz SSRİ dövründə Ümummilli Liderimiz tərəfindən əsas qoyulan azərbaycançılıq ideyasının həyata keçirilməsində universiteti bitirən ziyalıların böyük rolu olub. Heydər Əliyevin universitetimiz haqqında dediyi "Universitet haqqətə ədalətli, milli ruhu inkişaf etdirən bir ocaq, bir məktəb olmuşdur" sözləri bu fikirlərimiz bariz nümunəsidir.

Elm və təhsil sahəsində çoxşaxəli fəaliyyəti ilə seçilən Bakı Dövlət Universiteti ictimai həyatın, elm və texnologiyanın demək olar ki, bütün sahələrində kadr hazırlığı və elmi tədqiqatlar apararaq ali təhsil ocağıdır. Azərbaycanın ən tanınmış ziyalıları, ictimai-siyasi fikrin formalaşmasında misilsiz rolu olan görkəmli şəxsiyyətlərin əksəriyyəti bu universitetdə təhsil alıb, dünya elminə əvəzsiz töhfələr vermiş alimlərin böyük əksəriyyəti burada fəaliyyət göstərib. Bu gün də BDU ölkənin ilk və ən qabaqcıl universiteti kimi özünün tarixi simasını, müsibət ənənələrini, elmi potensialını, cəmiyyətdəki yüksək nüfuzunu qoruyub saxlayır. Azərbaycanda sonradan bir çox ali təhsil ocaqları yaradılırsa da, Bakı Dövlət Universiteti Azərbaycan təhsilinin flaqmanı olmaqla, cəmiyyətdəki lider mövqeyini əldən verməyib. Bu gün 100 yaşını qeyd edən universitet Azərbaycan təhsilinin dünya miqyasına, xüsusən də Avratlantika məkanına inteqrasiya prosesinin öndəridir.

Bakı Dövlət Universitetinin məzunu olması ilə fəxr edən dünya şöhrətli siyasətçi ümummilli lider Heydər Əliyev demişdir: "Bakı Dövlət Universiteti Azərbaycan xalqının milli sərəvətidir, iftixarıdır". Bəli, Bakı Dövlət Universiteti bizim milli sərəvətimizdir, iftixar mənbəyimizdir, mənəviyyətimizdir, milli kimliyimizdir. Məhz bu səbəbdən də bu gün təkə universitet kollektivinin deyil, ürəyi Bakı Dövlət Universitetinin sevinci ilə döyünən Azərbaycan xalqının bayramıdır.

Ötən əsrin 70-ci illərindən başlayaraq özünü intibah dövrünü yaşayan Bakı Dövlət Universiteti uzun illər ərzində ümummilli lider Heydər Əliyevin diqqət və qayğısını öz üzərində hiss edib. Universitetin yarınmasını xalqımızın tarixində ən əlamətdar hadisələrdən biri kimi qiymətləndirən Ulu Öndər universitetlə bağlı hər bir məsələyə çox həssaslıqla yanaşırıdı.

Möhtərəm cənab Prezident, Ulu Öndərin layiqli davamçısı kimi, Sizin də Bakı Dövlət Universitetinə qayğınızı daim hiss edirik. Siz neft gəllirələrinin insan kapitalına çevrilməsinin vacibliyini dəfələrlə qeyd edərək alimlərimiz qarşısında bir çox mühüm vəzifələr qoymusunuz. Bakı Dövlət Universitetinin professor-müəllim heyəti də bu strategiyamı əsas tutaraq ölkənin elm və təhsil potensialının güclənməsinə, dövlət idarəçiliyi üçün yüksəkixtisaslı, savadlı, vətənpərvər kadrların hazırlanmasına böyük səy göstərib.

Ümummilli Liderimizin və Sizin doğma universitetimizə göstərdiyiniz böyük diqqət və qayğıya cavab olaraq bu universitet müəllimləri Sizi əmin edirik ki, bundan sonra da elm və təhsildə yüksək nailiyyətlər əldə etmək

üçün səylərimizi əsərgəməyəcəyik, elmi tədqiqatlarımızı əzmkarlıqla davam etdirərək Azərbaycan elminin inkişafına öz töhfələrimizi verəcəyik. Bu şərəfli və müqəddəs yolda bütün həmkarlarımıza uğurlar arzulayıram.

Hörmətli tədbir iştirakçıları, mən Ulu Öndərin "Qoy ədalət zəfər çalsın" devizinin hər kəs üçün bərabər imkanlar və şərait yaratdığı dövrdə Bakı Dövlət Universitetinin tələbəsi olmusam. Hazırda isə bu universitetin müəllimiyəm. Bundan böyük nə xoşbəxtlik ola bilər? Bakı Dövlət Universitetinin müəllimi olmaq şərəfidir, fəxrdir. Bu hisslərlə çıxışımı bitirib gələcək nəsillərə Bakı Dövlət Universitetinin daha böyük uğurlarının şahidi və iştirakçısı olmağı, onun möhtəşəm və şanlı yubileylərini qeyd etməyi arzulayıram. Diqqətinizə görə minnətdaram. ***

Bakı Dövlət Universitetinin məşhur 60 aliminə həsr olunmuş "İthaf" kompozisiyası təqdim edildi. ***

Universitetin Jurnalistika fakültəsinin ikinci kurs tələbəsi *Rəşad İMANOV* çıxış edərək dedi:

– Möhtərəm cənab Prezident, hörmətli tədbir iştirakçıları, bu bayram gündündə hər birinizi salamlayıram. Azərbaycanın ilk ali təhsil ocağı olan Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi münasibətilə təşkil edilmiş bu mötəbər tədbirdə sizin qarşısında çıxış etmək mənim üçün böyük bir şərəfidir. Ona görə ki, mən burada gənc nəslin bir nümayəndəsi olaraq təkə öz adımdan deyil, eləcə də Bakı Dövlət Universitetinin 24 min tələbəsi adından çıxış edirəm.

Bu gün Bakı Dövlət Universitetinin tələbələrini üçün olduqca qürurverici və xüsusi bir gündür. Müqəddəs saydığımız, eyni zamanda, öz evimiz qədər sevdiyimiz universitetimizin 100 illik yubileyini qeyd edirik. Bizi sevindirən odur ki, bu gün Azərbaycanda təhsilə qayğı yüksək səviyyədədir. Bu sahədə hər bir yenilik, hər bir islahat, ilk növbədə, Azərbaycan gənclərinin gələcəyi nəzərə alınaraq aparılır.

Ali təhsil müəssisəsi tələbələrə biliyin, savadın, peşəkərlığın və intellektin artmasında, eləcə də onların gələcək həyatında əvəzsiz rol oynayır. Bakı Dövlət Universitetinin tələbələri olaraq deyə bilərik ki, universitetimiz bizə gələcəyimizi sağlamlıq tamillər əsasında qurmaqda daim yol göstərir. Məhz bu dəstək nəticəsində bizim elmə olan marağımız gündən-günə daha da artır.

Respublikamızda dövlət gənclər siyasətinin formalaşdırılması ümummilli lider Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu Öndər gənclərlə bağlı məsələləri həmişə dövlət siyasətinin əsas tərkib hissələrindən biri hesab edir, gənclərin imkan və bacarıqlarını yüksək qiymətləndirir, onların problemlərinin həlli istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərə xüsusi önəm verir. Məhz onun müvafiq səərəncamı ilə 2 fevral Azərbaycan Respublikasında "Gənclər günü" kimi təsis edilmişdir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin də vurğuladığı kimi, "Azərbaycan xalqının sərəvəti" olan Bakı Dövlət Universitetində təhsil almağın böyük məsuliyyət tələb edən bir proses olduğunu bilirik. Heydər Əliyevin bir çox xoş xa-

tirələrinin olduğu universitetdə təhsil almaq biz vətənpərvər gənclər üçün qürur mənbəyidir. Ulu Öndəri dərin hörmət və minnətdarlıq hissi ilə anırıq və söz veririk ki, gənc nəsil olaraq üzərimizə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirəcəyik.

Biz tələbələr gələcəyə böyük inamla baxırıq. Ona görə ki, biz yüksək səviyyədə təhsil alırıq, biz elm və təhsilin insan həyatına təsirini dərk edirik, biz vətənpərvər ruhda yetişirik və şəraitdən asılı olmayaraq hər zaman Vətənin müdafiəsinə hazırıq. Bizi buna daha da ruhlandırın, ilk növbədə, cənab Prezidentimizin öz çıxışlarında daim gənclərin yanında olduğunu vurğulamasıdır.

Möhtərəm cənab Prezident, qloballaşmanın vüsət aldığı və informasiya cəmiyyətinin sürətlə formalaşdığı müasir dövrdə Azərbaycan Respublikasında sosial-iqtisadi, elmi-mədəni, təhsil və digər sahələrdə gənclərin daha fəal iştirakını təmin etmək istiqamətində aparılan işlərin yeni səviyyəyə yüksəldilməsi məqsədi ilə Ulu Öndərin yolu uğurla davam etdirərək, Siz çoxsaylı səərəncam və fərmanlar imzalamısınız, o cümlədən növbəti "Azərbaycan gəncliyi 2017-2021-ci illərdə" Dövlət Proqramını təsdiq etmişiniz. Bu səərəncam və fərmanlar cəmiyyətin maraqlarının təmin edilməsi və ölkə iqtisadiyyatının rəqabətə davamlılıq qabiliyyətinin artırılması üçün gəncliyin innovativ potensialından geniş istifadə olunmasına əlverişli zəmin yaratmışdır. Məhz Sizin böyük əməyiniz və səyiniz nəticəsində Azərbaycan gəncliyi bu gün artıq cəmiyyətin inkişafında ciddi rolun da fəal sosial təbəqəyə çevrilib. Cənab Prezident, Sizə bütün Azərbaycan gəncliyi adından minnətdarlığımızı bildiririk.

Dövlətin gənclər siyasətinin reallaşdırılması sahəsində təhsil aldığımız Bakı Dövlət Universitetində də mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir və bu gün də bu siyasət uğurla davam etdirilir. Hörmətli müəllimlərimiz tərəfindən gənc nəslə hərtərəfli diqqət və qayğı göstərilir, gənclərin elm və təhsil sahəsində fəal iştirakının təmin olunması, beynəlxalq aləmdə tanınan və qəbul edilən nailiyyətlər əldə etməsi üçün bütün şərait yaradılmışdır. Bütün bunlara görə bu universitetin professor-müəllim heyətinə, eləcə də bizə dəstək olan hər bir əməkdaşına sonsuz dərəcədə minnətdarıq. Biz onsuz da güclü ölkəyik, gənclərin yüksək savadı ilə daha da güclənəcəyik və bu savadı gənclərə aşılaraq müqəddəs universitetimiz də daim ucalacaq.

Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi münasibətilə bütün Azərbaycan xalqını təbrik edirik. Yaşasın Bakı Dövlət Universiteti! Yaşasın Azərbaycan gəncliyi, Azərbaycan xalqı! Yaşasın Azərbaycan!

Daha sonra universitetin loqotipinin və 16 fakültəsi üzrə elm sahəsini əhatə edən "Tələbənin yolu" grafik-rəqəmsal təqdimatı oldu.

Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyinə həsr olunan mərasim bu qocaman təhsil ocağının himninin ifası və müxtəlif ölkələrdən gəlmiş ali məktəb nümayəndələrinin təbrikləri ilə yekunlaşdı.

Ötən əsrin əvvəllərində müstəqillik ideallarını əsas tutan cümhuriyyət qurucularının ilk hədəflərindən biri ölkədə elm və təhsilin inkişafına təkan verəcək nümunəvi universitetin yaradılması idi. Elə bir universitet ki, müstəqilliyini yenidən elan etmiş gənc dövlətin elm və təhsil yoluna işıq salsın, millətin savadlanması üçün vacib işlər görsün. Və beləliklə, ilk universitetimiz - Bakı Dövlət Universiteti yaradıldı. Bu gün isə tam əminliklə deyə bilərik ki, universitetimiz ötən 100 il ərzində öz missiyasını şərəflə yerinə yetirib, onun məzunlarının səs-sorağı dünyanın hər yerindən gəlir, onlar tələbəsi olduqları qocaman ali məktəbin şöhrətini yaşadırlar.

Dünyanın müxtəlif ölkələrində elm-təhsillə məşğul olan çoxsaylı məzunlarından bir qrupu noyabrın 25-də Bakı Konqres Mərkəzində doğma universitetin 100 illiyinə həsr olunmuş Məzun Forumunda bir araya gəlib.

Tədbirdə Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva, ali məktəb rektorları, müvafiq qurumların rəhbərləri, dünyanın müxtəlif ölkələrində çalışan BDU məzunları, elmi tədqiqatçılar, xarici ölkələrdən olan qonaqlar iştirak edəblər.

Bakı Dövlət Universitetini 180 minə yaxın məzun bitirib

Bakı Dövlət Universitetinin rektoru Elçin Babayev ölkəmizin nüfuzlu ali təhsil müəssisəsinin yaranması tarixindən, universitetin ənənələrindən danışdı. Rektor qeyd etdi ki, forumun əsas məqsədi "Universitet - məzun" münasibətini sistemində inteqrasiya proseslərinin inkişafı, Azərbaycanda təhsilin, elmin və milli mədəni dəyərlərin xaricdə tanınması, beynəlxalq təhsil və elmi əməkdaşlığın gücləndirilməsi, beynəlxalq karyeraya qurmaq üçün BDU daxilində müxtəlif metodların formalaşdırılması və inkişafı üçün insan resurslarının inkişaf etdirilməsidir. 1919-cu ildə yaradılan Bakı Dövlət Universitetini indiyədək 180 minə yaxın məzunun bitirdiyini deyən E.Babayev bu forumda məzunların bir araya toplanmasından məmnunluğunu ifadə etdi. "Hər kəsi forumda görməkdən şadım. Çox istərdim ki, buradakı çıxışlar formal xarakter daşmasın. Məzunların bir araya toplanması bir şansdır. Bu şansıdan istifadə etməliyik. Onlar ali məktəbin inkişafına yardımçı olmalıdırlar".

ADA Universitetinin rektoru Hafiz Paşayev özünün universitet xatirələri barəsində söhbət açdı. "Bakı Dövlət Universiteti həmişə Azərbaycanın ən qabaqcıl universiteti olub. Fəxr edirəm ki, mən də bu universitetin tələbəsi olmuşam. Təhsil aldığım 5 il ərzində universitetdə bilik əldə etmişəm, həyat dərslərini keçmişəm", - deyən Hafiz Paşayev bildirdi. Rektor Azərbaycanın inkişafında BDU-ya uğurlar arzulayıb.

Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva ötən il ölkəmizdə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ilinin elan edildiyini nəzərə çatdırıb. O qeyd etdi ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin fəaliyyət göstərdiyi illərdə ali təhsilli milli kadrların hazırlanması, əhali arasında savadsızlığın aradan qaldırılması üçün əhəmiyyətli addımlar atılıb: "Sevindirici haldır ki, bir əsrlik yaşı olan BDU bu gün özünün müasir dövrünü yaşayır, dünya təhsil sistemində uğurla inteqrasiya edir. Bu gün BDU-da

100 ilin işığından nur alanlar

Oruc MUSTAFAYEV,
Ruhhiyyə DAŞSALAHLI

çalışan professor-müəllim heyətinin çoxu bu təhsil müəssisəsinin məzunu olub. Eyni zamanda, digər ali məktəblərdəki professor-müəllim heyətinin sıralarında da BDU-nun məzunları üstün saya malikdirlər. Əminəm ki, BDU məzunları bundan sonra da Azərbaycanın inkişafına böyük töhfə verəcəklər".

BDU elmi-pedaqoji kadr potensialının inkişafına böyük töhfələr verib

Azərbaycanın bugünkü inkişaf səviyyəsinə gəlib çatmasında, dünya birliyində layiqli yer tutmasında BDU məzunlarının böyük xidmətləri olduğunu deyən M.Vəliyeva hazırda onların dövlət strukturlarında, idarəetmə sahəsində, özəl sektorda uğurla fəaliyyət göstərdiklərini, eləcə də ölkənin digər ali məktəblərində çalışanlar arasında üstünlük təşkil etdiyini və ölkəmizin inkişafına öz töhfələrini verdiklərini diqqətə çatdırıb. "AMEA sistemində elmi kadr potensialı əsasən BDU-da təhsil alanlardır. Bu baxımdan, BDU ölkəmizdə elmi-pedaqoji kadr potensialının inkişafına böyük töhfələr verib".

Təhsil nazirinin müavini qeyd etdi ki, müasir informasiya cəmiyyətində təhsil sistemi, xüsusən də ali təhsil qarşısında bir sıra yeni hədəflər dayanıb. Universitetlər qabaqcıl beynəlxalq təcrübə və ən müasir İKT-yə əsaslanan yeni paradimlər əsasında fəaliyyət göstərməli və məzunlara elə kompetensiyalar verməlidirlər ki, gələcək əmək bazarında rəqabətə davamlı olsunlar. "Əminəm ki, BDU qarşıda duran hədəflərə çatmaq üçün potensialını səfərbər edərək daha yüksək nailiyyətlər əldə etmək yolunda təhsil-innovasiya mərkəzi olaraq global çağırışlara uyğun yüksək peşəkarlığa və səriştəyə malik, rəqabətə davamlı mütəxəssislərin hazırlanmasına, elmi-texniki potensialın formalaşmasına, eləcə də Azərbaycan xalqının milli-mənəvi dəyərlərinin qorunub saxlanmasına bundan sonra da öz layiqli töhfələrini verəcəkdir".

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri, BDU-nun tarix fakültəsinin 1977-ci il məzunu Hicran Hüseynova təhsildə yeni çağırışların olmasını,

BDU-nun məzunları bir araya gəldi

BDU məzunlarının vahid platformasının yaradılması

DİM sədri çıxışında BDU məzunlarının bir-birləri ilə əlaqə yarada bilməsi üçün vahid platformanın yaradılması təklifi ilə çıxış etdi.

Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidmətinin rəhbəri, BDU-nun Beynəlxalq münasibətlər və beynəlxalq hüquq fakültəsinin 2002-ci il məzunu Leyla Abdullayeva vurğulayıb ki, bu gün onun XİN-in rəsmisi kimi çıxış edə bilməsində BDU-nun müəllimlərinin böyük əməyi var: "BDU-nun diplomatları ali təhsil müəssisələrinin arasında BDU da var. M.Abbasov BDU-nun məzunlarının gələcəkdə Azərbaycanın inkişafına dəyərli töhfə verəcəyinə əminliyini bildirib.

DİM sədrinin sözlərinə görə, hər il qəbul imtahanlarında ən yüksək nəticə göstərən abituriyentlərin ixtisas seçimində üstünlük verdikləri ali təhsil müəssisələrinin arasında BDU da var. M.Abbasov BDU-nun məzunlarının gələcəkdə Azərbaycanın inkişafına dəyərli töhfə verəcəyinə əminliyini bildirib.

bağlı kitabçanın hazırlanması, məlumat bazasının yaradılması vacibliyini bildirərək qeyd etdi ki, bu, bizim işimizi daha da asanlaşdırır.

İnsan hüquqları üzrə müvəkkil, ombudsman Elmira Süleymanova çıxışında BDU-nun tarixi ənənələrindən, ölkənin bu qocaman ali təhsil müəssisəsi, onun müəllimləri barədə xoş xatirələrini bölüşüb.

Bakı Dövlət Universitetinin 1999-cu il məzunu, Bp-nin vitse-prezidenti Bəxtiyar Aslanbəyli, Böyük Britaniyanın Kembric Universitetinin Molekulyar tədqiqatlar laboratoriyasının müdiri, professor Qərib Mürşüdoğlu, ali məktəbin 1999-cu il məzunu, Bakı Multikulturalizm Mərkəzinin İsraildəki nümayəndəliyinin rəhbəri Arçay Qut, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun icraçı direktoru Elçin

Cəfərov ölkəmizin elm və təhsil həyatında, yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanmasında BDU-nun mühüm rolundan danışaraq universitet-məzun əlaqələrinin yaradılması istiqamətində təkliflərini səsləndiriblər.

"Bakı Dövlət Universitetinin məzunlarının gələcək birgə fəaliyyət istiqamətləri"

Daha sonra Forum öz işini "Bakı Dövlət Universitetinin məzunlarının gələcək birgə fəaliyyət istiqamətləri" mövzusunda həsr olunmuş çıxışlarla davam etdirib.

İclasda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri, Hüquq Fakültəsinin 2005-ci il məzunu Ülvi Mehdiyev, Azərbaycanda İxracın və İnvestisiyaların Təşviqi Fondunun (AZPROMO) prezidenti vəzifələrini icra edən, beynəlxalq münasibətlər və beynəlxalq hüquq fakültəsinin 2007-ci il məzunu Yusif Abdullayev, Almaniyanın Humbolt Universitetinin kafedra müdiri, şərqşünaslıq fakültəsinin 1979-cu il məzunu Eva Mariya Aux, "İrs" və "Azerbaijan Airlines" jurnallarının baş redaktoru, Jurnalistika fakültəsinin 1991-ci il məzunu Musa Mərcanlı, Türkiyənin Akdeniz Universitetinin professoru, kimya fakültəsinin 1980-ci il məzunu Tərlan Məmmədov Forumun məzunlara birgə fəaliyyət istiqamətində gözəl imkan yaradacağına əmin olduqlarını bildirdilər.

"Beynəlxalq Məzun Assosiasiyası"

İclasda BDU-nun müxtəlif ölkələrdən olan məzunları arasında akademik, elmi, texnoloji və biznes sahələrində əməkdaşlıqlarını möhkəmləndirmək üçün "Beynəlxalq Məzun Assosiasiyası" yaradılıb. İclas mövzu istiqamətində maraqlı müzakirələrin aparılması ilə başa çatdı. Rektor Elçin Babayev BDU məzunlarına Forumda iştirakları, çıxışları və maraqlı təklifləri üçün təşəkkürünü bildirdi. Qeyd etdi ki, Məzun Forumu təcrübə mübadiləsi və yeni əməkdaşlıqların qurulması üçün əlverişli platformadır.

Məzunları BDU haqqında

Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi münasibəti ilə silsilə tədbirlərə start verilib. Həmin tədbirlərə bir çox BDU məzunu qatılıb. Onlardan biri, Böyük Britaniyanın Kembric Universitetində TTK Molekulyar biologiya laboratoriyasının mütəxəssisi, *BDU-nun təbii-riyaziyyat və kibernetika fakültəsinin 1985-ci il məzunu Qərib Mürşüdoğlu* təhsil aldığı universitetin ölkə təhsilindəki rolunu belə qiymətləndirib: "Elm, siyasət, texnologiya və başqa sahələrdə mütəxəssislərin hazırlanmasında BDU-nun çox böyük rolu olub və gələcəkdə bu rol daha da arta bilər. Hesab edirəm ki, buna bəzi islahatlarla nail olmaq mümkündür".

Q.Mürşüdoğlunun fikrincə, insanın harda təhsil alması şərt deyil: "İngiltərədə harda təhsil aldığını yox, nə bacardığını, hansı uğurlarının olduğunu soruşurlar. Harda təhsil almağından asılı olmayaraq, insan öz üzərində işləyər və inkişaf edə bilər. Bizim institutda işləyənlərin yarısından çoxu Britaniyadan deyil. Hər kəsin diplomu dünyanın ayrı-ayrı ölkələrində fəaliyyət göstərən universitetlərdəndir. Harada oxumağı insana, sadəcə baza verir. O bazadan istifadə edib-etməmək insanın özündən asılıdır". Ancaq təhsil aldığı yeri də unutmadan insan deyir BDU məzunu: "Universitet bir məktəbdir. Bu məktəbi unutmaq olmaz. Kembric Universitetində məzunlar Assosiasiyası

var. Azərbaycanda indiyədək belə bir ənənə olmayıb. Təşəbbüs göstərdim ki, ölkəmizdə də belə bir təcrübə formalaşsın. Mənim üçün maraqlıdır ki, məzunlar sonradan öz ölkəsində nəyəyə kömək etsinlər.

BDU-nun 1999-cu il məzunu Arçay Qut: "BDU-nun məzunu kimi mənim üçün də önəmli gündür. BDU məzunlarının bir platforma ətrafında birləşdiyini görmək isə xüsusilə xoşdur. BDU məzunları yeni addımlar atmağa hazırlaşırıqlar. Biz bir forum keçirdik və məzunların assosiasiyasını yaratmağa qərar verdik. Maraqlıdır ki, bu platformanı Azərbaycanla yanaşı, beynəlxalq səviyyədə də reallaşdırmaqla bilirik. İsraildə 10-12 minə qədər BDU məzunu var. Düşünürəm ki, Bakıda reallaşdırdığımız forumlardan birini də İsraildə gerçəkləşdirə bilərik. İsraildə yaşasaq da, hər birimizin ürəyi Azərbaycanla döyünür. Azərbaycanın problemləri, dərdi hər birimizin ağırlı yeridir. Ona görə də bu platformadan istifadə edərək BDU-nu, Azərbaycanı dünyada tanımaqla bilirik".

BDU-nun 1999-cu il məzunu Bəxtiyar Aslanbəyli:

"Azərbaycan ictimai-siyasi fikrinin formalaşmasında, elminin, maarifinin inkişafında hər zaman aparıcı rol oynayan, öz sözü olan Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyinin belə təntənəli qeyd olunması təqdirəlayiqdir. Şər-

qin ilk universitetinin ilk məzunlar forumunda iştirak etmək çox qürurvericidir.

Milli dəyərləri təbliğ edərək gələcəyə ötürülməsini uzun illərdir üzərinə götürən BDU özü milli dəyərə çevrilib. 100 illiklə bağlı tədbirlər qürurverici keçmiş baxışla yanaşı, gələcək planlar üzərində düşünmək üçün də gözəl səbəbdir. 100 illik yol keçmiş universitetin qarşısına qoyduğu məqsədlər, ambisiyalar da fərqlidir. Texnoloji inqilab baş verdiyi, dünyanın dəyişdiyi indiki şəraitdə Azərbaycanın inkişaf yolunu yenidən müəyyən etdiyi, yeni standartlara, yeni çağırışlara cavab verdiyi bir dövrdə universitetlərin missiyası nədən ibarət olmalıdır və BDU öz üzərinə hansı missiyayı götürməlidir?

Bu nöqtəyə-nəzərdən məzunlarla yeni münasibətlərin yaradılmasının əhəmiyyəti böyükdür və ölkəmizdə ilk dəfə BDU məzunlarının yaratdığı Assosiasiyanın işinin də faydalı olacağına inanıram. Dünya universitetlərində bu, çoxdan tətbiq edilən praktikadır. Məzun-universitet münasibətləri hər iki tərəf üçün faydalıdır. Çünki bu institutdan həm məzunlar, həm də universitet faydalanır. Məzunların bir araya toplanması universitetin inkişafında onların iştirakı deməkdir. Hər kəsin universitetə bir vəfa borcu, onun inkişafında iştirak niyyəti var.

Nəzəriyyə ilə praktik əlaqələrin qurulması nöqtəyə-nəzərdən də Assosiasiyanın rolu olacağını düşünürəm. Universitet tələbələri öz ixtisasları üzrə məzunlarla əlaqələr qurması nəticəsində mentor-tələbə münasibətləri yaranır ki, bu da tələbələrin peşə həyatına hazırlığında ciddi rol oynaya bilər".

Təhsil naziri Türkiyənin Ali Təhsil Şurası sədrinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb

25-26 noyabr tarixlərində Təhsil naziri Ceyhun Bayramovun dövləti ilə Türkiyə Respublikasının Ali Təhsil Şurasının (YÖK) sədri Yekta Saraç Azərbaycanda səfərdə olub.

Səfərin birinci günü qonaqlar Fəxri xiyabana gedərək ümummilli lider Heydər Əliyevin xatirəsini yad edib, məzarı önünə gül dəstələri qoyublar. Görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın da məzarı ziyarət olunub. Şəhidlər xiyabanında Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə şəhid olanların xatirəsi anılıb, məzarları üzərinə qorənfillər düzülüb, həmçinin Şəhidlər xiyabanında şəhid türk əsgərlərinin xatirəsinə ucaldılmış “Türk şəhidliyi” abidəsi ziyarət edilib.

Daha sonra Yekta Saraç rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə birgə Azərbaycan Dillər Universiteti tərəfindən təşkil edilən tədbirdə iştirak edib. Tədbirdə Yekta Saraç

“Universitetin Fəxri Doktoru” adı verilib.

Tədbirdən sonra Təhsil naziri Ceyhun Bayramov ilə Ali Təhsil Şurasının sədri Yekta Saraç arasında ikitərəfli görüş keçirilib. Görüşdə “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə Türkiyə Respublikasının Ali Təhsil Şurası arasında ali təhsil sahəsində əməkdaşlığa dair

Anlaşma Memorandumu”na istinad edilərək iki ölkənin ali təhsil müəssisələri arasında sıx əlaqələrin olduğu vurğulanıb, bu əlaqələri daha da genişləndirmək məqsədilə ali təhsil sahəsində hər iki ölkənin mövcud problemləri və gələcək inkişaf perspektivləri müzakirə edilib, əməkdaşlıq istiqamətləri müəyyənləşdirilib.

Noyabrın 26-da isə Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyinə həsr olunmuş tədbirdə çıxış edən YÖK sədri tədbirə dəvət üçün təşəkkürünü bildirib, BDU-nun Azərbaycan-Türkiyə ali təhsil müəssisələri arasında əlaqələrin qurulmasında rolunu xüsusi vurğulayıb və ali təhsil müəssisəsinə gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Moskvada 10-cu Rusiya-Azərbaycan Regionlararası Forumu keçirilib

Noyabrın 22-də Rusiya Federasiyasının Moskva şəhərində 10-cu Rusiya-Azərbaycan Regionlararası Forumu işə başlayıb. Forum çərçivəsində Azərbaycan-Rusiya və Rusiya-Azərbaycan işgüzar şuralarının geniş iclası, sənaye, turizm, kənd təsərrüfatı və humanitar sahələr üzrə “dəyirmi masa”lar təşkil edilib.

“Humanitar sahədə əməkdaşlıq” mövzusunda təşkil olunan “dəyirmi masa”da moderator qismində Azərbaycan tərəfindən Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, Rusiya tərəfindən isə Maarif nazirinin birinci müavini Pavel Zenkoviy çıxış edib.

İclasda çıxış edən Firudin Qurbanov Azərbaycanla Rusiya arasında əlaqələrin inkişafında humanitar sahənin rolundan danışdı. O, Rusiya Federasiyası ilə təhsil sahəsində əməkdaşlığın cari vəziyyəti barədə məlumat verib. Nazir müavini Azərbaycanda rus dilinə göstərilən qayğıyı xüsusi vurğulayaraq bu dilin tədrisinin qorunub saxlanması və inkişafı, o cümlədən rus dilində təhsil almaq imkanlarının genişləndirilməsi üçün ölkəmizdə Təhsil Nazirliyi tərəfindən müvafiq işlərin görüldüyünü qeyd edib.

Firudin Qurbanov bildirib ki, ölkədə tədris rus dilində aparılan 338 məktəb fəaliyyət göstərir ki, bu məktəblərdə 130 mindən çox şagird təhsil alır. Bununla yanaşı, üç mindən çox məktəbdə rus dili xarici dil kimi tədris olunur. Məktəblilər arasında rus dilinə olan marağın artdığını vurğulayan nazir mü-

vini 2008-ci ildən etibarən Təhsil Nazirliyinin dəstəyi ilə hər il ənənəvi olaraq keçirilən rus dili və ədəbiyyatı üzrə Respublika olimpiadası barədə məlumat verib.

Rus dilinin tədris dili kimi ali təhsil müəssisələrində də geniş istifadə olunduğunu qeyd edən Firudin Qurbanov iki ölkə arasında ali təhsil sahəsində əməkdaşlığın inkişafı, Rusiya-Azərbaycan Ali Təhsil Müəssisələri Assosiasiyasının fəaliyyəti barədə məlumat verib.

Sözünə görə “dəyirmi masa”da Gənclər və İdman nazirinin müavini İntiqam Babayev, AMEA-nın vit-

se-prezidenti İbrahim Quliyev, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin rektoru Mustafa Babanlı, Mədəniyyət Nazirliyinin Aparat rəhbəri Fikrət Babayev, Gəncə Dövlət Universitetinin elm və texnika üzrə prorektoru, millət vəkili Pərvin Kərimzadə, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi nazirinin müşaviri Çingiz Əliyev və Azərbaycan Dillər Universitetinin Rusiyaşünaslıq elmi-tədqiqat laboratoriyasının müdiri Məmməd Əliyev çıxış edib.

Tədbirdə həmçinin Azərbaycanın digər ali təhsil müəssisələrinin nümayəndələri də iştirak edib.

Elm və təhsilin inteqrasiyası mövzusunda beynəlxalq konfrans

Noyabrın 26-da Bakı Dövlət Universitetinin 100 illik yubileyi münasibətilə elm və təhsilin inteqrasiyası (ISE-2019) mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilib.

Konfransı açan ABŞ-nin Merilend Universitetinin, ADA Universitetinin və Milli Aviasiya Akademiyasının professoru, akademik Roald Saqdeyev və Bakı Dövlət Universitetinin rektoru Elçin Babayev mövzunun aktuallığından danışdı.

Tədbirdə Roald Saqdeyevin “İnteqrasiya edilmiş tədqiqat və təhsil yanaşmasında ən yaxşı təcrübələr” mövzusunda məruzəsi dinlənilib. Alim müvafiq sahədə ali təhsil müəssisələrinin rolunu qeyd edib, bununla bağlı Azərbaycanda aparılan işləri yüksək qiymətləndirib.

İsraildən Holon Texnologiya İnstitutunun prezidenti, professor Eduard Yakubov “İnnovasiya, texnologiya və sahibkarlıq əsrində ali təhsil və tədqiqat” mövzusunda çıxış edib. O, ali təhsilin və tədqiqatların müasir dövrün çağırışlarına cavab verməsinin vacibliyini vurğulayıb, tədrisin müvafiq istiqamətlərdə qurulmasına dair fikirlərini bölüşüb.

Milli Məclisin Elm və təhsil komitəsinin sədr müavini Bəxtiyar Əliyev Azərbaycanda təhsilin inkişafı üçün qanunvericilik bazasından danışdı. Ölkə rəhbərliyi tərəfindən elmin və təhsilin inkişafına göstərilən böyük diqqət və qayğının nəticəsi olaraq uğurlar qazanıldığını bildirdi.

Kembric Molekulyar biologiya laboratoriyasının (MRC) müdiri, professor Qərib Mürsüdov “Elm və təhsil arasında əlaqələr: tədqiqat institutları və təhsil universitetləri” mövzusunda çıxış edib.

Səudiyyə Ərəbistanı Kral Fahd Neft və Mineral Universiteti, Neft Mühəndisliyi və Geologiya Elmləri Kollecinin fakültə üzvü, geologiya elmi proqramının rəhbəri Cek Dvorkin “Fundamental elm və aspirantura: rəqəmsal geologiya nümunələri əsasında” mövzusunda məruzə ilə çıxış edib.

Konfransda, həmçinin “Clarivate Analytics” şir-

kətinin təmsilçisi Nik Turnerin “Tədqiqatların ölçülməsi və innovasiyaların tətbiqi: Bakı Dövlət Universiteti “Web of Science” prizmasından”, Pakistan COMSATS Universitetinin Elm fakültəsindən professor Arşad Saleem Bhattinin “İslamabad COMSATS Universitetində elm və təhsil”, Türkiyənin Akdeniz Universitetinin Kənd təsərrüfatı biotexnologiyası departamentindən professor Tərlan Məmmədovun “Müasir molekulyar biotexnologiyanın gələcəyi: səhiyyə, kənd təsərrüfatı, ərzaq istehsalı və sənaye sahələrində tətbiqi”, BDU-nun Fizika fakültəsindən Şahlar Əsgərovun “Bakı Dövlət Universitetində dəqiq və texniki elmlərin tədrisində təhsil və elmin vəhdəti”, Koreya Respublikası Pusan Milli Universitetinin Molekulyar biologiya departamentindən İsmayıl Zülfiqarovun “Bilik və bacarıq, öyrətmə və yoxlama - şəxsi perspektivlər” mövzularında məruzələri dinlənilib.

AZƏRTAC

Təhsil naziri Yevlaxda vətəndaşları qəbul edib

Noyabrın 28-də Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Yevlax şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində Ağdaş və Yevlax rayon sakinlərini qəbul edib.

Qəbuldan əvvəl ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsi ziyarət olunub, önünə gül dəstələri düzülərək xatirəsi ehtiramla yad edilib.

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin 2019-cu ilin noyabr ayında şəhər və rayonlarda vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq həyata keçirilən qəbulda həmin rayonlarda müvafiqəti məskunlaşmış məcburi köçkünlər də iştirak ediblər.

Nazir vətəndaşların müraciət, şikayət və təkliflərini diqqətlə dinləyərək onların aradan qaldırılması, hər bir müraciətin operativ şəkildə araşdırılması, qaldırılan məsələlərin qanunvericiliyə uyğun həlli istiqamətində nazirliyin müvafiq addımlarının rəhbərlərinə konkret tapşırıqlar verib.

Qəbulda vətəndaşlar əsasən, müəllimlərin yerdəyişməsi, işlə təmin olunma, dərslərinin bölgüsü, işə bərpa olunma, direktorların işə qəbulu, həmçinin digər məsələlərlə bağlı müraciətlər ediblər.

Asiya İnkişaf Bankının nümayəndələri ilə görüş

Noyabrın 27-də Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Asiya İnkişaf Bankının nümayəndələri ilə görüşüb.

Görüşdə dövlət-özlə sektor tərəfdaşlığı çərçivəsində nəzərdə tutulan layihə ilə bağlı məsələlər müzakirə olunub, həmçinin layihənin gələcək inkişaf perspektivlərinə də toxunulub.

Nazir müavini Tərtərdə təhsilin vəziyyəti və tədris prosesi ilə tanış olub

Noyabrın 22-də Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva təhsilin vəziyyəti və tədris prosesi ilə yaxından tanış olmaq məqsədilə Tərtər rayonuna səfər edib.

Məhəbbət Vəliyeva səfər çərçivəsində Tərtər şəhəri 1 nömrəli tam orta məktəbdə olub. Nazir müavini məktəbin müəllimləri ilə görüşüb, eyni zamanda təhsil ocağının şəraiti ilə tanış olub və dərs prosesini izləyib. Məhəbbət Vəliyeva tədris prosesində interaktiv təlim metodlarından istifadənin vacibliyi və əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb.

Həmçinin “British Council” təşkilatının və Təhsil Nazirliyinin dəstəyi ilə Laçın Rayon Çaylı kənd tam orta məktəbinin nəzdində təsis edilən ingilisdilli Resurs və Təlim Mərkəzinin açılışı baş tutub. Bildirilib ki, əlavə olaraq Zaqatala, Beyləqan və Bərdədə yerləşən məcburi köçkünlərin təhsil aldığı məktəblərdə də belə Resurs və Təlim Mərkəzlərinin yaradılması planlaşdırılır. “Resurs və Təlim Mərkəzləri” proqramı gənclərin gələcəkdə təhsil və karyera yolunda daha yaxşı imkanlara sahib olmaları məqsədilə bacarıqlarının inkişaf etdirilməsinə istiqamətlənmiş üçillik proqramdır.

Daha sonra Tərtər rayon Gənclər Mərkəzində gənc müəllimlərlə görüş keçirilib. Görüş zamanı təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, inkişafı üçün atılacaq ən uğurlu addımlar müzakirə edilib.

Görüşdə iştirakçıların rəyləri dinlənilib, sualları cavablandırılıb.

Nazir müavini Avropa Şurasına üzv dövlətlərin Təhsil nazirlikləri rəhbərlərinin görüşündə iştirak edib

Noyabrın 26-da Fransa Respublikasının Paris şəhərində Avropa Şurasına üzv dövlətlərin Təhsil nazirlikləri rəhbərlərinin görüşü keçirilib.

Fransa Respublikasının Avropa Şurası Nazirlər Komitəsində sədrliyi çərçivəsində təşkil olunan və 50 ölkənin qatıldığı tədbirdə Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti iştirak edib.

Tədbirin açılışında Fransa Respublikasının Milli Təhsil və Gənclər naziri Jan Mişel Blank, Avropa Şurasının Baş Katibi Mariya Peyçinoviy Buriç və Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinin Prezidenti Linos-Aleksandr Sitsilianos çıxış ediblər.

Görüş zamanı Avropa Şurası məkanında tarix fənninin tədrisi və rəqəmsal vətəndaşlıq təhsili kimi mövzular müzakirə olunub. İclasda çıxış edən Firudin Qurbanov Azərbaycanda təhsil sahəsində rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi istiqamətində görülən işlər barədə ətraflı məlumat verib. Nazir müavini bildirib ki, 2008-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə ölkəmizdə təhsil sisteminin informasiyalaşdırılması üzrə Dövlət Proqramı qəbul edilib. Bu proqram artıq ümummilli səviyyədə vahid elektron təhsil məkanının formalaşdırılmasını əsas vəzifə kimi qarşıya qoyub. Dövlət Proqramının icrası istiqamətində Təhsil Nazirliyinə tabe olan bütün təhsil müəssisələrini və strukturları birləşdirən təhsil şəbəkəsi yaradılıb, elektron tədris resursları hazırlanıb.

Nazir müavini gənclərdə rəqəmsal alətlərlə işləmək bacarığını inkişaf etdirmək məqsədilə 2017-ci ildən etibarən “Alqoritmik” beynəlxalq təhsil şirkəti ilə birlikdə Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi tərəfindən “Rəqəmsal bacarıqlar” layihəsinin icra edildiyini də bildirib. Firudin Qurbanov həmçinin Təhsil Nazirliyinin müvafiq bilik və bacarıqlara malik olan məlumatlı vətəndaşların yetişdirilməsi istiqamətində beynəlxalq tərəfdaşlarla, o cümlədən Avropa Şurası ilə yaxından əməkdaşlıq etdiyini də tədbir iştirakçılarından diqqətinə çatdırıb.

Təhsil naziri valideynlərlə görüşüb

Noyabrın 22-də Təhsil naziri Ceyhun Bayramov Bakı şəhəri 72 nömrəli məktəb-liseyde bir qrup valideynlərlə görüşüb.

Təhsil naziri ümumi təhsil müəssisələrində məktəb proqramının yüklülüyü, şagird sıxlığı, növbəlilik, şagirdlər və şagird-müəllim-valideyn arasında olan münasibətlər, yeməxanalara nəzarət və məktəbin fəaliyyəti ilə bağlı digər məsələləri valideynlərlə müzakirə edib.

Ceyhun Bayramov müvafiq istiqamətlərdə nazirlik tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər barədə ətraflı məlumat verib. Nazir həmçinin məktəb-valideyn əməkdaşlığı, uşaqların tədris nailiyyətlərində valideynlərin rolu, məktəbdənəknar fəaliyyətin önəmini xüsusi vurğulayıb.

Görüşdə nazir valideynləri maraqlandıran sualları cavablandırıb, onların rəy və təkliflərini dinləyib.

Qeyd edək ki, yeni tədris ilindən Təhsil naziri məktəblərdə valideynlərlə mütəmadi görüşlər keçirir.

“Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində” mövzusunda konfrans

Bakı Slavyan Universitetində (BSU) Azərbaycan Respublikası diplomatik xidmət orqanlarının yaranmasının 100 illiyinə həsr olunmuş “Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində” mövzusunda doktorant, magistrant və bakalavrların beynəlxalq elmi-praktik konfransı keçirilib.

Konfransda Təhsil Nazirliyinin Elm, ali və orta ixtisas təhsili şöbəsinin Elm sektorunun müdiri, professor Əfqan Abdullayev, Xarici İşlər Nazirliyinin xüsusi tapşırıqlar üzrə səfiri Gündüz Cəfərov, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin professoru Camal Mustafayev, təhsil eksperti, professor Şahlar Əsgərov iştirak ediblər.

Tədbirə bir çox xarici ölkələr-Çexiya, Rusiya, Türkmənistan, Qambiya, Çin və digər ölkələrin ali təhsil müəssisələrinin, eləcə də ölkəmizin ali məktəblərinin və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası müvafiq elmi-tədqiqat institutlarının təmsilçiləri də qatılıblar.

BSU-nun rektoru, professor Nurlana Əliyeva qeyd edib ki, bu konfransın keçirilməsi universitetin beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsi istiqamətində atdığı növbəti uğurlu addımdır.

“Konfrans müasir dövrimiz üçün çox aktual olan bir mövzuya həsr olunub və səmərəli fikir

mübadiləsinin aparılması, qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin təbliğ edilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu mövzu yalnız müəllim və tələbələr üçün deyil, bütün Azərbaycan cəmiyyəti üçün olduqca vacibdir”-deyən rektor xüsusi vurğulayıb ki, ölkəmizdə elmin, təhsilin inkişafına dövlət səviyyəsində diqqət və qayğı göstərilir.

N.Əliyevanın sözlərinə görə, Azərbaycanda aparılan təhsil islahatlarının miqyası genişlənir, yeni məzmun və forma kəsb edir, təhsil sistemimiz uğurla Avropa təhsil məkanına inteqrasiya edir; Azərbaycanlı gənclər dünyanı tanıyıb, nüfuzlu və aparıcı universitetlərində ali təhsil alırlar.

Təhsil Nazirliyinin Elm, ali və orta ixtisas təhsili şöbəsinin Elm sektorunun müdiri, professor Əfqan Abdullayev konfrans iştirakçılarını Təhsil Nazirliyinin rəhbərliyi adından təbrik edib və konfransın keçirilməsini təqdirəlayiq qiymətləndirib.

Qeyd edək ki, konfransın bölmə iclaslarında, ümumilikdə 209 məruzə müzakirə edilib. Konfransın işçi dilləri Azərbaycan, rus və ingilis dilləridir.

Tədbirin sonunda bölmə moderatorlarının hesabatları olub və müvafiq qərarlar qəbul edilib.

Peşəyə məktəbdən yaranan maraq

Peşə təmayüllü siniflərin açılması tam orta təhsil səviyyəsinə keçən şagirdlərin sayını da artırır

← Əvvəli səh.1

Ruhhiyyə DAŞSALAHLI

Peşə təmayüllü siniflər 20-24 nəfərdən təşkil edilir. Əksəriyyəti IX sinif buraxılış imtahanlarında orta nəticə, hətta ondan daha aşağı nəticə göstərənlərdir. Akademik göstəriciləri yüksək olmayan bu şagirdlərin gələcəkdə tələyini bu peşələrlə bağlayacaqlarını birmənalı olaraq demək mümkün deyil. Çünki aralarında dərzi, aqronomdan başqa, gələcəkdə müəllim, tibb bacısı, rəssam olmağı hədəfləyənlər də çoxdur. Məsələn, Əfsanə Mahmudova rəssam olmağı arzulara, “İncəsənət Universitetində təhsil almaq istəyirəm. Rəssam olmaq istəyirəm. Ancaq dərziyə və aspaqlıq da mənim üçün çox maraqlıdır. Dadlı yemək bişirmək, arzulayanda qəşəng paltarlar tikmək bacarığım da olsun istəyirəm”.

Fidan Ağazadə də rəssam olacaq: “Dərsdən sonra rəsm dəməyinə gedirəm. Rəsm çəkməyi çox sevirəm. Ancaq dərziyə də maraqlıyıram”.

Xeyransa Quliyevanın sözlərinə görə, peşə təmayüllü sinifdə oxumaları hər hansı peşə sahibi kimi yetişəcəkləri, ya da məktəbi bitirib bu peşə ilə məşğul olacaqları anlamına gəlmir: “Biz onlara peşələr barədə məlumat veririk. Həmin peşələrlə ən sadə dildə, ən asan formada tanış olurlar. Məktəbi bitirdikdə bu peşələrlə bağlı onlar müəyyən məlumatla malik olacaq, məişətdə yaranan sadə problemləri həll edə biləcəklər”.

Yeniyyətə aqronom köməkçiləri...

Seçdikləri peşələr üzrə şagirdlərə bacarıqlar aşılayacaq mütəxəssislər xüsusi seçilib. Onlardan biri də Hicran Kərimovadır. Kiçik sahibkardır, Zirədə istixanaları fəaliyyət göstərir. Gülçülük və tingçiliklə məşğul olan ilk qadın sahibkardır. 20 ildən çoxdur ki, bu sahədə çalışır. İndi isə tamamilə fərqli sahədə özünü sınayacaq. Əkib-becərməyin sirlərini böyüməkdə olan nəslə öyrədəcək: “Hesab edirəm ki, ölkəmizdə kənd təsərrüfatı ixtisasları üzrə kadrlara, mütəxəssislərə çox böyük tələbat var. Sinifdəki 10 şagirddən 8 nəfəri ilə bağlı böyük gözləntilərim var. Yerdə qalan 2 şagirdim də çox həvəslidir. Öyrənməyə və işə olan həvəsi onların da məktəbi kənd təsərrüfatı üzrə məlumatlı biri olaraq bitirəcəklərinə inam yaradır. Onlara kənd təsərrüfatı məhsullarının örtülü şəraitdə becərilməsini, satışını tədris edirəm. Bu sahə üzrə mütəxəssis olduğum üçün onlara öz təcrübəmdən danışır-

ram. Müşahidə edirəm ki, bu sahədə əldə etdiyim uğurlarla bağlı söhbətimiz onları daha da həvəsləndirir. Onları görüb mən də həvəslənirəm. Bildiklərimi uşaqlara ötürmək, sözlün əsl mənasında, şərifdir. Aralarından aqronom, dizayner, bağban çıxarsa, bu, mənim üçün ikiqat xoşbəxtlik olar”.

Yeniyyətə aqronomlar tərəvəz toxumalarını becərirlər. Bəzi bitkiləri çilikdən çoxaltmaqdan başlayırlar. Ancaq tezliklə işi daha da böyüdəcəklər: “15-20 kvadratmetrlik istixanamız olacaq. Biz orada örtülü şəraitdə tərəvəz məhsulları yetişdirəcəyik. Şagirdlərimiz təbii və süni yolla məhsul yetişdirməyi öyrənəcəklər”.

Mütəxəssis deyir ki, süni şəraitdə bitki yetişdirmək asandır: “Süni yollarla məhsul əldə etmək çətin deyil. Biznes budur. Biz uşaqlara bunu da deyirik. Ancaq əsas torpaqda işləməyi öyrətməyə çalışırıq. Torpaqda zərərvericilər, xəstəliklər çoxdur. Onlarla mübarizə aparmağı öyrəsinlər. Sağlam cəmiyyət üçün bizim o cəmiyyətə sağlam məhsullar verməyimiz lazımdır. Biz də uşaqlarımıza o fərqi göstərir və onlara sağlam olmaları üçün sağlam məhsul yetişdirməyi öyrədirik”.

Məktəblilərə məhsulunu necə satacağını da öyrədəcəklər: “Onları soyuq və isti bazar barədə məlumatlandıracağam. Harada necə satmağın sirlərini öyrədəcəyəm. Soyuq bazar onlayn satış, isti bazar isə açıq satışdır. Uşaqlarıma demişəm, onlar yetişdirmək istədiklərini seçəcək, mən onlara seçimlərində dəstək verəcəyəm. Hətta həvəli olsalar, onlara öz şəxsi sahəmdə komanda şəklində işləməyə də dəvət edəcəyəmi demişəm”.

Hicran xanımın gələcək aqronom köməkçilərindən biri də Tarlan Vəliyevdir. Hələlik dibçəkdə çiçək əkir. Əkdəyi məhsulu sağlam böyütməyi öyrənir: “Öz həyətimdə əkib-becərməyi sevirəm. Yavaş-yavaş daha çox şey öyrənmək istəyirəm. Gələcəkdə də aqronom olacağam”.

Yanvardan albion çiyələk sortunu yetişdirməyə başlayacaqlar. Mütəxəssis deyir ki, ildə 4 dəfə məhsul verən həmin çiyələkləri tezliklə açıq bazara da çıxardarlar...

Yeniyyətə dərziyə...

Dərzi köməkçisi ixtisası üzrə hazırlığı isə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin məzunu olan Gülsarə İsgəndərova həyata keçirir. Rəssamlıq, toxuculuq, dərziyə üzrə çoxlu əl işi sahibidir. Evdar qadın olsa da, biçib-tikdiyi, dizayn verib ortaya qoyduğu əl işləri onu yaşadığı ərəzidə məşhurlaşdırıb. Şöhrəti məktəbə qədər gəlib çatıb.

“Övladların bu məktəbdə təhsil alır. Özüm də fəal valideynlərdənəm. Məktəblə sıx əlaqələrim olub. İndi də öz bacarıqlarımı uşaqlara aşılayıram”.

Böyümlə Aytac da onun şagirdləridir. Böyüm Hüseynzadə aspaqlığa daha maraqlı görünür: “Qızlarımızın hamısı dərzi köməkçisi ixtisası üzrə hazırlıq keçir. Ancaq biz 5 nəfər aspaqlığa daha çox maraqlıyıq. Mən evdə də yemək bişirirəm. Ola bilər gələcəkdə də elə aspaqlı olum”.

Aytac İsadadə də anasına mətbəxdə kömək edir: “Burada bişirib-düşürürəm. İnanıram ki, məktəbdə aldığım bu kömək peşəkar aspaqlıqda rol oynayacaq”.

120 nömrəli tam orta məktəbdə əsas sənətkarları məktəblilərə Sevinc Abbasova tədris edir. Deyir ki, şagirdlərinə kollektiv işin necə qurulduğunu, vəzifə bölgüsünü, fəaliyyətə nədən başlamalı olduqlarını izah edir: “Onlara peşələr haqqında məlumat verir, peşə seçiminə kömək edirik”.

Sevinc müəllim deyir ki, ixtisas yeni olduğu üçün özü də uşaqlarla bərabər öyrənir: “Çox maraqlı mövzular var. Biz, şagirdlərimizə, sadəcə, peşə və gələcək karyeralarını qurmaq üçün istiqamət vermirik, bu tədrisin sayəsində onların şəxsiyyət kimi inkişafını təmin edirik”.

Məktəblilərin xırda biznesi yaranır

Bəs, əl işlərinin, yetişən məhsulların tələyi necə olacaq? Bu barədə də planlar var. Planlardan ümumtəhsil məktəblərində peşə təmayüllü siniflərin formalaşdırılması layihəsinin rəhbəri Xanım Şabanova danışır: “Məktəblərdə süni bazar formalaşdırmağı düşünürük. Müəyyən günlərdə işə satış təşkil ediləcək. Məsələn, Cəlilabadda çiyələk yetişdirəcəklər. Bazara müxtəlif təşkilatlardan qonaqlar dəvət edəcək və məhsullarımızı onlara təqdim edəcəyik. Bu plan xüsusən “Kənd təsərrüfatı” profili üzrə hazırlıq təşkil edilən məktəblərdə reallaşdırılacaq”.

Kulinarya ilə bağlı festivallar, əl işləri üzrə sərgilər təşkil ediləcək. Bir sözlə, məktəblinin əl işləri cəmiyyətə layiqli şəkildə təqdim olunacaq. Onların öz məhsullarından gəlir əldə etmələri də elə uzaq dövr üçün qurulmuş plan deyil. Hətta xidmət sahələri üzrə ixtisaslaşan məktəblilər digər peşədən olan yoldaşlarının ehtiyaclarını ödəməyi öz üzərinə götürəcəklər. 2020-2021-ci tədris ili üçün artıq layihənin sifariş alındığı, satış həyata keçirərək gəlir götürüldüyü, beləliklə, hədəf kütləsinin böyüyəcəyi real görünür.

120 nömrəli məktəbin dərziyələri artıq ilk

sifarişini də alıb. Onlar öz “aqronom köməkçisi” sinif yoldaşlarının önlüklərini tikəcəklər.

Tam orta təhsil səviyyəsinə keçənlərin faizi artır

Təhsil Nazirliyinin şöbə müdiri Emin Əmrullayev hesab edir ki, yeni başlamasına baxmayaraq, layihənin real nəticələri var. Bu nəticə özünü ilk növbədə IX sinifdən X sinifə keçmə faizində göstərib: “Orta ümumtəhsil səviyyəsində tam orta təhsil səviyyəsinə keçən şagirdlərin sayı ötən ilə müqayisədə bu il 10 faiz daha çoxdur. Layihənin genişlənməyini nəzərə alsaq, rəqəmin növbəti tədris illərində artacağı şübhə doğurmur. Xüsusilə, qızların məktəbə cəlb edilməsində müsbət tendensiya müşahidə olunur”.

E.Əmrullayevin sözlünə qüvvət olaraq qeyd edək ki, 120 nömrəli tam orta məktəbdə belə nümunələr var. Peşə təmayüllü siniflərin açılması ilə orta təhsilini davam etdirməyə qərar verənlərdən biri də Sevinc Rəcəbovadır. Əvvəlcə 242 nömrəli tam orta məktəbdə oxuyan Sevinc IX sinfi bitirdikdən sonra kollecə daxil olmağa qərar verir: “Təhsilimi kollecə davam etdirmək istədim. Ancaq bəlim çatmadığı üçün qəbul ola bilmədim. Burada oxuyan uşaqlardan öyrəndim ki, məktəbdə peşə təmayüllü sinif yaradılıb. Mən də orta məktəbə qayıtdım. Dərziyəyə çox böyük marağım var. İmkandan istifadə edib bu peşəni öyrənmək istədim”.

Xeyransa Quliyeva da deyir ki, layihənin başlamasından sonra başqa məktəblərdə təhsil alan şagirdlərin bu məktəbə köçürülməsi ilə bağlı müraçietlər çoxalıb: “X sinifdən bizim məktəbdə oxumağa başlayan bir neçə şagird var. 24 nəfərlik peşə təmayüllü qrupla işlədiyimizdən müraçietlərə hələlik müsbət cavab verə bilmirik. Lakin gələcəkdə siniflərin sayını artırmağı düşünürük. Onda istənilən sayda müraçieti müsbət dəyərləndirmək imkanımız olacaq”.

Layihənin əhatə dairəsi genişləndirilir

Növbəti tədris ilindən isə siniflərin də, ixtisasların da sayı artacaq. Emin Əmrullayevin sözlərinə görə, növbəti tədris ilində peşə təmayüllü siniflər 50 məktəbdə təşkil ediləcək: “İlk tədris ilində peşə təmayüllü siniflərin şagird sayı çox olan məktəblərdə təşkil ilə bağlı kriteriya vardı. Artıq belə bir kriteriya da olmayacaq. Hətta belə siniflərin təşkil olunduğu məktəblər siyahısında məcburi köçkünlərin təhsil aldığı təhsil müəssisələri də olacaq”.

İxtisaslara gəlincə, E.Əmrullayev peşə təmayüllü siniflərdə təhsil alan şagirdlər üçün sürücülüyün tədrisində də planlaşdırıldığını deyir: “Həmin siniflərdə təhsil almış məzunlara sürücülük vəsiqəsi almaq imkanı yaradılacaq. Müxtəlif layihə profilləri üzrə sənətkar və istiqamətlərin tədrisi mütəxəssislər tərəfindən həyata keçirilir və bu məqsədlə ayrı-ayrı ixtisaslar üzrə ümumilikdə 40 mütəxəssis cəlb edilmiş”.

Müasir dövrdə hər bir ölkənin davamlı inkişafında ali təhsilin rolu durmadan artır. Ölkələrin rəqabətə davamlılıq qabiliyyətinin güclənməsində də universitet təhsili və ali məktəblərin elmi-tədqiqatçılıq fəaliyyəti mühüm rol oynayır. Bu sahədə əldə olunan təcrübə həm də universitetin beynəlxalq reytinglərdə mövqeyini şərtləndirir. Azərbaycan universitetləri elmi necə inkişaf etdirə bilər? Ali məktəblərimizin beynəlxalq reytinglərdə mövqeyini necə yaxşılaşdırmaq olar? Bütün bu suallara Böyük Britaniyanın “Times Higher Education” (THE) şirkətinin regional direktoru, ali təhsil sahəsində beynəlxalq ekspert Yeqor Yablokova aydınlıq gətirməyə çalışdıq.

- Artıq bir neçə ildir ki, “Times Higher Education” şirkəti ölkəmizin ali təhsil sistemində ciddi maraq göstərir. Son vaxtlarda aparılan müzakirələr barədə nə deyə bilərsiniz?

- Son illərdə Böyük Britaniyanın “Times Higher Education” (THE) şirkəti ilə Azərbaycan universitetləri arasında intensiv görüşlər keçirilib. Ali təhsildə əməkdaşlığa dair diskussiyalar THE, dünyanın ən böyük bibliometrik Scopus elmi bazası olan “Elsevier” şirkəti və Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi arasında aparılıb. Təhsil naziri Ceyhun Bayramov THE ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını vurğulayıb, Azərbaycanda elmin təkə akademik müəssisələrdə deyil, bütün dünyada qəbul olunduğu kimi, universitetlərdə davam etdirilməsi, ali məktəblərin perspektivdə güclü olması, qlobal reytinglərdə mövqələrinin yaxşılaşması vacibliyini ifadə edib. Bundan sonra cari ilin iyununda Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin (ADNSU) bazasında ölkənin 16 ali məktəb rektoru ilə görüş oldu. ADNSU-nun rektoru Mustafə Babanlı Təhsil nazirinin tapşırığına uyğun olaraq belə bir görüşün keçirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etdi. Bu, olduqca səmərəli tədbir idi, görüşdə bir çox məsələləri müzakirə etmək mümkün oldu. Suallar çox idi: ali məktəblər niyə elmi inkişaf etdirir, niyə reytinglərdə mövqə qazanmağa can atırlar? Biz həttə tədbirin yekunlarına dair protokol tərtib etdik. Razılığa gəldi ki, bundan sonra rektor M.Babanlı Azərbaycan ali məktəb rektorları adından THE və “Elsevier”lə danışıqları koordinasiya edəcək.

Biz Təhsil Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə yaxın vaxtlarda elmi-tədqiqatçılıq fəaliyyətinin inkişaf strategiyasının müəyyən edilməsi üçün aparıcı xarici ekspertlərin iştirakı ilə “Elsevier” və Azərbaycan universitetləri arasında növbəti tədbirin keçirilməsini istərdik. Bunu ilin sonlarına kimi etmək daha yaxşı olardı. Mən bilirəm ki, ölkənin ən qocaman ali məktəbi olan BDU 100 illik yubileyini qeyd edir. Bu təşəbbüsü BDU-nun yubileyinə də həsr etmək olardı.

- Aparılan danışıqların nəticəsi olaraq Azərbaycan universitetlərinin elmi publikasiya aktivliyini artırmaq üçün hansı təklifləriniz var?

- Məlumdur ki, inkişaf etmiş ölkələrdə universitetlərin publikasiya aktivliyinin strukturundakı elmi nəşrlərin xeyli hissəsi aspirant və magistr tələbələrinə payına düşür. Lakin sonuncuların elmi məqalələrinin yüksək keyfiyyətli elmi jurnallara daxil olması üçün onlarda zəruri tədqiqatçılıq təcrübəsinin formalaşmasını təmin etmək lazımdır. Elmi ədəbiyyatları oxumaq, elmi məlumatları təhlil etmək, elmi ünsiyyət və s. Lakin bu, ona gətirir ki, çıxışda (məzmun olduqda) biz keyfiyyətə müxtəlif səviyyəli, nöinki geniş fənlərəsas biliklərə sahib, həm də yeni elmi bilik və texnologiyalar istehsal etməyə qadir mütəxəssislər alırıq. İqtisadiyyatın yeni tipini qurmaq üçün məhz bu cür insanlar lazımdır. Aydındır ki, Azərbaycanda Qərbi Avropa, Şimali Amerika ölkələrində, Cənub-Şərqi və Qərbi Asiya ölkələrində qəbul edilmiş bir tədqiqat universiteti modelinə uyğun olaraq bütün universitetlərin inkişafı üçün kifayət qədər resursları yoxdur. Buna görə də vəziyyətdən çıxış üçün ağılabatan bir yol ölkənin aparıcı universitetlərinin konsorsiumunu yaratmaqdır. Bu konsorsium ölkənin ən müxtəlif aparıcı universitetlərini birləşdirəcək və digər ölkələrin qabaqcıl universitetləri ilə dünyanın ən yaxşı zokaları uğrunda rəqabət aparmaqla dünya səviyyəli təhsil xidmətləri, elmi məhsullar və texnologiyalar bazarına daha effektiv çıxış bilməsini təmin edəcək.

Azərbaycanın iki aparıcı ali təhsil müəssisəsi - Bakı Dövlət Universiteti və Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti üzrə məlumatlar göstərir ki, son beş ildə hər iki universitet elmi nəşrlərin həcmi əhəmiyyətli dərəcədə artırılıb, lakin onların FWCI (Scopus) və CNCI (Web of Science) elmi nəşrlərinin normalaşdırılmış istinad indeksi göstəricisinin qiyməti arzuolunan həddə deyil (hər iki ali məktəbin elmi nəşrlərinə olan istinadların sayı orta dünya göstəricilərindən təxminən iki dəfə

əşəyidir). Bununla yanaşı, bu universitetlərin artıq özlərini təhsil və elm sahəsində səmərəli idarəçilər kimi təsdiq etmiş rəhbərlərinin ölkənin ali təhsil sistemində konsolidasiyaedici mövqedə dayanmaları mümkündür. Onlar Azərbaycanın aparıcı universitetlərinin rektorlarının yeni birliyinin (konsorsiumunun) başında duraraq, ölkənin ali məktəblərinin qlobal rəqabət qabiliyyətinin artırılması yollarını hazırlamaq və sınaqdan keçirmək, ən yaxşı dünyaya nümunələrinə uyğun olmaq, ölkənin iqtisadi inkişafına qadr və elmi-texnoloji dəstəyi təmin etmək məqsədi ilə çıxış edə bilərlər. Bu gün xarici ölkələrin təcrübəsinə baxdıqda görürük ki, tələklə rəqabət aparmaq çox çətin dir. Belə bir mənzərə yaranır ki, kimsə öz evində “top qovur, qonşuda isə futbol oynayırlar”. Yəni, komanda oyunu oynayırlar. Buna görə də bir araya gəlmək və komanda oyununun formatını tapmaq lazımdır.

Yeni gəlmişkən, biz Xəzər hövzəsi ölkələ-

məktəbin mövcud bazasında bir sıra modernləşmə aparılmalıdır ki, müasir dünyaya realılıqlarına uyğun olsun. Belə olan halda qlobal reytinglərdə də yer almaq mümkün olacaq. Çünki Azərbaycanda çox güclü elmi məktəb var.

- Biz reytinglərdə çox sayda elmi tədqiqat universitetləri görürük. Əgər ali məktəblərimizə tədqiqatçılıq statusu verilsə, reytinglərə yaxınlaşa bilərik?

- Rusiyanın bu sahədə təcrübəsi göstərdi ki, özlüyündə hər hansı statusun təyin olunması, problemi həll etmir. Statusun ardınca hansısa addımlar atmaq lazımdır. Şərti olaraq, əgər hansısa ali məktəbə tədqiqat universiteti statusu verilsə, bəli, o müəyyən edilmiş imtiyazlardan istifadə edə bilər. Onda biz dərhal müəyyən etməliyə ki, o, Azərbaycan üçün nə etməlidir? Bu universitet öz üzərinə hansı öhdəliklər götürür ki, onun belə bir statusu olsun?

- Deməli, nələrisə korrekt etmək lazımdır...

“Azərbaycanda çox güclü elmi məktəb var”

Yeqor Yablokov: “Biz Azərbaycanın aparıcı universitetlərinin konsorsiumunun yaradılmasını təklif edirik”

Oruc MUSTAFAYEV

rinin iqtisadiyyatı, elm və təhsilə dair maraqlı bir təhlil aparmışdır. Təhlilə əsasən, Azərbaycanda ali təhsilə cəlb olunan gənclər çoxdur, inkişaf etmiş iqtisadiyyat var. Ölkə iqtisadi inkişaf göstəricisinə görə Ermenistandan 2, Gürcüstandan 1.5 dəfə üstündür. 2014-2019-cu illər üzrə elmi publikasiyaların sürətli artım tempi mövcuddur. Bu, 92 faiz təşkil edir. Yəni, 2014-cü ilə müqayisədə publikasiya aktivliyi 2 dəfə artıb. Bu, çox güclü göstəricidir. Hətta Rusiyanın adıçkəkilən dövrlə bağlı analogi göstəricisindən (78,2) də yüksəkdir. Narahatlıq doğuran başlıca məqam isə elmi publikasiyalara olan istinadların sayının az olmasıdır.

Müəllim tədqiqatlarla məşğul olursa, tələbəni də motivasiya edə bilməz

- Bu gün universitet alimləri əsasən tələbələrə işləyir, yəni tədrisə cəlb olunub. Elə bir optimal variant varmı ki, universitet müəllimi tədrisə yanaşı, tədqiqatları üçün də vaxt tapsın?

- Baxın, bu məsələ prinsip olaraq Rusiyada da durur. Özü də kifayət qədər çox güclü şəkildə. Bu, ondan qaynaqlanır ki, hər bir konkret akademik işçi, professor, dosent üçün müəyyən vaxt məhdudiyatı mövcuddur. Müəyyən məhdud vaxt çərçivəsində həm də intellektual fəaliyyətlə məşğul olmaq lazımdır. Belə bir situasiyada isə “zaman konfliktli” deyilən anlayış yaranır. Bunu universitetin özünün iştirakı, Təhsil Nazirliyinin müvafiq addımları olmadan həll etmək mümkün deyil. Nazirlik müəyyən yenilənmə tədbirlər hazırlamalı, universitetlərdə, məsələn, çatdırılmalıdır ki, müəyyən həcmdə, tədris planında olduğu kimi, haqqı ödənilən elmi tədqiqatlar aparılmasına icazə verilir. Əgər Avropa, Asiyanın ciddi ali məktəblərindən danışırıqsa, onlarda yalnız mühazirə fəaliyyəti ilə məşğul olan lektorlar praktik olaraq yoxdur. Belə qəbul olunur ki, tələbə qarşısına çıxan şəxs tədqiqatçıdır, əgər belə olmasa, gənc nəslə elmi faktları haradan əldə edib çatdırı bilər? Eyni bir materialı nağil formasında auditoriyaya çatdırmaqla tələbələr tədqiqatçılığa yönəlmək mümkün deyil. Əgər müəllim tədqiqatlarla məşğul olursa, tələbəni də motivasiya edə bilməz. Buna görə də burada yeganə variant əminəm ki, müəllimlərin tədrisə yanaşı, tədqiqatçılıqla məşğul olmasına dair qaydaların Təhsil Nazirliyi tərəfindən hazırlanmış təsdiqlənməsidir. Digər məsələ odur ki, rektorlar bu problemi dəqiq bilirlər. Rektorlar bu məsələdə konsolidasiya nümayiş etdirərək vahid mövqedən çıxış edə, Təhsil Nazirliyinə müvafiq təkliflər verə bilərlər. Bu, universitetlərdə alimlərin elmi tədqiqatlarla cəlb olunması imkanlarının genişlənməsi, keyfiyyətli tədqiqat məhsullarının üzə çıxması ilə nəticələncək. Onlara istinadlar da çoxalacaq. Bu məsələnin həlli böyük maliyyə sərfiyyatı tələb etmir. Sadəcə, ali

- Bəli, hətta status verilənə qədər öhdəliklər və universitetin görəcəyi işlər müəyyən olunmalıdır. Əgər biz Rusiyaya baxsaq, 2000-ci ilin sonlarından təbii olaraq başlanılan “Milli tədqiqat universitetlərinin yaradılmasına dair Dövlət Proqramı”nın nəticələri hazırda təhlil olunur. Status əldə etmiş universitetlərin (30 ali məktəb) tədqiqatçılıq fəaliyyətinin səmərəliliyinə baxsaq, görürük ki, nəticələr çox fərqlidir. Görünən budur ki, statuslu universitetlərin çoxunda elmi tədqiqatçılıq istiqaməti analogi statusu olmayan ali məktəblərlə müqayisədə proqram dövründə zəif inkişaf edib. Deməli, özlüyündə status və ya ali məktəblərə ayrılan pullar, əgər onlar düzgün inkişaf proqramları ilə müşayiət olunmursa, hər hansı müddətdə effektiv olmayacaq. Əminəm ki, hazırda bir sıra postsovet ölkələrində ali məktəblərin inkişaf etdirilməsi üçün resursların çatışmazlığı problemi var. Yeganə variant olaraq ayrı-ayrı universitetlər qrupuna maliyyə ayrılmaq lazımdır. Təbii ki, ölkədə fəaliyyət göstərən bütün ali məktəblərə lazımı maliyyənin ayrılması imkan xaricindədir. Lakin 12-14 universitetin təmsil olunduğu konsorsiumu yaratmaq və onların arasında ən yaxşı təcrübələri bölüşmək bu modelə təbii olaraq əlavə ediləcək.

Reytinglər əks effekt təsirinə də malikdir

- Azərbaycanda ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyinə artırılması üzrə Dövlət Proqramı qəbul olunub. Proqramda ikili diplom və doktorant hazırlığı proqramlarının əhəmiyyəti vurğulanır. Ali təhsilin modernləşməsi baxımından bu qərar necə qiymətləndirirsiniz?

- Bu, çox düzgün qərardir. Bir ekspert olaraq onu deyə bilərik ki, məhz doktorantlar universitetlərin tədqiqatçılıq fəaliyyətlərində fəal iştirak edirlər. Bu mənəda onlar xarici universitetlərdə nə qədər çox təcrübə qazanarsa, tədqiqatçılıq bacarıqları əldə edərlərsə, universitetin daha geniş mənəda elmi fəaliyyətinin inkişaf etdirməsi üçün mümbit əsas yaranmış olur. İkili diplom məsələsinə gəlincə deməliyəm ki, mən bu proqramın böyük tərəfdarıyam. Rusiya universitetlərinin nümunəsi olaraq deyə bilərik ki, iki diplomun verilməsi ilə bitən təhsil proqramlarının reallaşdırılması nəticəsində aparıcı universitetlərin daha keyfiyyətli müasirləşdirilməsi baş verir. Proqrama ən yaxşı müəllimlər, yüksək ballı tələbələr qəbul olunur. Daha çox ona görə ki, səmimi deyim ki, ənənəvi mütəxəssislərlə işləyəndə sui-istifadə səviyyəsi bir neçə dəfə kəskin sürətdə aşağı düşür, tələbat, tədris səviyyəsi də yüksəlir. Bu cür proqramlarda tədris materialları, bir qayda olaraq, çox keyfiyyətlidir. Bu proqramların universitetlərin tədqiqatçılıq qabiliyyətinin yüksəlməsinə təsirinə gəlincə, şübhəsiz ki, köməyi ola bilər. Çünki bu proqrama qəbul olunan tələbələr təhsilin bir hissəsinə xarici universitetlərdə alacaq, xaricdəki tədqiqat universitetlərində tədris işinin necə təşkil edilməsi ilə tanış olacaqlar. Azərbaycana qayıdanda

isə onların universitet rəhbərliyinə qarşı tələbləri yüksələcək. Çünki onlar tələb edəçək ki, “bizi tədqiqatçılıq fəaliyyətinə cəlb edin, istəyirik elmi qrupa daxil olaq”. Onlar yaşlı nəslin nümayəndələri olan elmi qrupda iştirak etmək yox, öz qruplarını yaratmaq istəyəcəklər. Onlar çox ağıllı, məlumatlı daha tez emal etmə qabiliyyətlərinə malikdirlər. Lakin biz bu prosesləri eyni vaxtda təbii olaraq buraxa bilmərik. Deməyim odur ki, yenilənmə əvvəlcə müəyyən qrup universitetdə başlaya bilər. Yəni, bir qrup universiteti müəyyən edirik və onlara daha artıq həcmdə maliyyə, akademik müstəqillik veririk, lakin daha çox tələb edirik. Sizə müəyyən həcmdə vəsait verilir, siz isə beynəlxalq standartlara əsasən vəsaitlərin xərclənməsi hesabını aparır və onu saytınızda dərc edirsiniz ki, istənilən şəxs onların sərf olunma istiqamətlərini görə bilsin.

- Son dövrlərdə leksikonumuzda yer almış anlayışlardan biri rəqabətlikdir. Reytinglər rəqabətliyə necə təsir edir?

- Maraqlı sualdır. Düşünürəm ki, qlobal reytinglər universitetin sahələr və istiqamətlər üzrə qiymətləndirilməsini təmin edən audidir. Digər tərəfdən, reyting rəqabətliyini ölçmə üsuludur. Unutmaq olmaq ki, reytinglər əks effekt təsirinə də malikdir. Reyting çox sayda insanın universitetlə bağlı rəyinə təsir edir. Buna müvafiq olaraq da universitetlər öz rəqabətliyinin gücləndirilməsi ilə bağlı məsələlərin həllində kömək edir. Son 10 il ərzində Avropada OECD tərəfindən aparılmış bir çox tədqiqatlar göstərib ki, ənənəvi tələbələr xarici universitetləri seçərkən hansı amilləri əsas götürüblər. Gənclərin çoxu hesab edir ki, onlar üçün ən əhəmiyyətli faktor universitetin qlobal reytinglərdəki mövqeyini təsdiq edən reputasiyasıdır. Gənclər reytingə baxır və onun vəsiyyəti ilə hansı universitetə yollanmağın məqsədyönlüliyünə qərar verir. Beləliklə, universitetin reyting düşməsi və müəyyən yer tutması ona beynəlxalq aləmdə özünü tanıtmaya kömək edir. Bununla da özlünün gələcək hədəf auditoriyasını formalaşdırmağa imkan verir. Reytingdə mövqeyin güclənməsi bizə daha çox istədiyi cəlb etməyə kömək edir, daha böyük coğrafiyalardan tələbələrin axınını təmin etməyə imkan verir. Bundan ötrü də öz reytingini gücləndirmək lazımdır. Məqsəd daha böyük hədəfli, yüksək keyfiyyətli auditoriya qazanmaqdır.

- Ali məktəblərin işəgötürənlərə münasibəti necə qurulmalıdır. Reytingdə əsas kriteriyalardan biri də budur...

- Şübhəsiz ki, bu, çox əhəmiyyətli məsələdir. Hər bir ölkədə universitetlərin spesifik inkişaf xüsusiyyəti var. Son 10 il ərzində Cənubi Koreya, Sinqapur kimi sürətlə inkişaf edən ölkələrdə iqtisadiyyatın real sektorunda texnologiyaların fərqli transferi mexanizmləri formalaşdırıb. Əgər real sektorda kompaniyalar tərəfindən aparılan elmi nəşrlərin publikasiya dinamikasına baxsaq görərik ki, onların universitetlərə həyata keçirdiyi tədqiqatların sayı durmadan artır. Getdikcə kompaniyalar tədqiqatları özləri yox, universitetlərlə birlikdə aparırlar. Başa düşürlər ki, orada zəruri kompeten-

siyalar var. Cənub-Şərqi Asiya ölkələrində çox maraqlı model hazırlanıb. Nə edirlər? Onlar təlim gedişində tələbələrini elmi fəaliyyətə cəlb edirlər. Müəyyən problemlə məsələlərin həlli ilə məşğul olan gənclərdən ibarət elmi qruplar yaradırlar. Şirkətlərin sifarişləri ilə tələbələr təhsil aldıkları dövrdə problemlə məsələlərin həlli ilə məşğul olurlar. Faktik olaraq, universitet 4 illik təhsilin sonunda həm hazır elmi komandanı, həm də onun ərsəyə gətirdiyi texnologiyaları şirkətə “satır”. Bu, artıq 12-15 nəfərlik müştəxəkil qrupdur. Onlar texnologiyaya hazırlayıb və onu necə tətbiq etməyi bilirlər. Tələbələr öz məhsullarını hansısa şirkətlərdə sınaqdan keçirməyə nail olublar. Bu sxem üzrə həm texnologiyaların, həm də yüksək hazırlıqlı məzmunların iş yerlərinə transferi, elmi məhsulların kommersiyalaşdırılması baş verir. Bu, həm də tələbənin işlə təmin olması deməkdir. Düzdür, bu, yeganə uğurlu variant deyil, digər maraqlı nümunələr də var. Bu modelə Azərbaycan və digər postsovet məkanı ölkələrində də müşahidə edirik. Biz nəzəri olaraq Azərbaycan universitetlərinin, məsələn, Amerika şirkətləri, işəgötürənlərlə əlaqəsinə dair resept verə bilərik. Biz bu məsələdə Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişaf istiqamətlərinə uyğun təkliflər verə bilərik. Bu təcrübə Qazaxıstanda da var və orada tələbələr elmi tədqiqatçı yolu ilə şirkətlərdə işlə təmin olurlar. Azərbaycan universitetləri ilə də bu mövzuda müzakirələrin aparılmasını əhəmiyyətli hesab edirəm. Çünki öz mahiyyətinə görə tələbə universitetin buraxdığı yeganə məhsuldur. Buna görə də biz əmək bazarına nə qədər hazırlıqlı məzmun buraxırıqsa, bu, universitetin əsas missiyasını təşkil edir. Universitetin işəgötürənlərlə bu cür əməkdaşlığı, şübhəsiz ki, ali məktəbin qlobal reytingdə mövqeyini gücləndirir.

Hədəf qoymaq çox çətin dir

- Azərbaycan universitetləri reytingdə hansı hədəf seçə bilər: Top-700, Top-500?

- Bu məsələdə müəyyən təhlillər aparmaq olar. Son 10 ilin reytinginə baxsaq görərik ki, Top-100-lüklərdə yer alan universitetlərin 80 faizi dəyişmiş, onlar daim öz yerlərindədir. Yalnız 20 faizi bu sıraya gah daxil olur, gah da tərk edir. Ona görə də qarşıya reytingdə 500 və ya 700-ə daxil olmaq kimi bir hədəf qoyduqda öz imkanlarımızı qonşuların və ya daha uğurlu ölkələrin qlobal reytinglərdəki vəziyyəti ilə müqayisə etmək lazımdır. Bu mənəda hədəf qoymaq çox çətin dir. Rusiya təcrübəsinə əsasən, universitetlər üçün çox vacibdir ki, onlar nöinki reytingə düşməyə can atmalı, eyni zamanda məzmunlu modernləşmədən keçməlidir. Yeni elmi-tədqiqat fəaliyyətini modernləşdirmək mümkün olsa, onda bu aktivlik reytingdə öz sözünü deyəcək. Bundan ötrü aparıcı dünya ekspertləri cəlb etmək və dərin təhlillər aparmaq, uzunmüddətli inkişaf proqramı hazırlamaq lazımdır.

- Universitetlərimiz öz göstəricilərini THE-ə göndərirmi?

- THE reytingi əsasən universitetlərin təqdim etdiyi məlumatlara əsaslanır. Bibliometrik və əldə oluna bilən digər məlumatları THE birbaşa “Elsevier”in Scopus elmi bazasından götürür. Bu barədə universitetdən soruşulmur. Digər göstəriciləri - tələbə sayı (ixtisaslar üzrə), elmi-pedaqoji işçilərin sayı (yene də ixtisaslar üzrə), ali məktəbin maliyyəsi, təhsil fəaliyyətinin, elmi-tədqiqat işlərinin həcmi, sənaye sahələri ilə qarşılıqlı əməkdaşlıq - Azərbaycan universitetləri özləri bizə göndərirlər. Onlar emal olunur. Elmi məqalələrin sayının az olması ilə bağlı narahatlıq olmasa idi, bu il BDU reytingə düşə bilərdi. BDU-nun prinsipcə, yaxşı göstəriciləri var. Ancaq 2014-cü ildə dərc olunan məqalələrin sayının az olması bu prosesi ləngitdi və BDU reytingə düşə bilmədi.

Hesab edirəm ki, Azərbaycan universitetlərinin konsorsiumunun yaradılması çox yaxşı olardı. Bu konsorsium Azərbaycanın ali məktəblərinin qlobal reytinglərdə mövqeyinin güclənməsi işinə mühüm töhfə verə bilərdi.

Təbriz Nurəddinli

Gəncə şəhəri 3 nömrəli
tam orta məktəbin riyaziyyat müəllimi

"Mənim əsas
vəzifəm yaxşı
vətəndaş
yetişdirməkdir".

Dayaq məntəqəsində müəllimlərin təcrübə mübadiləsi

E.Məmmədov adına İsmayılı şəhər 3 nömrəli məktəb-liseyde konfrans keçirilib. Rayon təhsil şöbəsi ilə birgə təşkil olunmuş konfransda dayaq məntəqəsinə daxil olan İsmayılı şəhər 5 nömrəli, Talıstan, Cülyan, Qalınçaq kənd tam orta, Güyüm və Sədyan ibtidai məktəbləri və digər altı şəhər məktəbini təmsil edən müəllimlər iştirak ediblər.

Konfransdan əvvəl müasir təlim texnologiyalarının tətbiqi təcrübəsinin öyrənilməsi, mübadilə edilməsi məqsədilə müxtəlif fənlər üzrə altı sinifdə "açıq dərslər" keçirilib. Bu dərslərdə informasiya-kommunikasiya texnologiyasından, o cümlədən elektron lövhədən və digər dərslər resurslarından istifadə olunub. Qarşıya qoyulmuş standartların reallaşdırılması üçün seçilmiş təlim formaları və üsulları rəngarəngliyi ilə iştirakçıların diqqətini cəlb edib.

IX "a" sinfində Azərbaycan dili fənnindən "Bir ağacın hekayəsi" (müəllim Çingiz Muradlı), VII "b" sinfində riyaziyyatdan "Natural üstlü qüvvət daxil olan ifadələr" (müəllim Brilyand Mursalova), X "b" sinfində coğrafiyadan "Dağəmələgəlmə mərhələləri" (müəllim Əminə Ağayeva), XI "a" sinfində biologiyadan "İrsi məlumatlar və genetik kod" (müəllim Şəmsinur Rzayeva), IX "b" sinfində informatikadan "Xidməti proqramlar, defragmentləmə" (müəllim Aynurə Kərimova), II "a" sinfində Azərbaycan dili fənnindən "İsti ana qucağında" (müəllim Rəhilə Ələsgərova) mövzularında keçirilmiş "açıq dərslər"lərin dinlənilməsi və müzakirəsi faydalı olub.

Konfransda müasir dərsə dövlətin və cəmiyyətin qoyduğu tələblərə uyğun nəticələr əldə edilməsi üçün istifadə olunan

metod və vasitələr haqqında fikir mübadilələri edilib.

Direktor Ə.Ələkbərov qeyd edib ki, məktəbin son illər təhsildəki uğurları pedaqoji kollektivin metodik hazırlığı, peşəkarlıq bacarığı və əməyi sayəsində əldə edilmişdir. Hər hansı uğurun qazanılması yollarında əldə edilmiş təcrübə isə paylaşılmalıdır.

Rayon təhsil şöbəsinin əməkdaşlarından Ülvüyyə Zeynalova, Sevdə İsmayılova yüksək səviyyədə keçirilmiş "açıq dərslər" üçün məktəb rəhbərliyinə, müəllimlərə təşəkkür edib, dayaq məntəqəsinin işinin daha da təkmilləşdirilməsi məqsədilə hər cür metodik kömək göstərəcəklərini bildiriblər.

Sevdə QASIMOVA,
İsmayılı rayonu, müəllim

İsmayıl Şıxlının 100 illik yubileyi qeyd edilib

Ağstafa rayon Vurğun qəsəbə tam orta məktəbində xalq yazıçısı İsmayıl Şıxlının 100 illik yubileyi ilə əlaqədar "dəyirmi masa" keçirilib.

"Dəyirmi masa"da xalq yazıçısı İsmayıl Şıxlının Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində mövqeyindən, zəngin bədii yaradıcılığından bəhs edilib, ədibin əsərlərinin əhəmiyyəti vurğulanıb, onun yüksək mədəni-əxlaqi keyfiyyətlərə malik obrazlar yaratdığı şagirdlərin nəzərinə çatdırılıb. Bildirilib ki, görkəmli yazıçı əsərlərində

Azərbaycan xalqının milli düşüncə tərzini, dünyagörüşünü əks etdirməyə xüsusi diqqət yetirib, ömrünün sonunadək qələminə sadiq qalıb və ədəbiyyatımıza dəyərli nəsr əsərləri bəxş edib.

Şagirdlər İsmayıl Şıxlının əsərləri əsasında müzakirələr aparıb, əsərlərindən sitatlar götürüblər.

Nəcibə VƏLİYEVA,
Ağstafa Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

"Komplektləşdirilmiş siniflərdə yeni tədris metodlarının təkmilləşdirilməsi"

Daşkəsən şəhər Mədəniyyət Mərkəzində Təhsil Nazirliyinin elan etdiyi Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə III qrant müsabiqəsinin qalibi "Komplektləşdirilmiş siniflərdə yeni tədris metodlarının təkmilləşdirilməsi" layihəsinin yekun bağlanış tədbiri keçirilib.

Təlimin yekun tədbirində ilk olaraq Səbinə Qədirova rəhbəri olduğu layihə çərçivəsində görülmüş işlər, əldə olunan nəticələr və layihənin davamlılığı üçün nəzərdə tutulan məsələlərlə bağlı ətraflı məlumat verib.

Yekun tədbir təlim keçən və keçməyən

70-dən çox müəllimin və TİPİ-nin təlimçisinin iştirakı ilə seminar şəklində təşkil olunub.

Tədbirin sonunda layihə çərçivəsində keçirilmiş "Azkomplektli siniflərdə tədrisin təşkili" təliminin iştirakçısı olan 25 müəllim sertifikatlar təqdim olunub, layihə haqqında, o cümlədən layihədə öyrəndiklərinin dərslərdə tətbiqi ilə bağlı fikirləri dinlənilib.

Mikayıl MİKAYILLI,
Daşkəsən Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

İnşa müsabiqəsinin qalibləri mükafatlandırılıb

Şəki şəhər ümumi təhsil məktəblərinin müəllimləri arasında İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyi ilə əlaqədar keçirilmiş inşa müsabiqəsinin qaliblərinin mükafatlandırılması mərasimi keçirilib.

Mükafatlandırma mərasimində Şəki Şəhər Təhsil Şöbəsinin və Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqının Şəki rayon Komitəsinin əməkdaşları və müəllimlər iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edənlər Nəsiminin Azərbaycan xalqının XIV yüzillikdə ərəşəyə gətirdiyi ən böyük mütəfəkkir şairlərdən və ideya fəədilərindən biri olduğunu və onun İslam

Şərqinin hər üç ədəbi dilində əsərlər yazdığını və daha çox Azərbaycan türkcəsində qələmə aldığı ölməz qəzəlləri ilə yaddaşlara həkk olduğunu söyləyiblər. Nəsiminin təkcə Azərbaycan xalqının yox, bütün dünyanın ən nəhəng söz adamlarından biri olduğu diqqətə çatdırılıb.

Sonda inşa müsabiqəsində I, II və III yerləri tutan müəllimlər diplom və hədiyyələrlə mükafatlandırılıb.

Mahal MƏMMƏDOV,
Şəki Şəhər Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

"Payız etüdləri"

İmişli şəhər 5 nömrəli məktəb-liseyin II sinfində payız fəslinə həsr olunmuş "Payız etüdləri" adlı ədəbi-bədii gecə keçirilib.

Sinif rəhbəri Tərəvət Məlikova tədbir haqqında iştirakçılara məlumat verib. Sonra şagirdlər payız fəslinə həsr

olunmuş şeirlərdən nümunələr söyləyib, "Çətir" rəqsini, "Məşənin payız nağılı" səhnəcini və mahnı töhfələrini tədbir iştirakçılarına nümayiş etdiriblər.

Ədəbi-bədii gecədə iştirak edən valideynlər tədbirin təşkilindən razı qaldıqlarını bildiriblər.

"Bilik o halda çox qiymətlidir ki, müstəqil yolla əldə olunur"

Xuraman Kazımova: "Dərslərdə müəllim, dərsləndənə işlərdə isə şagirdlərimin yaxın dostuyam"

- Xuraman xanım, necə oldu ki, müəllimlik peşəsini seçdiniz?

- Məktəbdə mənim çox yaxşı və gözəl müəllimlərim olub. Mən həmişə onlara bənzəmək istəmişəm və onlardan nümunə götürmüşəm. Müəllim ömrü elə bir ömürdür ki, gözəl nurlu, ürəyinin hərərətini təmənnəsiz olaraq şagirdləri ilə paylaşır, onların gələcək həyat yollarında nurlu mayaka çevrilir. Çəkdiyi zəhmətin bəhrəsini gördükcə, sevimli şagirdlərinin xoş sorğunu aldıqca qəlbi fərəhlənir, ürəyi qürurla dolur.

Seçimim məktəbdə oxuyarkən sinif saatlarında uzun düşüncələr və evdə çoxsaylı mübahisələrdən sonra həyata keçib...

- Sizi peşənizə nə cəlb edir?

- Mənim peşəm məni nə ilə cəlb edir: bir cümlə deyim ki, "düşüncəni öyrətmək, gözəllik hissini təbii və inkişaf etdirmək". İ.Kant deyib ki, "İş - həyatdan zövq almaq üçün ən yaxşı yoldur". Mən heç nədən peşman deyiləm! Həqiqətən, işimin sayəsində ətrafımda mənə ehtiyacı olan və ehtiyac duyduğum insanlar həmişə çoxdur. Bir çox həmkarlarım da mənimlə həmfikiridirlər, bizim yaradıcı bir kollektivimiz var. Mən şa-

girdlərimi sonsuz qədər sevirəm, həmkarlarıma səmimi münasibət bəsləyirəm və bu peşənin böyük gələcəyinə inanıram. Müəllim həmişə vaxtın, zamanın zirvəsindədir, axı gələcəyi o, təbiiyə edir. Gələcək isə təkcə müasir, insan tərəfindən yaradılmış zəruri şeylərdən ibarət deyil, həm də nəsilərin sübut olunmuş təcrübəsinə əsaslanmalıdır. Müəllim yeniliyindən istifadə edərək, köhnəni unutmur, onları bir-birinə birləşdirir. Müəllim həmişə yaradıcıdır, çünki yaradıcı şəxsiyyətlər insanları öz arxasınca aparır. Müəllim çox şeyi bacarmalı və birinci olmalıdır.

- İşinizdə çətin anlar olubmu?

- Müəllim peşəsində ən çətin an, mövcud vəziyyətlərdən düzgün həll yolunu tapmaqdır.

- Bu peşəni seçməyinizdən məmnunsunuzmu?

- Özümlə başqa yerdə təsəvvür edə bilmirəm. Məktəbdə heç vaxt "inkışafda da-

yanma" yoxdur: həmişə öyrənmək məcburiyyətində qalırsan. Ən böyük arzum şagirdlərimi uğurlu, təhsilli görməkdir.

- Müəllimlik peşəsində nəyi ən vacib hesab edirsiniz?

- Müəllim işində yalnız dərs və tədris proqramları ilə kifayətlənməməlidir. Çünki o, düşüncəni çatdırır, bu düşüncəni uşaqların şüurunda oyadan, onlara özünü tapmağa kömək edənir. Bir də bilik o halda çox qiymətliyədir ki, müstəqil yolla əldə olunur.

- Sinihdə dərslərinizin daha maraqlı keçməsi üçün hansı vasitələrdən istifadə edirsiniz?

- İlk öncə, dərslərdə yaradıcı, aktiv bir mühit yaratmaq və şagirdlərin kiçik kəşflərini müşahidə etmək məni daha çox sevindirir.

- Məktəbdə sevimli şagirdləriniz varmı?

- Əlbəttə, var. Dərslərdə müəllim, dərsləndənə işlərdə isə onların yaxın dostu-

yam. Belə olmasa, pedaqoji fəaliyyətdə uğur qazanmaq olmaz.

- Müasir uşaqların hansı xüsusiyyətləri onların öyrənməsinə mane olur?

- Uşaqlar bilirlər ki, müəllimin danışıqlarını dərhal öz smartfonlarından oxuya bilərlər. Bəlkə də onların oxuduqları müəllimin dediklərindən daha maraqlıdır. Bu kimi müasir qurğular pis deyil, sadəcə olaraq onları öyrənmək üçün bir vasitədir. Fikrimcə, şagirdlər dərslərdə onlardan da istifadə edə bilərlər. Məsələn, bəzi tapşırıqlara cavab ver-

rərkən... Ancaq müşahidələrim onu deyir ki, bəzən uşaqların bu qurğulara aludəçiliyi onları öyrənməkdən uzaqlaşdırır.

- Sizin kimi eyni peşəyə sahib olanlara nə demək istərdiniz?

- Böyük qəlb və səbrə malik, öz peşəsinin vurğunu olanlar müəllim işləyə bilər. Müəllim təkcə məktəbdə yox, hər yerdə müəllim olmalıdır.

Vilayət ƏLİYEV,
İmişli Rayon Təhsil Şöbəsinin
ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı: Şakir CƏFƏROV

Ali təhsilin inkişafına ciddi töhfə

Nicat Məmmədli: “Proqramın icrası universitetlərimizin reytinginin yüksəlməsinə səbəb olacaq”

Oruc MUSTAFAYEV

Müasir dövrün çağırışları Azərbaycanda prioritet istiqamət kimi bilik iqtisadiyyatının formalaşdırılmasını və insan kapitalının inkişafını şərtləndirir. Bu zərurət ölkəmizdə ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması yolunda tərəqqinin hərəkətverici qüvvəsinə nişanlənir. Dünya ali təhsil sisteminə baş verən dəyişikliklərə cavab olaraq Azərbaycanda intellektual potensialın gücləndirilməsinə qoyulan investisiya artıq ali təhsil sisteminə mühüm keyfiyyət dəyişikliklərini və innovativ fəaliyyətin güclənməsini şərtləndirir.

Nazirlər Kabineti tərəfindən Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının xaricdə doktorantura təhsilinin maliyyələşdirilməsi və seçimi,

eləcə də beynəlxalq ikili diplom proqramlarının təsis olunması qaydalarının təsdiq olunması ali təhsil sistemimizin modernləşməsi yolunda ciddi addım kimi qiymətləndirilə bilər. Digər tərəfdən, artıq Nazirlər Kabineti tərəfindən “2019–2023–cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı”nın icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi nəzdində İdarəetmə Qrupunun yaradılması haqqında qərar verilib. Qərarla İdarəetmə qrupunun əsasnaməsi, fəaliyyətinin təşkili vəzifələri, hüquqları müəyyən olunub.

Müəssisəmiz Təhsil Nazirliyinin Beynəlxalq Əməkdaşlıq Şöbəsinin müdiri Nicat Məmmədli.

– Məlum olduğu kimi, Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə “2019–2023–cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı” çərçivəsində Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının xaricdə doktorantura səviyyəsində təhsilinin maliyyələşdirilməsi və seçimi, eləcə də beynəlxalq ikili diplom proqramlarının həyata keçirilməsi xarici tərəfdaş ali təhsil müəssisələrinin, ixtisas proqramlarının və təhsil səviyyələrinin seçim qaydaları təsdiq olunub. Bu proqramın qəbulu hansı zərurətdən yaranmışdır?

– Məlum olduğu kimi, 2018–ci il noyabrın 16-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev “2019–2023–cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı” ilə bağlı sərəncam imzalayıb. Bu sərəncam, məlum olduğu kimi, 2 əsas istiqaməti nəzərdə tutur. Birinci istiqamət dünyanın nüfuzlu universitetləri ilə Azərbaycan universitetləri arasında ölkə iqtisadiyyatı üçün prioritet sahələr üzrə beynəlxalq ikili diplom proqramlarının təsis olunmasıdır. İkinci istiqamət isə xaricdə doktorantura təhsilinin maliyyələşdirilməsidir.

Bu proqram çoxdan gözlənilirdi. Bunu Azərbaycan ali təhsil sisteminin müasir dünya standartlarına uyğunlaşdırılması, xüsusən də müasir dünyada qloballaşma dövründə ali təhsil sisteminə beynəlmilləşmə prosesinin daha da aktuallaşması labüd edirdi. Sözsüz ki, bu prosesin artıq dünya universitetlərində trendə çevrilməsi Azərbaycan universitetlərinin bu trenddən kənardan qalmamasını tələb edirdi. Azərbaycan universitetlərinin bu trenddən kənardan qalmamasını tələb edirdi. Azərbaycan universitetlərinin bu trenddən kənardan qalmamasını tələb edirdi.

standartlarına uyğun kadrlarla təmin olunması ciddi ehtiyac yaranıb. Bu cəhətdən xaricdə doktorant hazırlığı çox mühüm təşəbbüsdür.

Ali təhsildən gözləntilərini də bu proqram vasitəsilə həll etməyə çalışırıq. Proqram 2019–2023–cü illəri əhatə edir. Növbəti illərdə yenidən qiymətləndirmələr olacaq. Burada bir vacib məsələyə diqqət etmək lazımdır ki, proqramın birinci hissəsi ikili diplom proqramları, ikinci hissəsi isə doktorantura təhsili ilə bağlıdır. Doktorantura adətən 3–4 il davam edir. Proqram əsasında xarici ali təhsil müəssisəsinin proqramı bizim universitetlərə gətirilir, həmin ali məktəbin professoru ilə burada 4 il müddətində müqavilə bağlayırıq. 4 il müddətində də bizim doktorantlarımız xaricdə təhsil alırlar və yüksək səviyyəli kadr olaraq ölkəmizə qayıdılar. Nəticədə xarici universitetlərdə olan ənənələr bizim xaricdə doktorantura təhsilini bitirmiş tələbələrə tələb olunan davam etdirilir. Bu isə artıq ali təhsildə mövcud beynəlxalq standartların davamlılı-

başqa, hazırda siyahıda olan dünyanın nüfuzlu universitetlərində doktorantura təhsili alan Azərbaycan vətəndaşları da təhsillərinin yerdə qalan hissəsinin maliyyələşdirilməsi üçün proqrama müraciət edə bilərlər.

– Azərbaycan vətəndaşlarının xaricdə doktorantura təhsili üzrə maliyyələşdirilməsi necə aparılacaq?

– Dövlət Proqramı çərçivəsində əsasən təhsil xərcləri, viza və təhsil aldığı ölkədə qeydiyyat xərcləri, aylıq yaşayış xərcləri, tibbi sığorta xərcləri, beynəlxalq nəqliyyat xərcləri ödənilir. Bununla bağlı Təhsil Nazirliyində uğurlu təcrübə var. Resurs olaraq Dövlət Proqramında nəzərdə tutulduğu kimi, maliyyə vəsaiti Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondu tərəfindən ayrılacaq.

– Tələbələrin müraciətinə baxılması proseduru necə həyata keçiriləcək?

– Bu məqsədlə Təhsil Nazirliyi tərəfindən elektron ərizə sistemi yaradılıb. İddiaçıların platforma üzərindən öz ərizələrini təqdim edirlər. İlk olaraq müraciət edənlərin

Biz ali təhsil sistemimiz üçün yüksək səviyyəli, dünyanın ən yaxşı ali təhsil müəssisələrinin doktorantura səviyyəsini bitirmiş kadrların hazırlanmasına ciddi ehtiyac duyuruq. Onlar vətəndəş Azərbaycan ali təhsilinə də töhfə verməlidirlər. Artıq Azərbaycan ali təhsil sisteminin dünya standartlarına uyğun kadrlarla təmin olunmasına ciddi ehtiyac yaranıb. Bu cəhətdən xaricdə doktorant hazırlığı çox mühüm təşəbbüsdür.

ğının təmin olunması üçün çox mühüm parametrdə çevrilir. Buna görə də bu proqramın Azərbaycan ali təhsil məkanında ciddi töhfə verməsinə gözləyirik. Bu da cəmiyyətdən gələn bir sifarişdir.

– Doktorantura hazırlığı üzrə artıq elan verilib. İlk növbədə, bilmək istərdik, kimlər bu seçimdən yararlanırlar?

– Seçim qaydalarına əsasən, bakalavr və ya magistr ali təhsil dərəcəsinə malik olan və ən vacib məsələ, dünyanın (“Times Higher Education (THE) World University Rankings və ya Academic Ranking of World Universities (Shanghai)”) reyting cədvəllərində ilk 500-də yer alan universitetlərə qəbul olunmuş Azərbaycan Respublikası vətəndaşları proqrama müraciət edə bilərlər. Universitetlərə qəbul olduqdan sonra onlar artıq proqrama müraciət edib təhsillərinin maliyyələşməsi üçün seçim qaydalarına uyğun olaraq müsabiqədə iştirak edə bilərlər. Yaş məhdudiyyəti yoxdur, bu da proqramın kifayət qədər geniş əhatəliliyini özündə ehtiva edir.

– Proqramda hansı prioritet ixtisas istiqamətləri müəyyən olub?

– Cari ilin mayında Nazirlər Kabineti proqram üzrə prioritet istiqamətləri müəyyən edib. Bir çox sahələr, istiqamətlər proqram tərəfindən ehtiva olunur. Buraya həm dəqiq elmlər, aqrar, texniki–texnoloji, sosial, humanitar istiqamətlər aiddir. Azərbaycan vətəndaşları prioritet istiqamətlər üzrə müvafiq ixtisasları seçib universitetlərdən qəbul aldıqdan sonra proqrama müraciət edə bilərlər. Seçim qaydaları müəyyən olub və artıq Təhsil Nazirliyinin saytında doktoranturaya sənəd qəbulu ilə bağlı elan yerləşdirilib. Yanvar ayının 10–a kimi sənəd qəbulu davam edəcəkdir. Bu, yaz semestrini əhatə edir. Payız semestri üçün isə sənəd qəbulu yay aylarında elan ediləcək. Bundan

seçim kriteriyalarına uyğun gələn–gəlmədiyi müəyyən edilir. Daha sonra meyarlarla uyğun olan şəxslər müsahibə mərhələsinə buraxılırlar. Bundan ötrü müsahibə qaydalarında nəzərdə tutulduğu kimi, xüsusi komissiya yaradılacaq. Müxtəlif qurumların, aidyyəti orqanların nümayəndələrindən təşkil olunan komissiya müraciətləri nəzərdən keçirəcək və daha sonra artıq seçilmiş tələbələr proqramdan yararlanırlar.

– Doktorantura təhsili üzrə yeni qaydalar tələbələr qarşısında hansı öhdəliklər qoyur?

– Qaydalara müvafiq olaraq, doktorant, onun təhsilini başa vurduqdan sonra ölkəyə qayıdıb çalışacağı yerli ali təhsil müəssisəsi və Təhsil Nazirliyi arasında üçtərəfli müqavilə imzalanması nəzərdə tutulur. Həmin müqavilədə doktorantların əsas öhdəlikləri də özünü əks etdirəcək. Təbii ki, əsas öhdəlik qəbul olunduğu xarici ali təhsil müəssisəsindəki təhsil və tədqiqat tələb olunan minimum normativ müddətdə başa çatdırmaq və fəaliyyət göstərəcəyi yerli ali təhsil müəssisəsinə qayıtmaqdır.

– Gələcəkdə proqramın əhatə dairəsinin genişlənməsi mümkündürmü?

– Əlbəttə ki, genişlənmə bilər. 2020–ci il ərzində ilkin olaraq 100–ə qədər tələbənin maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulur. Bu hesablaşma hökumətlərarası təqaüd proqramları və “2007–2015–ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” çərçivəsində doktorantura təhsilini müraciət edənlərin sayı nəzərə alınaraq proqnozlaşdırılır. Tələbat kifayət qədər böyük olduğu təqdirdə, gələcəkdə say məsələsi nəzərdən keçirilə bilər. Bu, əlbəttə ki, daha çox ictimaiyyətdən gələn sosial sifarişdən asılı olacaq.

– Qaydalarda prioritet ixtisaslar konkret göstərilib. Əgər tələbə top universitetdən,

tutaq ki, siyahıda adı olmayan süni intellekt üzrə qəbul alıbsa, doktorantura təhsili üçün müraciət edə bilərmi?

– Təbii ki, komissiya bu ixtisas növünün uyğunluğunu nəzərdən keçirəcək. Süni intellekt kompüter elmləri və s. bağlıdır. Buna görə də bu elm sahələri ilə bağlı nəzərə alınaraq tələbənin müraciəti qəbul oluna bilər. Çünki hazırda süni intellekt olmadan indiki təhsili fikirləşmək belə olmaz. Bununla bağlı heç bir narahatlığımız yoxdur. Çünki prioritet istiqamətlər müəyyənləşdirilərkən bütün bunlar nəzərə alınıb.

– Üçtərəfli müqavilənin iştirakçılarından biri də universitetlərimizdir. Onlar doktorantura təhsilinin yeni formatda təşkilinə necə baxırlar?

– Çox isti. Əslində, onlar da maraqlıdırlar ki, kadr potensialı yenilənsin və universitetə dünya standartlı kadrlar gəlsin. Əlbəttə, Harvard Universitetindən PhD məzunu olan bir gəncin bizim universitetlərdə dərslər deməsini kim istəməz? Bu, ali məktəblərimiz üçün kifayət qədər böyük məsələdir, çünki bu həm peşəkarlıq, həm də ən azından tədqiqat cəhətdən universitetlərimizə kifayət qədər çox ciddi dividendlər gətirəcək. Proqramın icrası universitetlərimizin reytinginin yüksəlməsinə səbəb olacaq. Bu isə kifayət qədər yaxşı bir məsələdir. Ona görə də universitetlər proqramı ciddi şəkildə alqışlayırlar.

– Necə hesab edirsiniz, doktorantura təhsilinin genişlənməsi ilə xarici ölkələrdəki mövcud universitet ənənələri də bizim ali təhsil məkanımıza daxil olacaq?

– Əlbəttə. Bizdə universitet ənənələri olaraq ən çox sovet sisteminin yaratdığı ənənələr mövcuddur. Eyni zamanda, indiki dövrdə özünü daha yaxşı doğrultmuş müasir dünya standartları və ya Qərb trendlərinə əsaslanan universitet ənənələri var. Bu gün hədəfimiz Qərbdə mövcud olan ən yaxşı trendləri ölkəmizə gətirməkdir və bunun nəticəsində də Azərbaycan universiteti ənənəsinin model olaraq formalaşmasını görürük. Onuz da bizim yeni model universitetlərimiz yaranır. Bizim çoxsayda universitetlərimiz var ki, onlara yeni nəsil universitetlər deyirik. Onlar artıq tamamilə yeni ənənələr üzərində qurulub. Xarici ali təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlığımız eyni zamanda bizim tarixən formalaşmış, yaxşı bazaya malik, eyni zamanda yenilənməyə ehtiyacı olan universitetlərimizin də inkişafına ciddi təkan verəcək.

Hazırda biz 2 xarici universitetlə – məsələn, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti ilə ABŞ–ın Corc Vaşinqton Universiteti, eyni zamanda Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti ilə Türkiyənin Ege Universiteti arasında apardığımız danışıqlarımızı qeyd edə bilərik. Bunlar bizim yaxşı bazası olan universitetlərimizdir. Amma onların, eyni zamanda ciddi şəkildə yeni kadr potensialı ilə yenilənməyə, yeni tədris metodologiyalarından istifadəyə və s. ehtiyacları var. Bu cəhətdən də adətən xarici universitetlərlə əlaqələr yaxşı bazası olan universitetlərimizin yeni trendlərlə ayaqlaşmasına şərait yaradacaq.

İsveçrənin Cenevrə Universiteti təqaüd proqramı elan edir

İsveçrənin Cenevrə Universiteti Avropa və Beynəlxalq İdarəçilik Elmləri üzrə 2020–2021–ci tədris ili üçün magistratura təqaüd proqramı elan edir. Təqaüdü müddəti 10 aydır.

Təqaüd proqramında iştirak etmək istəyənlər 25 dekabr 2019–cu il tarixinədək müraciət edə bilərlər.

Təqaüd proqramı, tələb olunan sənədlər haqqında ətraflı məlumat və müraciət formasını əldə etmək üçün müvafiq keçiddən – www.meig.ch/admission/full-programme/ istifadə etmək mümkündür.

“Hertie” İdarəçilik Məktəbi təqaüd proqramı elan edir

Almaniyanın “Hertie” İdarəçilik Məktəbi 2020–2021–ci tədris ili üzrə təqaüd proqramı elan edir.

Doktorantura səviyyəsi üzrə elan olunan təqaüd proqramının təhsil müddəti üç ildir. Tədris dili ingilisdür. Proqramda iştirak etmək istəyənlər üçün 31 yanvar 2020–ci il son müraciət tarixidir.

Təqaüd proqramı çərçivəsində təhsilə dair əlavə məlumatlarla elan vasitəsi ilə tanış ola bilərsiniz.

“King’s College London” ali təhsil müəssisəsi təqaüd proqramı elan edir

Böyük Britaniyanın “King’s College London” ali təhsil müəssisəsi 2020–2021–ci tədris ili üzrə təqaüd proqramı elan edir.

Magistratura səviyyəsi üzrə elan olunan “The Alexandros Petersen Scholarship” təqaüd proqramının müddəti 1 ildir.

Proqramda iştirak etmək istəyənlər üçün 18 dekabr 2019–cu il son müraciət tarixidir.

Təqaüd proqramı çərçivəsində təhsilə dair əlavə məlumatlarla elan vasitəsi ilə tanış ola bilərsiniz.

2020–2021–ci tədris ili üzrə Macarıstanda təqaüd proqramı

Macarıstan 2020–2021–ci tədris ili üçün təqaüd proqramı elan edir. Təqaüd proqramı Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi və Macarıstan İnsan Resursları Nazirliyi arasında 7 dekabr 2017–ci il tarixində imzalanmış “2018–2020–ci illər üzrə İş Proqramı”na əsasən həyata keçirilir.

Proqram Azərbaycan vətəndaşlarına müəyyən olunan ixtisaslar üzrə Macarıstanda təqaüd hesabına təhsil almaq imkanı yaradır.

Proqram çərçivəsində Macarıstan tərəfindən hər il 200 Azərbaycan vətəndaşı üçün təqaüd ayrılacağı nəzərdə tutulub.

Təqaüd proqramına sənəd qəbulu 3 yanvar 2020–ci il saat 23:59–a kimi aparılacaq.

Tələbələrin təqaüd proqramına qəbulu ilə bağlı Macarıstan tərəfinin (TPF) yekun qərarının 2020–ci ilin iyun–iyul ayları ərzində təqdim olunması gözlənilir.

Təqaüd proqramı çərçivəsində təhsilə dair əlavə məlumatlarla elan vasitəsi ilə tanış olabilirsiniz.

2020–2021–ci tədris ili üzrə Çində təqaüd proqramı

Çin Xalq Respublikası 2020–2021–ci tədris ili üçün təqaüd proqramı elan edir.

Təqaüd proqramı “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi ilə Çin Xalq Respublikasının Təhsil Nazirliyi arasında 2016–2019–cu illər üçün təhsil sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş”ə əsasən həyata keçirilir. Proqram hər iki ölkənin vətəndaşlarına tələbə mübadiləsi əsasında qarşı ölkənin ali məktəblərində müəyyən edilmiş ixtisaslar üzrə təhsil almaq imkanı yaradır.

Təqaüd proqramına sənəd qəbulu 23 dekabr 2019–cu il tarixinə kimi aparılacaq.

Tələbələrin təqaüd proqramına qəbulu ilə bağlı yekun qərarın 2020–ci ilin iyul ayı ərzində təqdim olunması gözlənilir.

Təqaüd proqramı çərçivəsində təhsilə dair əlavə məlumatlarla elan vasitəsi ilə tanış olabilirsiniz.

İlk iş yeri

Məzunlar karyeralarının ilk pillələrində nə etməlidirlər?

← Övvəlki səh.1

Rüstəm QARAXANLI

Şragerə görə, burada da qorxu-lu heç nə yoxdur, yetər ki, gələcək vəzifə barədə deyil, karyerandan nə istədiyini barədə düşünsən: "Bəziləri deyir ki, arzularınızın arxasınca gedin. Digərləri bu fikirdədir ki, böyümək və adekvat işə yiyələnmək lazımdır. Mən birincilərin tərəfindəyəm, ancaq realist olmaqla. Məsələn, əgər siz bədi ədəbiyyatla maraqlanırsınızsa, bu sahədə yazıçı olmadan da nəyə nail ola bilərsiniz. Yazıçılıqda sizə cəlbədiçi görünən nədir? Azad iş? Axı buna roman yazmaq kimi riskli işə başlamadan da nail olmaq mümkündür. Marketinqdə, ictimaiyyətlə əlaqələr sahəsində, media və müəllimlikdə də bədi ədəbiyyatla maraqlana bilərsiniz, özünüzi sinaya bilərsiniz". Əsas odur qarşınızdakı hədəflə bağlı olan riskləri gözünüzün önünə alırsınız. Bu risklər iki növ ola bilər: idiosinkratik, yəni yalnız siz və sizin işiniz üçün unikal olan və sistemə uyğun olmayan xarakterli. İdiosinkratik risklərə dair misal: məsələn, işlədiyiniz şirkət bərhad idarəçilik səbəbindən bağlanı. Yaxud, sizin şirkət rəhbərliyi ilə fikir ayrılığınız

var və öz xoşunuzla gedirsiniz. Bu növ riskləri idarə etmək mümkündür, necə ki, bunu investisiya sahəsində edirlər. İş yeri variantları və bacarıqları diversifikasiya yolu ilə. Məntiqlə, sistemə uyğun risklər də əşğıdakı məzmunlardır: iqtisadiyyatda böhran var, siz iş yeriniz və yaşamaq üçün vəsaitlərdən məhrum olmusunuz. Bu növ risklər daha qorxuludur, çünki siz işinizi elə bir vaxtda itirirsiniz ki, hamı işsiz qalıb və yeni məşğulluq yerini tapmaq fəvqəladə çətin olur.

Risksiz olmur

Jurnalist Nil İrvin yazır ki, iş seçimi səhm seçimi kimidir. Sizə uyğun olanı məqbul riskin həddindən, lazım olan gəlirdən və nə qədər qazana biləcəyinizdən asılıdır. Əgər iş yerini tapdımsa, onu da səhmlərinizi kimi idarə etməyi bacarmalısınız. İrvinə görə, əgər ilk iş yeriniz iri şirkət və ya təşkilat olursa (belə iş yerlərinə "super ulduz" deyirlər-müə.), bu, karyeranız üçün çox uğurlu start hesab oluna bilər. Ancaq belə bir riski də nəzərə almaq lazımdır ki, adətən varlı və oturmuş iş yerlərində bürokratiya və mürəkkəb daxili siyasət reallığında hərəkət etmək lazım gəlir. Görək ən azı maraqları nəzə-

rə almağı bacarasanız ki, bu da hər gənc üçün asan deyil. İri şirkət və təşkilatların gənc əməkdaşlarına çoxlu təzyi vasitələri var və onlardan ən populyarı budur: sən minnətdar olmalısın ki, burada işləyirsən! Bu, o deməkdir ki, gəncin karyera yolu ilə irəliləməyi, uğurlar əldə etməyi, bacarıqlarını göstərməyi hədsiz çətin olacaq. Qayıdırıq yenidən idiosinkratik risklərə...

Dünyanın tələbəsi və bugünkü inamsız karyera alternativləri. Əlbəttə, narahat olmağa dəyər. Yuxarıdakıların üstünə iqtisadiyyatda izlənen global radikal transformasiyanı da gələn. İnsanlar ixtisara düşür, onları robotlar əvəzləyir. Əksər sahələrdə bir qrup iri şirkət dominantlıq edir və əməkdaşlarına yaxşı qazanc verir. Belə iş yerlərinə düşə bildinizsə, bəxtiniz gətirdi. Kənarında qalanlar üçün isə çətin olacaq.

Dünyanın tələbəsi və bugünkü inamsız karyera alternativləri. Əlbəttə, narahat olmağa dəyər. Yuxarıdakıların üstünə iqtisadiyyatda izlənen global radikal transformasiyanı da gələn. İnsanlar ixtisara düşür, onları robotlar əvəzləyir. Əksər sahələrdə bir qrup iri şirkət dominantlıq edir və əməkdaşlarına yaxşı qazanc verir. Belə iş yerlərinə düşə bildinizsə, bəxtiniz gətirdi. Kənarında qalanlar üçün isə çətin olacaq.

Məzunlar üçün əlverişli variant yenidən həyata qədəm qoyan iş yer-

lərinə baş vurmaqdır. Söhbət startaplardan gedir. "Google" da bir vaxtlar startap olub. Belə iş yerlərində özünüzi təsdiqləmək imkanlarınız qat-qat çox ola bilər. Sizi məhdudlaşdırın da az olar, çünki hamı startapın "super ulduz" olmasını istəyir. Düzdür, o da var ki, startaplarda iş sistemli risklərdən baş verəcək iri tələtüm faktiki olaraq onun sonu ola bilər: ayaqda durmaq üçün iri şirkətlərdə olduğu kimi maliyyə dayaqlarına ehtiyac yaranır.

İrvinə görə, üçüncü variant bir vaxtlar uğurlu olan, indi isə aşağılara doğru yuvarlanmağa başlayan iş yerləri də hesab edilə bilər. Təşəvvür edin ki, gəlmisiniz belə bir

şirkətə və orada hamı sizə bir xiləskar kimi baxır: buyurun, öz bilik və bacarıqlarınızı göstərin!

Təcrübə, qazanc və özünəinam

"İşləmək əladır" kitabının müəllifi Codi Qlikman məşğulluq prosesində arzuların ardınca gəlməyin qəti əleyhdandır. Qlikmana görə, biz adətən məzunlara xeyli məsləhət veririk: Arzularının ardınca get! Öz ehtirasını tap! Sevdil-

yerində etmək olar. Özünüzdən soruşun ki, nəyi öyrənməyə ümid edirsiniz, hansı bacarıqları qazanmağı planlaşdırırsınız? Özünüzi mütləq axtardığınız peşə və ya vəzifə ilə məhdudlaşdırmayın. Onlarla məşğul olmaq üçün ehtiyac duyulan bacarıqlar barədə düşünün. Əgər sizə təcrübə lazımdırsa, unutmayın ki, kabinetin qapısında asılmış vəzifə lövhəsi deyil, gördüyünüz iş əsasdır. Əgər nə vaxtsa rəhbər olmaq istəyirsinizsə, karyeranızı startaptan başlayın. Müxtəlif təmayüllü işlərin öhdəsindən gəlmək bacarığı rəhbərlərin nüfuzundan qat-qat vacib qazandır.

Qlikman yazır ki, heç vaxt əməkhaqqının əhəmiyyətini kiçiltməyin. Yəni, maaş azdırsa, onu qiymətdən salmaq olmaz. Pis odur ki, ümumiyyətlə, olmasın. Qərbdə uğur qazanmış insanların demək olar ki, əksəriyyəti karyeralarının ilk anlarında dükanlarda satıcı, restoranlarda ofisiant işləyiblər. Kiçik məvacibə. Nə qədər ki, sizə lazım olan işi tapmırsınız, belə işlərdə işləməyi bacarmalısınız. Qlikman yazır: "Mən Ətraf mühitin qorunması Nazirliyinə sənədlərimi göndərmişdim. Cavab verdilər ki, siz çox yaxşı namizədsiniz, ancaq hazırda vakansiyamız yoxdur. Mən nə etdim? Vaşinqtona rəfiqəmin yanına köçdüm, müvəqqəti olaraq "İnter-American Development Bank" a işə düzəldim. Bir müddət sonra isə nazirlikdə vakansiya yarandı. Böyük ehtimalla sizin həyatınızda gözlənilməz anlar, yüksəliş və enişlər, uğur və uğursuzluqlar olacaq və bütün bunlar həyatınızı maraqlı edəcək. Bütün bu zaman ərzində qazanacağınız başlıca uğur edəcəyiniz səhvlərdən asılı olacaq: nifrət etdiyiniz ilk işdən və arzulağınız iş yerindən. Əsas odur bədbinliyə qapılmayın. Təcrübə qazanmaq üçün imkanlar axtarın, onda gəlir də gələcək, özünəinam da".

"Məndə sığar iki cahan, mən bu cahana sığmazam"

Şakir CƏFƏROV

DİN-in Polis Akademiyasında "Dil hazırlığı" kafedrasının əməkdaşı, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Fərqanə Əliyevanın təşkilatçılığı ilə görkəmli Azərbaycan şairi, filosofu İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyinə həsr olunmuş "Məndə sığar iki cahan, mən bu cahana sığmazam" adlı ədəbi-bədii tədbir keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə DİN-in Polis Akademiyasının rəisi, polis general-mayoru, hüquq elmləri doktoru Nazim Əliyev açaraq Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin 2019-cu ili "Nəsimi ili" elan etməsi haqqında Sərəncamına əsasən il boyu elm, təhsil və mədəniyyət ocaqlarında tədbirlərin keçirilməsindən danışıb. Rəis tədbirdə iştirak edən AMEA-nın əməkdaşlarına minnətdarlığını bildirib və Nəsimi ədəbi irsinə yüksək dəyər verib. Natiq Nəsimini günəşə bənzədirək daim Azərbaycan xalqının ürəyində parlayacağına söyləyib. Tədbirin gedişində Polis Akademiyasının I kurs kursantı Nərim İsgəndərova şişə üzərində çəkdiyi İmadəddin Nəsiminin portretini akademiyanın rəisinə təqdim edib.

Sonra AMEA-nın Tarix İnstitutunun şöbə müdiri, tarix elmləri doktoru, professor Şahin Fazil "Nəsimi haqqında söz" adlı çıxışı ilə Nəsimi qəzəllərinin fəlsəfəsindən söz açıb. AMEA-nın Ədəbiyyat İnstitutunun əməkdaşı, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Firudin Qurbansoy "Cahana sığmayan şair" adlı çıxışında Nəsimi yaradıcılığında hüruflilik ideyalarının təbliğindən bəhs edib.

"Məndə sığar iki cahan, mən bu cahana sığmazam..." adlı ədəbi-bədii tədbirdə I kurs kursantlarının ifasında ədəbi-bədii kompozisiyada Nəsimi dünyasına səyahət edilərək onun yaradıcılığında qəzəllər və muğamlar səsləndirilib.

Sonda tədbirdə fərqlənən tələbələrə sertifikatlar verilib.

Tədbir konsert proqramı ilə başa çatıb.

Könül ŞİRİNOVA,

AzMIU-nun Xarici əlaqələr şöbəsinin müdir müavini

Türkiyənin nüfuzlu Yıldız Texnik Universiteti ilə Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti (AzMIU) arasında sıx əməkdaşlıq əlaqələri uzun illərdir ki, mövcuddur. Universitetlərimiz arasında imzalanmış əməkdaşlıq müqaviləsi çərçivəsində müəllimlərimiz sözügedən universitetdə staj proqramlarında iştirak edib, dəfələrlə qarşılıqlı tanışlıq səfərləri təşkil olunub. Hər iki universitet arasında tələbə və müəllim mübadiləsinə nəzərdə tutan Erasmus+KA1 və Mövlanə Mübadilə Protokolları da imzalanıb.

İkitərəfli əlaqələrin yeni istiqamətlərinin araşdırılması, Geomatika ixtisasında bakalavr səviyyəsində ikili diplom proqramının həyata keçirilməsi üçün müzakirələrin aparılması, İnşaat mühəndisliyi və Ekologiya mühəndisliyi sahələrində mümkün əməkdaşlığın qurulması məqsədilə Yıldız Texnik Universitetinin (YTU) nümayəndə heyəti bu günlərdə Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin qonağı olub. YTU-nun İnşaat fakültəsinin dekani, professor doktor

AzMIU ilə Yıldız Texnik Universiteti arasında əlaqələr genişlənir

Engin Güllən rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti AzMIU-nun rektoru, professor Gülçöhre Məmmədova ilə görüşüb, universitetin beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru, fakültə dekanları, kafedra və şöbə müdirlərinin də iştirak etdiyi geniş işgüzar müzakirələrə qatılıb.

Görüşdə AzMIU-nun rektoru ikitərəfli əlaqələrin perspektivlərinin müzakirəsi üçün belə görüşlərin önəmliyini, rəhbərlik etdiyi universitetin bu əməkdaşlığın genişləndirilməsində maraqlı olduğunu vurğulayıb. Rektor əməkdaşlıq əlaqələrinin beynəlxalq proqram və layihələr çərçivəsində inkişafı ilə yanaşı, müəllim-tələbə

mübadiləsi, ikili diplom, tədqiqat işlərinin birgə yerinə yetirilməsi, birgə konfransların təşkili və s. istiqamətlərdə davam etdirilməsini arzulayıb.

YTU-nun İnşaat fakültəsinin dekani təmsil etdiyi universitetin rəhbərliyi adından səmimi qəbul üçün təşəkkür edib, əməkdaşlıq əlaqələrinin daha da dərinləşməsi üçün əllərindən gələni edəcəklərini bildirib. E.Güllən digər qonaqları - İnşaat mühəndisliyi kafedrasının müdiri, professor doktor Mehmet Berilgeni, Ekologiya mühəndisliyi kafedrasının müdiri, professor doktor Güleda Engini təqdim edib. YTU haqqında prezentasiya nümayiş

olunub, universitetin fakültə və ixtisasları, fəaliyyət istiqamətləri, beynəlxalq əlaqələri barədə geniş məlumat verilib. AzMIU ilə əməkdaşlığın real istiqamətləri, bakalavr, magistratura və doktorantura səviyyələrində müəllim-tələbə mübadiləsi, tələbələrin Yıldız Texnik Universitetində staj keçməsi, müəllimlərin ixtisaslarının artırılması və birgə konfransın keçirilməsi müzakirə olunub.

Görüşdən sonra qonaqlar AzMIU-nun Sərgi salonuna baş çəkib, Memarlıq fakültəsinin tələbəsi Deniz Baxışzadənin fərdi yaradıcılıq sərəhsisi ilə tanış olublar. Qonaqlar univer-

sitetin birinci korpusunda Şəhidlər gəşəsini də ziyarət ediblər, torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olan tələbə və əməkdaşların ruhuna dualar oxuyublar. Universitetlə yaxından tanışlıq proqramına uyğun olaraq qonaqlar Memarlıq fakültəsində də olub, dərs prosesini izləyib, studiya və mərkəzləri gəziblər.

Onu da qeyd edək ki, səfər çərçivəsində YTU nümayəndələri universitetin İnşaat, Su təsərrüfatı və mühəndis kommunikasiya sistemləri fakültəsində də səmərəli görüşlər keçiriblər, əməkdaşlığın yeni istiqamətləri barədə ciddi müzakirələr aparılıb. İlkin razılaşmaya əsasən, 2020-ci ildə inşaat, ekologiya və geomatika mühəndisliyi ixtisasında təhsil alan 15 nəfər tələbənin staj keçməsi, Erasmus+ mübadilə proqramı çərçivəsində 3 doktorant və 3 müəllimin mübadiləsinin gerçəkləşməsi, qısa zamanda geomatika ixtisası üzrə ikili diplom müqaviləsinin imzalanması və ekologiya mühəndisliyi ixtisası üzrə ikili diplom proqramının həyata keçirilməsinə başlanılması, 3 mövzu üzrə birgə layihə çalışmaları başlanılması və birlikdə beynəlxalq konfrans keçirilməsi planlaşdırılıb.

İngilis dilini öyrənənlər üçün dərs nümunələri

LearnEnglish

Stand-up

By Richard Sidaway

Activity 1

Before you read, check the words (a-e) in a dictionary or online. Then put them into sentences 1–5.

a. comedian	b. microphone	c. generation
d. sense of humour	e. double act	

1. A group of people or things which are a similar age is a
2. If two people perform together, they are often called a
3. If you are funny or can understand funny things, you have a
4. A is a person who is paid to make others laugh.
5. The thing you use to record your voice or make it louder is a

- A** Everyone likes to listen to their friends or family tell funny stories. If you go to a club or theatre and pay to hear someone do the same thing, it's called 'stand-up'.
- B** Something similar has existed in Britain and the USA for more than a century and a half, but years ago it had a different name. People went to a 'music hall' to see singers or people doing magic and circus tricks, especially in London.
- C** Men, women and even children performed in front of large audiences. This is how Charlie Chaplin started acting at the age of five, before he became famous in the film industry.
- D** When radio and cinema became more popular, these theatres closed, but stand-up continued in smaller clubs in towns and cities in Britain. Music was often mixed with comedy and some of these performers became very successful on television. For one Christmas show with the 'double act' Morecambe and Wise, around 28 million people were watching – half the population of the UK.
- E** Near the end of the 20th century, a new generation of clubs opened in London, which were less traditional. They helped to start the careers of women stand-up comedians.
- F** Today there are even comedy festivals in different parts of the world, and not just in English-speaking countries. So why is stand-up still so popular? Perhaps, like football, it is not very complicated. You don't need any expensive equipment or teams of people behind the stage, like most other arts. All that is required is a performer with a microphone and an audience with a sense of humour. What could be simpler?

Activity 2

Finish the beginning of the sentences 1–5 with the ends of the sentences a–e. An example has been done for you.

Example: People telling jokes in a club or theatre is known as 'stand-up'.

1. Stand-up has existed for over a century,	a. stand-up went on.
2. Some famous film actors started	b. but it wasn't always called that.
3. Although the music hall died,	c. female stand-up comedians appeared.
4. Later in the 20th century	d. by working in music hall.
5. Stand-up is still successful	e. because it is a simple form of entertainment.

Activity 3

The text has six paragraphs, A to F. Which paragraph ...

1. mentions a well-known actor?
2. talks about how stand-up in the capital became more modern?
3. explains what stand-up is?
4. talks about how stand-up moved into people's homes?
5. explains why stand-up still exists?
6. shows where stand-up came from?

Activity 4

The text has several words or phrases which are all connected with entertainment, e.g. *comedian*.

Can you complete the paragraph below with five of these entertainment words? (The first letter is given to help you).

Last night I went to a comedy 1) c..... with an old friend of mine. The first 2) p..... was not very good and the 3) a..... didn't laugh much. I think he left the 4) s..... earlier than expected. The second comedian was a bit better, but the last pair were amazing. I haven't seen such a good 5) d..... a..... for years. My friend and I were telling each other some of the jokes on the way home.

Activity 5

Are there comedy clubs in your country? What kinds of things do people laugh at in your culture?

1. club; 2. performer; 3. audience; 4. stage; 5. double act
Activity 4
 1. C; 2. E; 3. A; 4. D; 5. F; 6. B
Activity 3
 1. b; 2. d; 3. a; 4. c; 5. e
Activity 2
 1. c; 2. e; 3. d; 4. a; 5. b
Activity 1

Answers

To find more English language activities visit
www.britishcouncil.org/learnenglish

Send your feedback to learnenglishprint@britishcouncil.org

© British Council 2017

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin ölkəyə rəhbərlik etdiyi bütün dövrlərdə təhsilə, elmə, mədəniyyətə, bütövlükdə xalqın intellektual səviyyəsinin yüksəldilməsinə qayğısı hər zaman üstün yer tutmuşdur. Əslində xalqımızın son 40 illik milli intibahı mahiyyət etibarilə xalqın təhsillənmə səviyyəsinin yüksəlişi, fundamental elmin yaranması, milli mədəniyyətin tərəqqisi ilə sıx bağlı idi ki, bunların hamısı təhsil sisteminin və ondan səmərəli istifadə edilməsinin nəticəsində mümkün ol-

muşdur. Bu mənada təhsilin milli tərəqqidəki rolundan danışıqarkən Heydər Əliyev deyirdi: “...təhsil sisteminin nə qədər dəyərli olduğunu ondan görmək olar ki, Azərbaycanda yüksək savada, biliyə, ixtisasa, yüksək elmə malik insanlar var və onlar cəmiyyətin çox hissəsini təşkil edir. Əgər bunlar olmasaydı, Azərbaycanın iqtisadiyyatı belə güclü inkişaf edə bilməzdi. Bunlar olmasaydı, biz indi Azərbaycanı müstəqil dövlət kimi idarə edə bilməzdik. Onları qiymətləndirmək lazımdır və on illərlə əldə etdiyimiz nailiyyəti heç vaxt unutmamalıyıq...”.

Şərəfli ömür sahibi

Onun müəllimlik fəaliyyətində tələbkarlıqla qayğı üzvi bağlılıq təşkil edirdi

Nəriman ORUCƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının İran İslam Respublikasındakı Səfirliyinin birinci katibi

Bəşəriyyət müasir intellektual inkişaf səviyyəsinə görə öncə müəllimlərə borcludur. Bütün aparılan təhlillər göstərir ki, heç bir sənət və peşə adamı cəmiyyətin irəliyə doğru inkişafında müəllimin fəaliyyəti qədər rol oynamır. Çünki müəllimlər insan zəkasını nurlandıran sönməz işıq mənbəyi olmaqla bərabər, bəşəriyyətin mənəvi yükünü çiyənlərində daşıyan həyat anteylərindədir.

Qəlbinə nur hopmuş belə insanlardan biri, ömrünün yarım əsrdən çox hissəsini təlim-tərbiyə işinə həsr etmiş, muxtar respublikada hamının hörmət və ehtiramla xatırladığı, mənəvi-əxlaqi keyfiyyətləri ilə insanların rəğbətini qazanmış Naxçıvan Dövlət Universitetinin dosenti, pedaqoji elmlər namizədi, Əməkdar müəllim Nəriman Bilal oğlu Orucəliyev idi.

1930-cu ildə Babək rayonunun Cəhri kəndində ziyalı ailəsində anadan olmuşdu. 1945-ci ildə Cəhri kənd orta məktəbini, 1947-ci ildə Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunu, 1962-ci ildə isə Azərbaycan Pedaqoji İnstitutunu bitirmişdi. 1969-cu ildən fasiləsiz olaraq ömrünü Naxçıvan Dövlət Universiteti ilə bağlayan Nəriman Orucəliyev 1975-ci ildə namizədlik dissertasiyasını müdafiə edərək pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsi almışdı. 1978-ci ildə isə SSRİ Ali Attestasiya Komissiyası ona pedaqogika kafedrasının dosenti diplomunu vermişdi. 80-ə yaxın elmi məqalənin, o cümləndə pedaqogika elminin aktual problemlərini həsr edilmiş 10-dan artıq kitabın müəllifi olan Nəriman müəllim “Azərbaycan SSR-in əməkdar təbəlgətçisi” və “Azərbaycan Respublikasının əməkdar müəllimi” fəxri adlarına layiq görülmüşdü.

Ədəb-ərkan, kamillik, təlim, bilik anlayışlarını ehtiva edən müəllim sözünün özü əlahiddə bir dünyadır. Bu sirli-sehrli aləmin öz səması, günəşi, ayı, sayrışan ulduzları, bari-bəhrəsi, inkişaf qanunauyğunluqları mövcuddur. Lakin gec meyvə verən qollu-budaqlı, möhtəşəm ağac da olsa pedaqoq-müəllim həm də məbəddir desək, yanlışdır. Bu məbəddə gələcək vətəndaş, ictimai xadim yetişir. Bəlkə ona görədir ki, müəllimlik dünyada ən şərəfli peşə sayılır. Nahaq deyildir ki, Şərqi dünyasının böyük filosofu və əxlaq nəzəriyyəçisi Nəsirəddin Tusini demişdir: “Müəllim cismani ağa, ruhani atadır. Müəllim nəfsin tərbiyəsilə məşğul olan müxtəssis və dünya mövcudatının ən şəfəlisidir”.

Yaxşı deyiblər: Təmasda olduğu adamları nəcib-

Mən yer üzündə müəllim-dən yüksək ad tanımıram.

Heydər ƏLİYEV,
ümummilli lider

mütəşəkkilliliyi ilə fərqləndirdi. Peşəsinin qəlbən vuruğunu olan Nəriman Orucəliyev öz müəllimliyini Vətənə, xalqına xidmət etmək vasitəsinə çevirmişdi. Onun dediyi söz, atdığı addımlar, apardığı dərslər bir pedaqoq kimi cəmiyyət üçün faydalı məqsədlər güdür, mənəvi keyfiyyətləri isə xalqımızın tarix boyu qazandığı dəyərlər olduğundan cəmiyyətin sonrakı inkişafı üçün əhəmiyyət kəsb edirdi.

Ömrünün 60 ilə yaxını müəllimlik kimi müqəddəs peşəyə bağlanmış Nəriman Orucəliyevin həm həyatı, həm də elmi-pedaqoji fəaliyyəti bir ziyalılıq örneyi olmuşdur. Həyatın mənasını insanlara xidmətdə görə Nəriman müəllim təvazökar, xeyirxah və alicənab insan idi. Onun dost kimi sədaqətinə, insan kimi kamilliyinə, ziyalı kimi alicənablığına, ağsaqqal kimi nüfuzuna, vətəndaş kimi xalqına, torpağına bağlılığına hamımız şahid idik. O, olduqca sadə, zövqlü geyinə bütöv bir şəxsiyyət idi. Onun insanlara rəftarında, cəmiyyət hadisələrinə münasibətində son dərəcə səmimi bir ziyalı mövqeyi formalaşmış, rəftarında, oturuşunda, duruşunda, ədəb-ərkanında gözəl bir müəllim qüruru cəmlənmişdi. Doğru deyirlər ki, müəllim nümunə, örnək olmalıdır, istər hərəkətində, istərsə də biliyində.

O, Azərbaycan müəllimlərinin XI və XII qurultaylarının iştirakçısı olmuş, ikinci çağırış Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinə deputat seçilmişdi.

Nəriman müəllim doğma yurda, el-obaya, boyabaşa çatdığı Naxçıvan torpağına bağlı şəxsiyyət idi. O, evi, ocağı qədər sevib əzizlədiyi, həvəslə çalışdığı Naxçıvan Dövlət Universitetini özünün əbədi iş yeri sayır, bununla da demək istəyirdi ki, Vətəni, doğma torpağı sevmək hər kəsin borcudur.

Nəriman Orucəliyevin ən böyük keyfiyyətlərindən biri də çoxlarına nümunə ola biləcək ailə xoşbəxtliyi idi. Nəriman müəllimin özü həmişə etiraf edirdi ki, həyatda qazandığı uğurlarında sədaqətli ömür-gün yoldaşı Tamella xanımın böyük payı vardır.

Hər kəsə bir ömür verilib, deyiblər. Hər də bir cür yaşayıb bu ömrü. Elə buna görə də dilimizdə ömür, şərəfli ömür ifadələri yaranıb. Faydalı, xeyirxah, gənc nəslin inkişafına təkən verən, xalqına və millətinə xidmətdə keçən ömrə dəyərli ömür deyiblər. Cəsarətli, sözbütöv, sədaqətli, şərəfli ömür sahibinə çevrilib bu cür şəxsiyyətlər. Nəriman Bilal oğlu Orucəliyev də belə mənalı və şərəfli ömür sahiblərindən biri idi.

Ömrünü gələcəyimiz olan gənclərin təlim-tərbiyəsinə həsr etmiş Nəriman müəllim yaşasa idi, indi onun 89 yaşı olacaqdı. O, bu gün bizimlə bir sırada dayanmasa da hamımız onu yaxşı xatırlayır və unutmuruq. Bacarıqlı pedaqoq özünün məntiqli mülahizələri, analitik təfəkkür qabiliyyətinə malik olan fikirləri, prinsipləri və xeyirxah mövqeyi, sərrast düşüncə tərzi ilə seçilən, təmənnaş insan kimi hörmət, məhəbbət qazanıb və belə bir işdən məmnunluq hissi keçirən bacarıqlı təhsil təşkilatçısı idi.

Nəriman müəllim etibarlı dost, yüksək əxlaqi keyfiyyətlərə malik olan bir ziyalı, qayğıkeş ailə başçısı, vətəninə, xalqına, dövlətinə sevin bir vətəndaş, öz fikrini həssaslıqla tərəf müqabilinə çatdırmağı bacaran, mehriban, səmimi bir insan idi. O, hər hansı bir şəxsə ünsiyyətdə olarkən onun qəlbini ələ alan, yüksək səviyyədə dinləmək qabiliyyətinə malik olduğunu göstərən, nəyi isə öyrənmək istəyən, bildiklərini həmkarına və tələbələrinə axıra qədər aydınlaşdırmağı bacaran, kövrək qəlblə bir alim idi.

Nəriman müəllimin elmi-pedaqoji fəaliyyətindən, onun insani keyfiyyətlərindən günlərlə danışmaq olar. Onun haqqında pedaqoq, alim, ziyalı, kamil şəxsiyyət kimi düşünəndə fəxr edirsən ki, belə bir insanla birgə çalışmışsan, onunla oturb durmuşsan. Çünki cəmiyyətin tərəqqisinə, onun təhsilinin inkişafına, gənc nəslin tərbiyəsinə sərf edilmiş ömür şərəfli ömürdür. Belə bir ömür yaşamış Nəriman Orucəliyevi isə onu tanıyanlar, tələbələri və dostları həmişə böyük məhəbbətlə xatırlayırlar.

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır	
Baş redaktorun müavini	Sarvan İbrahimov 538-21-55
Mühasibatlıq	539-67-74
Reklam və elanlar	539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətubat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətubat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə günü çıxır

Bank hesabımız
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 saylı “Mətubat şöbəsi”
Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881
M/h: AZ 03 NABZ 013501000000002944
S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası
Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350
VÖEN: 1300397831

Lisenzia № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 6483, Sifariş 4036

Məsul nəvbətçi: O.Mustafayev

247 məktəb komandası növbəti mərhələdə

“Olimpiya hərəkatı” layihəsi çərçivəsində məktəblərin Bakı şəhər birinciliyinin rayon daxili mərhələsinə start verilib.

Təhsil, Gənclər və İdman nazirliklərinin və Milli Olimpiya Komitəsinin tərəfdaşlığı ilə təşkil olunan yarışlarda məktəbdaxili mərhələnin yekunlarına əsasən, bədminton idman növü üzrə 252, həndbol üzrə 233, veloidman üzrə 247 məktəb komandaları mübarizə aparır.

19 dekabr tarixinədək davam edəcək rayondaxili mərhələnin yarışlarında hər idman növü üzrə I yeri tutan məktəb komandası final mərhələsinə vəsiqə qazanacaq.

Beynəlxalq yarışlarda fərqlənənlər

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin (BŞTİ) tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələri şagirdlərinin idmanın müxtəlif növləri üzrə beynəlxalq yarışlarda uğurları davam edir.

Belə ki, şahmat üzrə Türkiyədə keçirilən Ümumdünya Yeniyetmələr Olimpiadasında milli komandanın tərkibində çıxış edən BŞTİ-nin tabeliyindəki 308 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi Gövhər Beydullayeva qızıl medal və kubokla mükafatlandırılıb.

Vətəne qalibiyyətlə dönan digər idmançılar isə 171 nömrəli tam orta məktəbin şagirdleridir. Məktəbin X sinif şagirdi Alişan Orucov taekvando idman növü üzrə keçirilən beynəlxalq yarışda 70 kiloqram çəki dərəcəsinə bütün rəqibləri üzərində qələbə qazanaraq fəxri

kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb. Məktəbli bu qalibiyyətinə görə qızıl medal, diplom və kubokla mükafatlandırılıb. Məktəbin XI sinif şagirdi Hüseyn Əliyev isə 59 kiloqram çəki dərəcəsinə II yeri tutub.

Paytaxtdakı 270 nömrəli tam orta məktəbin V sinif şagirdləri Elton Əliyev və Cansu Əhmədov karate üzrə Makedoniyada keçirilən XI Avropa çempionatında 30 kiloqram çəki dərəcəsinə bütün rəqiblərinə qalib gələrək I yeri tutublar. Məktəblilər bu uğurlu qələbələrində görə qızıl medalla mükafatlandırılıb.

116 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdi Riyad Şirəliyev taekvando idman növü üzrə Koreyada keçirilən dünya çempionatında III yeri layiq görülmüşdür. Məktəbli bu qalibiyyətinə görə medal və sertifikatla təltif olunub.

Etibarsız sayılır

Azərbaycan Müəllimlər İnstitutu Mingəçevir filialı tərəfindən 2009-cu ildə Süleymanova Aygün Əhməd qızına verilmiş YB-012154 nömrəli Yenidənəhazırlanma haqqında diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

S.M.Kirov adına Azərbaycan Dövlət Universiteti tərəfindən 1985-ci ildə Əkbərov İlqar Əkbər oğluna verilmiş HB-970378 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı 2 nömrəli Baza Tibb Məktəbi tərəfindən 1997-ci ildə Mehdiyeva Sevdə Lado qızına verilmiş AB-II-010024 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Slavyan Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə İmamverdiyeva Nəriminə Tağı qızına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 251 nömrəli tam orta məktəbi 2015-ci ildə bitirmiş İbrahimov Samir Ramazan oğluna verilmiş A-426092 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Cəlilabad şəhər 4 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1984-cü ildə bitirmiş Yunusova Elmira Seyfulla qızına verilmiş 619602 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Çıldırım adına Azərbaycan Polixəkim İnstitutu tərəfindən 1989-cu ildə Zeynalov Aydın Əlağa oğluna verilmiş PB-041357 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İsmayilli rayon Basqal qəsəbə tam orta məktəbini 2006-cı ildə bitirmiş Pirili Yalçın Qafur oğluna verilmiş B-353533 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Xaçmaz rayon Xudat şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1995-ci ildə bitirmiş Yunusov Namik Məmməd oğluna verilmiş A-142245 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 83 nömrəli məktəb-liseyi 1995-ci ildə bitirmiş Seyidova Validə Abdul qızına verilmiş A-100162 nömrəli attestatın iç sənədi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Goranboy rayon Dəlilməmmədi kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 2007-ci ildə bitirmiş Həsənova Güllü Xəqani qızına verilmiş A-480847 nömrəli ümumi orta təhsil haqqında şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran şəhər 7 nömrəli tam orta məktəbi 2016-cı ildə bitirmiş Məmmədov Məhəmməd Eldəniz oğluna verilmiş A-545401 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağdam rayonu Novruzlu kənd tam orta məktəbini 1985-ci ildə bitirmiş Gerayev İlqar Elxan oğluna verilmiş 051979 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 286 nömrəli tam orta məktəbi 2009-cu ildə bitirmiş Xalidov Kamran Tair

oğluna verilmiş B-585819 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan İnşaat Mühəndis İnstitutu tərəfindən 1984-cü ildə Mahmudov Rəfiil Alməhəmməd oğluna verilmiş JB-019594 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt şəhər 24 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 1989-cu ildə bitirmiş Qasımov Gülsəyirə Vaqif qızına verilmiş A-473058 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

İmişli rayon Qulubəyli kənd tam orta məktəbini 1991-ci ildə bitirmiş Astanov Vidadi Surxay oğluna verilmiş A-083732 nömrəli tam orta təhsil haqqında attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası tərəfindən 2014-cü ildə İrzəlizadə Aygün Sahib qızına verilmiş A-042729 nömrəli bakalavr diplom və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran rayon Kərgəlan kənd tam orta məktəbini 1999-cu ildə bitirmiş Əliyeva (Məmmədova) Arzu Qurban qızına verilmiş A-366254 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şamaxı rayon Qaravəlli kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 1997-ci ildə bitirmiş Babəşova (Məmmədova) Vüsalə Hacıbaba qızına verilmiş B-182225 nömrəli şahadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ADNSU-nun nəzdində Bakı Neft Energetika Kolleji tərəfindən 2016-cı ildə Zeynalov Allahverdi Elçin oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

ADPU-nun filologiya fakültəsinin Müasir Azərbaycan dili kafedrasının əməkdaşları kafedra müdiri Buludxan Xəlilova qardaşı oğlu

SURXAY UĞURLU OĞLU
ABBASOVUN

faciəli şəkildə vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Bakı şəhər 159 nömrəli tam orta məktəbin pedaqoji kollektivi Uğurlu Abbasov, Vahid, Adilxan, Buludxan, Zahid, Məzahir Xəlilov qardaşlarına əzizləri

SURXAYIN

faciəli şəkildə vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Bakı şəhər 18 nömrəli tam orta məktəbin rəhbərliyi və pedaqoji kollektivi məktəbin müəllimi İradə Tağıyevaya atası

MUSTAFA ATAKİŞİYEVİN

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Günel XANLAROVA,
Bakı şəhəri 177 nömrəli
tam orta məktəbin direktoru

“Məktəb idarəediciləri üçün məlumat əsaslı qərarvermə”

Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən 2018-ci il üzrə dövlət ümumi təhsil müəssisələri və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq bütün ümumi təhsil müəssisələrində çalışan pedaqoji işçilər üçün təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə grant müsabiqəsi elan edilmişdir. Grant müsabiqəsinin keçirilməsində başlıca məqsəd təhsil müəssisələrində və təhsil verənlərdə sağlam rəqabət və innovativ fəaliyyəti stimullaşdırmaqdan ibarətdir.

Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə 3-cü qrant müsabiqəsi çərçivəsində ümumi təhsil kateqoriyası üzrə qalib gəlmiş layihələrdən biri də “Məktəb idarəediciləri üçün məlumat əsaslı qərarvermə” adlanır.

Müəssisənin inkişafının, uğurunun əsas səbəbkarı idarəedicilər (menecerlər) hesab olunur. İdarəetmə, çox ümumi şəkildə, fərdin və ya kollektivin öz iradələrini, ideya və fikirlərini mümkün olan, zərurət yaranan yerdə məqsədyönlü şəkildə reallaşdırılmasıdır.

Ümumiyyətlə, müəssisənin idarəedilməsi kompleks fəaliyyətdir. İdarəedənlərin təsirli olması üçün onların zəruri bilik və bacarıqlara sahib olması vacibdir. İdarəedicinin əsas vəzifələrindən biri görülməli işi yaxşı qavrayıb, hansı vasitələrdən istifadə edərək işin daha təsirli və keyfiyyətli olmasını təşkil etməkdir. Bundan başqa idarəetmə riskli bir prosesdir və düzgün qərar vermək çox çətindir. İdarəetmə müəssisəsinin öz məqsədinə çatması üçün insan digər resurslara nəzarət etmək və səmərəliliyin artması üçün planlaşdırma, təşkilat, nəzarət kimi funksiyaları özündə birləşdirir.

Ümumi təhsil müəssisələrində məktəbin idarəedicisi tərəfindən müxtəlif istiqamətlər üzrə qərarvermənin düzgün şəkildə aparılması təhsilin idarəedilməsində ən əsas məsələlərdəndir.

rəedilməsində ən əsas məsələlərdəndir.

Məlumdur ki, yalnız təhsilin dəyər və məqsədlərini dərk edən, peşəkar bilikləri, şəxsi keyfiyyətləri, sosial bacarıq və şəxsiyyətlərarası ünsiyyət vərdişləri yüksək səviyyədə olan, yarıdıcı və innovativ həllərin axtarışında həmkarları ilə əməkdaşlıq etməyi bacaran, ən əsası isə müxtəlif situasiyalarda yaranmış vəziyyətə görə düzgün qərar vermək bacarığının olması ilə yanaşı bu qərarların tam, son nəticə əldə edilənə qədər həyata keçirilməsinə nəzarət etmək sərəştəsinə sahib olan məktəb direktorları təhsildə uğurlu nəticələr əldə edir.

Qərarvermə idarəetmənin bütün mərhələlərində həyata keçirilir və idarəetmənin hər hansı səviyyəsində olan rəhbərin fəaliyyətinin zəruri tərkibi hissəsidir. Bununla əlaqədar olaraq qərarvermə metod və texnologiyaları haqqında olan məlumatlar toplusu rəhbərin ustalıq dərəcəsinin mühüm elementidir.

Qərarvermə zamanı yol verilmiş yanlışlar ciddi fəsadlara yol açır. İdarəetmədə qərarvermə məsələləri insanların adı halda gündəlik həyatlarındakı qərarverməsindən daha sistemli bir prosesdir. Fərdin verdiyi qərarlar daha çox onun özünə, müəyyən qədər də ona yaxın olan insanlarla əlaqəli olur.

Ümumi təhsil məktəbinin direktorunun qərarverməyi isə daha ciddi bir prosesdir. Çünki o, nəinki özü üçün, həm digər işçilərə, həm də müəssisəyə aid olan qərarlar verir.

Səmərəli idarəetmə, yalnız son anda olan qərarvermə üsulundan və onun reallaşdırılmasından yox, bir çox amillərin birlikdə tətbiqindən asılı

Layihənin sonunda məktəb direktorunun qazandığı bilik və bacarıqları qiymətləndiriləcək

olur. Bu səbəbdən də idarəetmə qərarlarının daha əsaslı və səmərəli olması üçün müəyyən metodoloji prinsiplərə riayət etmək lazımdır. İdarəetmədə doğru qərar vermək üçün hər bir müəssisə rəhbərinin yalnız qərarvermənin nəzəri əsaslarını deyil, həmçinin biliklərini təcrübəli formada tətbiq etmək bacarığı da olmalıdır.

Məktəb direktoru hər hansı qərar verərkən çalışmalıdır ki, bu qərarlar məlumat əsaslı olsun. Təhsil proseslərini idarə etmək, təhsil müəssisəsində dəqiq və ədalətli qərarlar verilməsində məlumat əsaslı qərarvermənin xüsusi rolu var. Ümumiyyətlə, hər hansı bir analizi başlamaq üçün biza, ilk növbədə, məktəb fəaliyyəti-şagird nailiyyətlərinin qiymətləndirilməsi, istedadlı şagirdlərin aşkara çıxarılması, mün-

təzəm olaraq məktəb işçilərinin yarıdıcılıq və axtarışlarının inkişaf etdirilməsi, məktəb ehtiyatlarından səmərəli istifadə edilməsi, sabit əmək kollektivinin formalaşdırılması, məktəbdə sağlam iş şəraitinin yaradılmasına yönəldilmiş təşkilati və mədəni tərbivə işlərinin həyata keçirilməsi, əmək intizamını pozanlara qarşı vaxtında təsirli tədbir görülməsi, təlim-tərbivə prosesinin təkmilləşdirilməsi, öz məktəbinin və digər məktəb kollektivlərinin qabaqcıl pedaqoji təcrübəsinin öyrənilməsi, yayılması və tətbiqinin edilməsi və s. ilə bağlı məlumatları analiz edib müəssisənin dünənkü və bugünkü durumu barədə məlumatlar toplanmışdır. Dünənün və bu günün hesabatlarını analiz edərək təhsil müəssisəsinin sabahkı durumu barədə proqnoz vermək mümkündür.

Layihə çərçivəsində məktəb di-

“Hər bir dövlət əgər istəyirsə ki, öz ölkəsinin inkişafını təmin etsin, öz millətini elmini, mədəniyyətini dünya standartlarına çatdırsın, o mütləq, hər şeydən çox, təhsil fikri verməlidir, təhsilin inkişafına səy göstərməlidir, təhsil üçün bütün imkanları yaratmalıdır”.

Heydər ƏLİYEV,
ümummillil lider

vermənin inkişaf etdirilməsi;

- * İdarəetmədə məlumat əsaslı qərarverməyə nail olunması;
- * Təhsilin keyfiyyətinin artırılmasına nail olunması;
- * Analitik düşüncə tərzinin formalaşdırılması;
- * Direktorlar tərəfindən rəqabətə davamlı qərarlar verilməsinə nail

əşağıdakılardır:

a) Layihə təhsil müəssisəsində böyük həcmli məlumatı optimal şəkildə idarə etmək üçün praktik bələdçi rolunu oynayacaq;

b) Müdaviylərdə (məktəb direktorlarında) məlumata əsaslanaraq daha ağıllı qərarlar vermək üçün analitik düşüncə tərzini formalaşdıracaq;

c) Layihə təhsil iştrakçılarının təhsil müəssisəsində təhsil analitikasının imkanlarından istifadə etməklə rəqabətə davamlı qərarlar vermələri-nə kömək edəcək;

d) Məktəb direktorları bir çox elm sahələrini və program paketlərindən seçilmiş mövzuları sadə və praktik üsullarla öyrənib real problemləri həll etmə sərəştəsi qazanacaq;

e) Təlimlər nəticəsində qazınan biliklər, həmçinin elmi əsaslı tədqiqatlarda istifadə edilən bəzi analitik metodologiyaları başa düşmək və tətbiq etməyə, təhlil bacarıqlarının təkmilləşdirilməsinə yardım edəcək;

f) Layihədən faydalanan iştrakçılar bu sahə üzrə qarşılaşacaqları maneələri asanlıqla dəf edə biləcəklər;

g) Məktəb direktorları bu sahə üzrə daha zəruri və fundamental bacarıqlara yiyələyəcəklər;

h) Məktəb idarəediciləri trendləri üzə çıxarmaq, proqnozu daha dəqiq və bilmək və daha bir çox bilik və bacarığa sahib olmaq imkanına nail olacaqlar.

Layihə çərçivəsində Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin tabeliyində fəaliyyət göstərən 26 ümumi təhsil müəssisəsi ilə sıx əməkdaşlıq qurulmuş, ADA Universitetinin mütəxəssislərinin məktəb direktorları ilə əməkdaşlığı təmin olunmuşdur. Eyni zamanda mütəxəssislər layihə çərçivəsində keçirilən görüşlərdə və tədbirlərdə iştrak edirlər.

Qrant layihənin müddəti bitdikdən sonra da məktəb direktorları arasında məlumat əsaslı qərarvermənin əsası qoyulacaq, digər məktəb direktorlarının da təlimlərinə cəlb edilməsi məqsədilə layihənin davamlılığına nail olunması istiqamətində tədbirlər həyata keçiriləcək, layihəyə cəlb olunmuş ümumi təhsil müəssisələrinin nəticələri davamlı izləniləcəkdir.

Bundan əlavə, layihənin sonunda məktəb direktorunun qazandığı bilik və bacarıqlarının yekun qiymətləndirilməsi aparılacaq, layihə çərçivəsində görülmüş işlərin hesabatlarda məktəb direktorlarından alınaraq ümumiləşdiriləcək, əldə olunan nəticələr barədə hesabat hazırlanacaqdır.

Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə III qrant müsabiqəsinin qaliblərindən biri də Neftçala rayonu İ.Babayev adına tam orta məktəbin psixoloqu T.Elmirin həyata keçirdiyi “Autizmlı uşaqlara dəstək proqramı” layihəsidir. Layihənin məqsədi Neftçala rayonu və ona ətraf ərazilərdə autizm spektr pozuntularına malik olan uşaqları aşkarlamaq, autizm spektr pozuntularının təzahür xüsusiyyətlərini öyrənmək, onlarla psixodiagnostik və psixokorreksiya işi təşkil edərək müsbət dəyişmələrə nail olmaqdır. Qeyd edək ki, autizm erkən yaş dövründə başlayan, həyat boyu davam edən sosial münasibətlər və ünsiyyət sferasında problemlərin olması ilə birlikdə qəbul olunan neyropsixiatrik bir pozuntudur.

Layihəyə müraciət edən autizmlı xəstələrin qeydiyyatı aparılmış və autizmlı uşaqların ilkin psixoloji-diaqnostik qiymətləndirilməsi keçirilmişdir. İlkin qiymətləndirmələrdə müxtəlif psixoloji pozuntulara malik 40-a yaxın sağlamliq imkanları məhdud uşaq iştrak etmişdir. Autizmdən əziyyət çəkən uşaqların autizm səviyyəsinə müəyyən etmək üçün ilkin diaqnostik qiymətləndirmə keçirilmişdir.

“Autizmlı uşaqlara dəstək proqramı”

PEP-R testini istifadə etməklə təqdid, qavrama, əl-göz koordinasiyası, kiçik motorika, böyük motorika, koqnitiv və şifahi olmaq üzrə 7 sahədə inkişaf qiymətləndirilməsi aparılmışdır. Hər inkişaf sahəsində edə bildiyi, edə bilmədiyi və qismən edə bildiyi (öyrənməyə hazır olduğu) bacarıqlar müəyyən edilmişdir. Diaqnostik qiymətləndirmələri peşəkar psixoloq-mütəxəssislər həyata keçirmişdir. Layihənin ilki ayı ərzində həmin uşaqlar içərisində 16 autizmin müxtəlif spektr pozuntularına malik uşaq aşkarlanmış və ilkin diaqnostikadan sonra məşğələlərə cəlb edilmişdir. Müraciətlər növbəlik prinsipinə əsaslanaraq indi də davam edir. Autizmlı uşaqlarla psixoloji, loqopedik, fizioterapiya məşğələləri iki psixoloq, bir loqoped, bir fizioterapist tərəfindən keçirilir. Aparılan psixoloji məşğələlərdə autistik uşaqlara ən çox tətbiq edilən ABA davranış terapiyasından istifadə olunmuşdur. Bu metod uşağın davranışlarını və bu davranışları ilə əlaqəli ətraf mühitin

xüsusiyyətlərini obyektiv olaraq analiz etməyə şərait yaradır. Autistik uşaqlar hər inkişaf sahəsində fərqli səviyyələrdədir. Vacib olan hər inkişaf səviyyəsində olan öncəlikləri müəyyən etməkdir. Uşağın ilkin tələbatlarını təmin edəcək sahələrdə malik olduğu bacarıqlar hədəf kimi seçilməlidir.

Xüsusi qeyd edilməlidir ki, “Autizmlı uşaqlara dəstək proqramı” çərçivəsində autizmlı uşaqlarla psixoloji işin aparılmasında, müxtəlif terapiya və diaqnostik metodların tətbiqində Təhsil İnstitutunun Psixologiya və yaş fiziologiyası şöbəsinin əməkdaşı, psixoloq Turanə Hüseynova tərəfindən psixoloq mütəxəssislərə yaxından köməklik göstərilmişdir.

Həyata keçirilən layihə çərçivəsində 4 noyabr 2019-cu ildə xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqların valideynləri üçün “Autizm sindromu nədir, onun əlamətləri və xüsusiyyətləri” mövzusunda regional təlim təşkil olunmuşdur. Təlimi aparən psixoloq

T.Elmir və loqoped T.Sevda autizm sindromu, onun əlamətləri, başvermə səbəbləri və xüsusiyyətləri, eyni zamanda autizmin müalicəsində həyata keçirilən tədbir və məşğələlər barədə təlim iştrakçılarında geniş məlumat verdi. Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların valideynləri ilə söhbətlər keçirilmiş, məlumatlar toplanmışdır. Çünki ailə uşağın inkişafında və təhsilində ən təsirli rolunu oynayanlardır. Buna görə də normal və ya qüsurlu olsun, hər uşağın daxilində böyüyüb inkişaf edə biləcəyi,

bəzi qayda və rolları yaşayaraq öyrənməyə və rolları yaşayaraq öyrənməyə biləcəyi ailə mühiti içində olmaq ehtiyacı vardır. Bunların xaricində, ailələrin bu problemlərlə mübarizə aparması zamanı yaşadıkları psixoloji narahatlıqlar da ən böyük problemlər arasındadır.

“Autizmlı uşaqlara dəstək” proqramı layihəsi çərçivəsində daha bir regional təlim-seminar Biləsuvar rayonunda baş tutmuşdur. 15 noyabr 2019-cu il tarixdə keçirilən təlimdə region psixoloqları, loqoped, uşaq birliyi rəhbərləri iştrak etmişdir. Seminarda no-

yabr ayı “Autizmlilərə kömək aylığı” elan edilmiş və qarşıda duran vəzifələr ətrafı təhlil olunmuşdur. Seminarda təhsil işçiləri ilə autizmlı uşaqların diaqnostikası, korreksiya məsələləri ətrafı müzakirə edilmişdir. Həkim və valideynlərin Autizm Spektr Pozuntusu və digər inkişaf problemlərinin erkən simptomlarını ayır etməsinin həyati əhəmiyyətə sahib olması xüsusi vurğulanmışdır. Qeyd edək ki, layihə sentyabr ayından başlamaqla 3 ay müddəti əhatə edir və bu istiqamətdə işlər uğurla davam etdirilir.